

MATCHUL
BOTVINNIC-BRONSTEIN
PENTRU CAMPIONATUL MONDIAL DE ȘAH

EDITURA CULTURĂ FIZICĂ ȘI SPORT

www.stereo100.com

Comentariile partidelor din lucrarea de față ca și
articolul marelui maestru I. Bondarevski au fost
traduse din revista sovietică „Șahmatî i SSSR”.

MATCHUL
BOTVINNIC-BRONSTEIN
PENTRU CAMPIONATUL MONDIAL DE ȘAH

EDITURA CULTURĂ FIZICĂ ȘI SPORT

www.stereo.ro

SCURT ISTORIC AL CAMPIONATELOR MONDIALE

Șahul este, fără îndoială, unul dintre cele mai vechi jocuri, originea lui pierzându-se în negura vremurilor, când se spune că ar fi fost inventat de către un brahman numit Sissa, pentru distrația stăpânului său, un rajah din India. Cu toate acestea însă, istoria ne spune că întreceri între cei mai buni jucători din lume nu s'au organizat decât de puțină vreme, iar titlul de campion mondial n'a fost acordat decât în 1886, când Steinitz l-a învins în match pe Zukertort, confirmând astfel titlul neoficial pe care-l deținuse și înainte.

Desigur și înainte de această dată au trăit jucători de seamă. Manuscrise arabe din veacul al XIII-lea pomenesc despre faima lui Al-Adli din Bagdad, care pe la începutul veacului al IX-lea a fost considerat drept cel mai bun jucător din lume. Mai târziu, în a doua jumătate a veacului al XVI-lea s'au făcut cunoscuți șahiștii Ruy Lopez de Segura, Leonardo da Cutri și Paolo Boi. Întâlnirea dintre acești trei jucători, considerați cei mai buni în timpul acela, a avut loc la Madrid în 1575 și învingător al acestei întâlniri a fost declarat Leonardo, deși pierduse matchul cu Paolo Boi, ceea ce a făcut ca superioritatea lui să fie contestată.

Primul mare jucător despre care se poate afirma că a fost aproape unanim recunoscut de către contemporanii lui drept cel mai tare din lume, a fost francezul André Danican Philidor (1726—1795) al cărui celebru tratat „L'analyse du jeu des  checs” a avut o influență hotăr toare asupra dezvoltării teoriei șahului. Acestei cărți i se datorește și faptul că, după moartea lui Philidor, până pe la jumătatea secolului al XIX-lea, supremația șahului a rămas tot în Franța. Deschappelles (1780—1847), St. Aman și în special Labourdonnais, au fost considerați, pe rând, ca cei mai

buni din lume și au obținut frumoase victorii asupra contemporanilor, mai ales împotriva jucătorilor englezi.

La jumătatea secolului XIX mișcarea șahistă începe să se desvolte în mod deosebit și în alte țări din Europa. În Rusia, de exemplu, apar o serie de jucători de clasă, A. D. Petrov, I. Șumov, D. I. Urusov și K. A. Ianiș. Primul dintre ei, Petrov, a scris o carte „Jocul de șah, expus în mod sistematic”, de o valoare incontestabilă. Din nenorocire însă, deși jucătorii ruși se bucurau de mare faimă în Europa (Petrov era supranumit „Philidor-ul nordului”), din cauza condițiilor grele din Rusia țaristă ei n’au putut lua parte la întâlniri internaționale.

Jucători de valoare se mai ridică și în Ungaria, Germania, la Viena și Praga, orașe în care existau cluburi de șah și o activitate destul de vie.

Pe la jumătatea secolului al XIX-lea, nici un jucător nu mai putea fi considerat superior tuturor celorlalți, deoarece majoritatea șahiștilor de frunte nu jucaseră între ei. Numeroasele matchuri care s’au disputat între 1820—1850 nu puteau da decât o imagine parțială despre forța jucătorilor, mai ales că majoritatea lor s’a desfășurat între francezi și englezi.

Primul campionat mondial oficial s’a disputat în anul 1886, între Steinitz și Zukertort, victoria revenind primului cu 10:5 și 5 remize.

Spre sfârșitul activității sale, Steinitz a început să exagereze în aprecierea importanței considerentelor poziționale în judecarea unei poziții. El devenise dogmatic și nu admitea nici o altă soluție a problemelor unei poziții, în afara celei poziționale.

Împotriva exagerărilor teoriei lui Steinitz s’a ridicat, spre sfârșitul veacului XIX, marele maestru rus Mihail Ivanovici Cigorin. Dotat cu un excepțional talent combinativ, Cigorin a reușit să arate lumii șahiste că, în afara dogmelor despre jocul pozițional, care desigur își au valoarea lor, în lupta șahistă intervine posibilitatea de creație a jucătorului, fantezia sa creatoare, care se bazează în primul rând pe posibilitățile tactice care există în fiecare poziție.

Cigorin și-a apărât punctul de vedere într’un match de două partide, jucat prin telegraf cu Steinitz, în 1890/91. În aceste două partide, variantele de deschidere alese de comun acord (un gam-

bit Evans și o apărare a celor doi cai) provocaseră o mare dispută teoretică pe timpul acela. Cigorin susținea că sacrificiile de pion făcute de alb în gambitul Evans și de negru în apărarea celor doi cai (desigur într'o anumită variantă a acestor deschideri) sunt corecte, în timp ce Steinitz afirma, conform principiilor teoriei sale, că deoarece apărarea n'are nici o slăbiciune pozițională, sacrificiile sunt incorecte. Cele două partide au provocat un interes deosebit în lumea șahistă și au fost câștigate în mod strălucit de către Cigorin.

Cariera șahistă a lui Steinitz s'a terminat în 1894 când a cedat titlul de campion mondial tânărului Emanuel Lasker.

Acesta a fost învins la rândul său de José Raul Capablanca despre care marele maestru M. Botvinnic a scris în cartea sa „Partide alese” (pag. 23) că „îl întrecea pe Lasker ca talent”.

Cel ce a preluat apoi titlul de campion mondial dela Capablanca a fost Alehin. Întâlnindu-l pe Capablanca în toamna anului 1927, la Buenos Ayres, Alehin a jucat cu o tenacitate extraordinară și a învins cu 6:3 și 25 de remize, devenind astfel campion mondial.

Fiind rus de origină, talentul șahist al lui Alehin s'a dezvoltat sub influența ideilor lui Cigorin. La 16 ani, în 1909, el câștigă titlul de maestru, clasându-se primul în turneul pan-rus, care s'a desfășurat paralel cu turneul internațional dela Petersburg.

Victoria lui Alehin reprezintă într'o oarecare măsură victoria ideilor lui Cigorin asupra teoriilor lui Steinitz pe care le reprezenta acum Capablanca. La San Remo (1930) și la Bled (1931), Alehin a confirmat înalta sa valoare și a învins pe toți adversarii, câștigând turneele la mare diferență de puncte, fără să piardă vre-o partidă. Au urmat victoriile dela Berna (1932) și Zürich (1934) și cele două matchuri pentru campionatul mondial cu Bogoliubov (1929 și 1934), ambele câștigate cu ușurință.

După 1934, jocul lui Alehin trece printr'o perioadă de eclipsă. El pierde matchul cu Euwe în 1935 (la diferență de numai un punct, 8:9 și 13 remize) și se clasează abia pe locul 6 la marele turneu internațional dela Nottingham (1936). Dar în 1937, în matchul revanșă cu Euwe, pentru prima oară în istoria șahului, Alehin demonstrează că un campion își poate recâștiga titlul, învingându-l pe Euwe în mod decisiv, cu 10:4 și 11 remize.

Alehin a murit în 1946 păstrând titlul de campion al lumii. El va rămâne, fără îndoială, în istoria șahului ca unul dintre cei mai geniali jucători care au trăit vreodată și partidele pe care le-a jucat ca și cărțile pe care le-a scris, vor fi studiate încă multă vreme deacum înainte de către acei care vor să progreseze în șah. Lucrul acesta a fost subliniat și de către actualul campion al lumii, Mihail Botvinnic, care spune, între altele: „Alehin a obținut succese dintre cele mai mari ca scriitor, analizator și comentator. În U.R.S.S. au fost editate lucrările lui cele mai de seamă: cărțile turneelor dela New-York 1924 și 1927, partidele lui cele mai bune adunate în două volume. Acestea sunt opere minunate, de bază, pe care trebuie să le studieze cu atenție oricine se interesează în mod serios de arta șahului“. Tot Botvinnic scrie: „Înceind caracterizarea șahistă a lui Alehin este absolut necesar mai înainte de orice, să arătăm excepționalele sale calități de luptător de turneu, adâncă lui pătrundere psihologică în esența creațiunii șahiste și fenomenala lui putere de combinație. Toate acestea au constituit un reflex al calităților caracteristice ale școlii șahiste ruse“.

Paralel cu consacrarea lui Alehin, s'a dezvoltat în Uniunea Sovietică o nouă școală șahistă, în condițiunile minunate de dezvoltare din Țara Socialismului. Folosind experiența școlii șahiste ruse, bazată pe ideile creatoare ale lui Cigorin, tinerii maeștri sovietici s'au ridicat cu repeziciune spre culmile măestriei șahiste. Curând, reprezentanții școlii șahiste sovietice, în frunte cu Botvinnic, s'au impus categoric în concursurile internaționale. Botvinnic a terminat la egalitate, în 1933, matchul cu marele maestru Flohr, pe atunci unul dintre cei mai serioși candidați la campionatul mondial, iar în 1935 și 1936 a câștigat premiile I la marile concursuri internaționale dela Moscova și Nottingham, impunându-se, la rândul său, ca un candidat dintre cei mai serioși pentru titlu.

Agresiunea hitleristă împotriva Uniunii Sovietice a amânat pentru câțiva ani desfășurarea luptei finale pentru cucerirea supremăției mondiale a șahului de către reprezentanții școlii șahiste sovietice. Imediat după victoria asupra cotropitorilor fasciști, șahiștii sovietici au reluat seria succeselor. Ei au învins în mod categoric în două matchuri (unul prin radio, altul la tablă)

echipa Statelor Unite (cu $15\frac{1}{2} : 4\frac{1}{2}$ și $12\frac{1}{2} : 7\frac{1}{2}$) și în același mod echipa Mării Britanii. Botvinnic, reprezentantul cel mai de seamă al concepțiilor școalei șahiste sovietice, a câștigat marele turneu internațional dela Gröningen în 1946 și turneul internațional în memoria lui Cigorin, în 1947. În amândouă aceste turnee, marii maeștri sovietici s'au clasat în primele locuri.

Match-turneul pentru campionatul lumii, desfășurat la Haga și Moscova în primăvara anului 1948 a fost câștigat în mod strălucit de către Mihail Botvinnic, înaintea celor mai de seamă jucători din lume: Smislov, Keres, Reshevsky și Euwe.

Acest rezultat a confirmat pe deplin superioritatea incontestabilă a școlii șahiste sovietice, rezultat normal al condițiilor superioare de viață și de creație ale oamenilor în societatea socialistă.

Cu aceasta încheiem scurta trecere în revistă a istoriei luptelor pentru campionatul lumii de șah. În cele ce urmează, cititorul va putea face o comparație între ceea ce a fost în trecut și condițiile superioare în care s'a desfășurat matchul pentru campionatul mondial dintre Botvinnic și Bronștein, care deschide fără îndoială o nouă epocă în dezvoltarea mișcării șahiste din întreaga lume.

www.stere.ro

DESFĂȘURAREA MATCHULUI BOTVINNIC-BRONSTEIN

Odată cu câștigarea titlului de campion mondial de către Mihail Botvinnic, un nou sistem a fost introdus în disputarea acestei competiții atât de importante. În urma propunerii delegației sovietice la congresul F.I.D.E. a fost adoptat definitiv un program de competiții, eșalonate în timp, menite să selecționeze, la fiecare 3 ani, pe cel mai indicat adversar, care să susțină un match pentru campionatul lumii, cu deținătorul titlului.

În cadrul acestui nou sistem s'au disputat marile turnee internaționale dela Saltsjöbaden 1948 și Budapesta 1950. La Saltsjöbaden victoria a revenit în mod strălucit tânărului mare maestru sovietic David Bronstein, care n'a pierdut nici o partidă și care a totalizat $13\frac{1}{2}$ puncte (din 19 partide) întrecând toți adversarii. Locurile următoare au revenit, în cea mai mare parte, tot reprezentanților U.R.S.S. (2. L. Szabo-R. P. Ungară; 3. Boleslavski-U.R.S.S.; 4. Cotov-U.R.S.S.; 5. Lilienthal-U.R.S.S.).

Peste doi ani, la Budapesta, învingătorii turneului dela Saltsjöbaden s'au întâlnit cu învinșii match-turneului dela Haga—Moscova 1948 în cadrul primului match-turneu al „candidaților” la campionatul mondial, care trebuia să desemneze pe viitorul adversar al lui Botvinnic.

Și de data aceasta, după o luptă minunată în care a dat dovadă de calități remarcabile, Bronstein a reușit să iasă învingător, la egalitate cu compatriotul său I. Boleslavski, dar înaintea celor mai de seamă jucători din lume: Smislov, Keres (U.R.S.S.), Najdorf (Argentina), Cotov (U.R.S.S.), Stahlbeng (Suedia), Flohr, Lilienthal (U.R.S.S.) și Szabo (R.P. Ungară).

Dar, încă nu fusese decis cine va juca cu Botvinnic în 1951. Pentru a obține acest drept, Bronstein a mai trebuit să treacă un examen, foarte sever, jucând un match cu Boleslavski, pe care l-a câștigat, la numai un punct diferență, cu $7\frac{1}{2}$ — $6\frac{1}{2}$.

Cu aceasta s'a încheiat seria competițiilor menite să desemneze pe primul adversar al lui Botvinnic, calificat conform noului sistem al F.I.D.E. Cîntea de a întâlni pe Botvinnic a revenit marelui maestru sovietic D. Bronstein și astfel, pentru prima oară în istoria luptelor pentru campionatul mondial, titlul suprem urma să se dispute între doi jucători din aceeași țară.

Ce diferență între modul absolut echitabil în care a câștigat Bronstein dreptul de a juca pentru campionatul mondial și situația din trecut, când un jucător pentru a putea ajunge la un match pentru titlu trebuia să satisfacă în primul rând condițiunile financiare ale campionului (deobicei exorbitante). Jucători mari, ca de exemplu Rubinstein și Nimzovici n'au putut, din această cauză, să-și valorifice șansele în lupta pentru campionatul lumii. Este suficient să amintim expresia sarcastică a lui Tartakover, relativă la condițiunile financiare pe care le pusese Capablanca în 1922, pentru a accepta să joace cu ori care dintre jucătorii mari ai timpului, care ar fi vrut să-l provoace: „Capablanca s'a retras după centura fortificată a 10.000 de dolari“... La rândul său, Alehin, după ce a devenit campion al lumii, nu i-a mai acordat niciodată revanșa lui Capablanca, evitând matchul tot cu ajutorul condițiunilor financiare imposibile.

Numai acum, după reglementarea chestiunii campionatului mondial conform propunerii delegației sovietice, titlul de campion a încetat să mai fie o proprietate personală a cuiva, devenind o distincție ce se acordă celui mai bun jucător din lume, de către FIDE, oricine putând să-și afirme dreptul de a-l obține, în cadrul concursurilor de calificare organizate în întreaga lume.

Este evident că primul match pentru campionatul mondial în care candidatul a fost selecționat în urma aplicării noului sistem, a provocat cel mai mare interes în întreaga lume șahistă, mai ales dacă ținem seama de valoarea excepțională a celor doi adversari, marii maestri sovietici Botvinnic și Bronstein.

Cariera șahistă a lui Botvinnic este bine cunoscută în țara noastră, mai ales după apariția lucrării sale „Părțide alese“, în

care, pe lângă cele 100 de partide minunate, autorul face și un scurt istoric al succeselor sale. Turneele dela Leningrad 1933, Moscova 1935 și 1936, Nottingham 1936, A.V.R.O. 1938, Moscova 1941 (match-turneu pentru titlul de campion absolut al U.R.S.S.), campionatele U.R.S.S. din 1931, 1933, 1939, 1943 și 1945 și în sfârșit, după Marele Război pentru Apărarea Patriei, marele turneu dela Gröningen 1946, turneu în memoria lui Cigorin dela Moscova 1947 și turneu pentru campionatul mondial dela Haga—Moscova 1948, constitue o serie de victorii demne de un mare campion al lumii. Este suficient să arătăm că, începând din 1941, Botvinnic s'a clasat întotdeauna primul la toate turneele la care a luat parte, distanțându-se mereu de adversarii săi.

Cât despre Bronstein, marile sale succese sunt încă proaspete în amintirea tuturor șahiștilor, deoarece ele au fost obținute în ultimii trei ani. Din 88 de partide jucate în diferite concursuri în acest interval de timp, tânărul mare maestru sovietic a pierdut numai 6, ceea ce arată în cea mai bună lumină forța sa de joc.

Acesta fiind palmaresul strălucit al adversarilor, desigur nici un pronostic nu putea fi făcut înainte de începerea jocului. Totuși, ținând seama de tinerețea lui Bronstein și mai ales de faptul că el se prezenta mult mai bine antrenat (în ultimii trei ani Botvinnic nu luase parte la nici un concurs, iar din 1946 n'a jucat decât 54 de partide, pierzând numai 6), unii mari maștri sovietici, printre care și Cotov, și-au exprimat părerea, în parte justificată de desfășurarea matchului, că lupta va fi deosebit de grea și că șansele lui Bronstein pot fi considerate chiar ceva mai bune.

În ori ce caz, lăsând la o parte rezultatul pur sportiv, matchul pentru campionatul lumii a provocat cel mai mare interes atât în Uniunea Sovietică cât și în străinătate. Din toate părțile lumii s'au îndreptat spre Moscova ziariștii și reprezentanții de seamă ai mișcării șahiste. Astfel, printre oaspeții matchului, în afara personalităților oficiale, au putut fi întâlniți marele maestru ungur L. Szabo, maestrul internațional cehoslovac L. Pachmann, maestrul Pietzsch (R. D. Germană), Asztalos (R. P. Ungară) și reprezentantul nostru, campionul R.P.R. Ion Bălănel, maestru al sportului.

Pentru a putea fi la înălțimea interesului arătat de șahiști și

în special de către milioanele de amatori de șah din Uniunea Sovietică, secția de șah unională a făcut tot ce era cu putință pentru a realiza condiții perfecte de desfășurare acestei competiții, care va rămâne pentru multă vreme un model de organizare.

Matchul s'a desfășurat în marea sală de concerte Ceaicovski din Moscova, care s'a dovedit a fi neîncăpătoare pentru mulțimea celor care ar fi vrut să asiste la desfășurarea partidelor. Pentru aceasta au fost instalate table de demonstrații în foyere, pe săli și chiar pe stradă. Mai mult, toate cluburile de șah din Moscova au fost puse în legătură telefonică specială cu sala de joc, astfel că fiecare mutare era transmisă imediat și reprodusă în fața a zeci de mii de șahiști, în toate colțurile capitalei unionale.

În timpul matchului a mai apărut și un buletin special, în paginile căruia au fost comentate partidele, de către cei mai buni maștri șahiști ai U.R.S.S. și în care s'a scris o serie întreagă de amănunte în legătură cu desfășurarea matchului. Buletinele acestea, care formează o adevărată carte, dau posibilitatea celui care le citește să-și facă o idee clară asupra a ceiace s'a întâmplat dealungul și în jurul celor 24 de partide ale acestei întâlniri.

Unele amănunte uimesc pur și simplu. Astfel, de exemplu, partidele au fost demonstrate pentru public pe o tablă uriașă, de 4×4 m., pe care mutările erau executate fără ca, cel puțin aparent, să se vadă intervenția vreunui demonstrator. Procedul utilizat — anume de a manevra figurile din spatele tablei — este foarte ingenios și poate fi aplicat și la noi. Deasemeni tabla aceasta era prevăzută cu două cadrane de ceas, având legătură cu ceasul de control de pe masa de joc. Pe aceste cadrane spectatorii puteau urmări cât timp gândește fiecare dintre adversari, iar căderea steagului era anunțată publicului prin aprinderea unui bec roșu. Sistemul acesta a fost inventat de către marele maestru sovietic Igor Bondarevski care, în afară de faptul că este un bun șahist (mare maestru), este și un bun inginer.

În fiecare seară, postul de radio Moscova transmitea la ora 24 și 5 minute (23,05 ora noastră) un reportaj al desfășurării jocului, reportaj făcut de Vladimir Siniavski, pe care au început să-l cunoască șahiștii din toată lumea. În cadrul acestor reportaje, au luat cuvântul o serie de mari maștri sovietici și oaspeți străini, spunându-și părerea asupra partidelor. Dacă din întâm-

plare jocul se întrerupea, atunci Siniavski anunța: „Pregătiți-vă creioanele și hârtia pentru a nota poziția“. Câți șahiști din lumea întreagă nu au ascultat cu emoție dictarea pozițiilor întrerupte!

Să ne întoarcem însă la desfășurarea matchului. Totul fiind pregătit în cele mai mici detalii, în ziua de 15 Martie 1951, exact la 100 de ani după primul turneu internațional, disputat la Londra 1851, a avut loc festivitatea de deschidere, în prezența președintelui F.I.D.E., Folke Rogard (Suedia), a vice-președintelui, V. Ragozin (U.R.S.S.), G. Wade (Noua Zeelandă) și Ilmakunas (Finlanda), a președintelui comitetului de organizare D. Postnicov (U.R.S.S.) și a arbitrilor matchului Karel Opocensky (Republica Cehoslovacă) și G. Stahlberg (Suedia). În afara acestor persoane oficiale, au fost de față oaspeții străini despre care am vorbit mai sus, campioana mondială Ludmila Rudenco și majoritatea marilor maeștri ai U.R.S.S., în frunte cu Paul Keres, V. Smislov, A. Cotov, S. Flohr și alții.

În fața unei săli arhipline, a luat cuvântul D. Postnicov, din partea comitetului organizator, F. Rogard din partea F.I.D.E. și G. Stahlberg. Subliniind importanța acestei întâlniri pentru campionatul lumii, D. Postnicov a scos în evidență superioritatea dezvoltării șahului în U.R.S.S. și a arătat că lucrul acesta nu putea fi realizat decât în condițiile Țării Socialismului, în care cultura este un bun al poporului. El a mai arătat că acest match va contribui la lupta pentru pace și prietenie între popoare, luptă în fruntea căreia se află Uniunea Sovietică.

După terminarea cuvântărilor, arbitrul principal al matchului, a prezentat jucătorilor și secunzilor lor pe arbitrul Gedeon Stahlberg. Tragerea la sorți a dat albul în prima partidă lui Botvinnic.

A doua zi, la 16 Martie, a început matchul propriu zis.

Din primele patru partide, care s'au terminat remize, Botvinnic a obținut avantaj numai în partida a 3-a, care a decurs relativ liniștit. În celelalte, într-o măsură mai mică sau mai mare, inițiativa a fost luată de Bronstein. În special, în primele două partide, campionul mondial a fost depășit în jocul de mijloc și a trecut foarte aproape de înfrângere.

În a 5-a partidă, Bronstein a reușit în cele din urmă să câștige. La început poziția lui Botvinnic a fost superioară, apoi Bron-

stein a egalat, dar în foarte mare criză de timp, campionul lumii a jucat greșit, permițând adversarului său să organizeze un in-
genios atac de mat.

Bronstein n'a reușit însă să-și păstreze avantajul. Chiar în partida următoare (a 6-a) după ce a avut avantaj, a făcut o greșală gravă (cea mai grea din tot matchul) și în loc să facă remiză a pierdut.

În lupta șahistă factorul psihologic joacă un rol deosebit de important, mai ales în matchuri, în care spre deosebire de turnee, aceiași adversari se întâlnesc mereu. Astfel, după înfrângerea din partida a 6-a, Bronstein a jucat nesigur în următoarele patru partide. În a 7-a partidă a pierdut o poziție aproximativ egală, căutând să complice jocul printr'un sacrificiu de pion; în a 8-a partidă a jucat cu albul șovăelnic, fără să facă vreo încercare serioasă de a obține avantaj; în a 9-a partidă a permis lui Botvinnic să facă o combinație frumoasă, dar foarte ușor de văzut, în urma căreia a rămas cu un turn în minus și a scăpat de pierdere numai cu ajutorul adversarului; în partida a 10-a, jucând pasiv, a fost la un pas de înfrângere, dar a scăpat greu cu o remiză.

Ocaziile de câștig scăpate în partidele precedente și-au spus cuvântul asupra lui Botvinnic, care jucând prea riscant a pierdut partida a 11-a, și astfel scorul matchului a fost egalat, dar numai pentru o singură zi. În partida a 12-a a fost rândul lui Bronstein să joace riscant. Atacul său n'a reușit și a pierdut partida.

Din nou Botvinnic, având un punct în plus, obține avantaj în următoarele patru partide, dar scorul nu se schimbă. În special avantajul campionului mondial a fost sensibil în partida a 16-a în care a scăpat câștigul după întrerupere, înaintea celui de al treilea control al timpului, la mutarea 72-a.

Aceste patru remize au pregătit terenul pentru faza decisivă a matchului. Botvinnic a depus în ele multe eforturi, fără să obțină rezultate favorabile.

În a 17-a partidă, Bronstein a obținut treptat, cu negrul, un avantaj sensibil. În poziție grea, Botvinnic a făcut o greșală care a grăbit înfrângerea. Și în partida 18-a, Botvinnic a jucat pasiv, ceea ce a dat prilej lui Bronstein să sacrifice, la un moment dat, o figură, oferind albului un joc superior, cu amenințări pe ambele flancuri. Se părea că scorul matchului se va modifica în

favoarea lui Bronștein, dar la întrerupere el n'a dat cea mai bună mutare în plic și, la reluarea partidei, Botvinnic a reușit să obțină remiza printr'un joc admirabil.

Astfel după primele două treimi ale matchului, scorul era de 9:9, rămânând de jucat numai 6 partide.

A 19-a partidă a fost jucată cu multă energie de ambele părți. Micul avantaj obținut de Botvinnic nu era suficient pentru obținerea victoriei, dar, după întrerupere, Bronștein n'a jucat bine și în cele din urmă a pierdut. Cu aceeași energie s'a jucat și partida a 20-a care s'a terminat remiză.

Înainte a ultimelor patru partide, situația lui Botvinnic părea foarte solidă: el trebuia să obțină numai $1\frac{1}{2}$ puncte pentru a păstra titlul de campion mondial. În mod neașteptat, însă, realizarea unui punct și jumătate s'a dovedit a nu fi o sarcină atât de simplă.

În următoarele două partide, Bronștein a jucat admirabil și folosind jocul insuficient de activ al adversarului, a obținut două victorii de mare valoare. Acum situația adversarilor s'a inversat, Botvinnic trebuind, cu orice preț, să obțină tot $1\frac{1}{2}$ puncte, dar din 2 partide. Mulți credeau că după două înfrângeri consecutive, campionului mondial îi va fi greu să-și mai concentreze forțele pentru lupta decisivă. Dar chiar în partida a 23-a Botvinnic și-a arătat marile calități de luptător și a obținut victoria.

Această întâlnire deosebit de importantă a decurs foarte original. După deschidere a devenit evidentă intenția lui Botvinnic de a folosi în final avantajul perechii de nebuni. Bronștein a subestimat această primejdie și nu a căutat să combată intenția adversarului, care a sacrificat chiar un pion pentru a o realiza. În final Botvinnic a exploatat micile greșeli ale lui Bronștein, într'un mod excepțional de simplu și convingător.

Astfel, înainte de ultima partidă a matchului, scorul era $11\frac{1}{2} : 11\frac{1}{2}$.

În ultima partidă, decisivă, Botvinnic jucând cu negrul, a ales cu încredință, o continuare tăioasă, acceptând și un sacrificiu de pion al adversarului. Bronștein n'a continuat însă atacul în cel mai bun mod, ceea ce a permis negrului să simplifice jocul, obținând avantaj. În acest moment, campionul mondial a propus

remiza pe care Bronștein n'a putut s'o refuze, deoarece stătea ceva mai rău. Matchul s'a terminat astfel la egalitate, Botvinnic păstrând titlul de campion mondial.

În cele ce urmează, cititorul va găsi cele 24 de partide pe care le-am trecut în revistă, analizate pe larg de câțiva dintre cei mai de frunte maeștri sovietici. Ele constituie un material de studiu excepțional, deoarece conțin esența concepțiilor școalei sovietice asupra teoriei și practicei șahului.

În multe deschideri au fost experimentate idei noi și în general deschiderile utilizate au fost mult mai variate decât în alte matchuri pentru campionatul mondial. Este suficient să amintim că în matchul Alehin-Capablanca din 1927 s'a jucat o singură dată apărarea franceză, odată indiana nouă și de 32 de ori gambitul damei. Mai mult, unele variante din gambitul damei, lungi de câte 20 de mutări, s'au repetat în câteva partide.

Printre noutățile teoretice în deschideri se remarcă mutarea Ng5 în Apărarea Grünfeld (partida 2-a) jucată de Bronștein și mutările 15...Nd6 (în partida a 8-a) și 7...c5 (în a 24-a) jucate de Botvinnic în Apărarea Slavă. Au fost deasemeni aduse precizări în conducerea jocului de ambele părți, în câteva variante din Apărarea Nimzovici și Grünfeld.

Desigur, în multe partide s'au făcut și greșeli. Ele sunt inerente într-o luptă atât de încordată ca aceea care a avut loc în acest match căci, spre deosebire de alte întâlniri pentru campionatul mondial, trebuie să subliniem că principala caracteristică a matchului Botvinnic—Bronștein a fost spiritul de luptă, tendința de a complica jocul și de a căuta posibilități de câștig în orice poziție.

Nu putem încheia această privire generală asupra matchului Botvinnic-Bronstein, decât cu constatarea că el a constituit o minunăție întrecere sportivă, o desfășurare, pe planul cel mai ridicat, a forțelor creatoare ale școalei șahiste sovietice, căreia i-a prilejuit o nouă și strălucită victorie. Adevăratul succes nu l-a obținut nici Botvinnic care a rămas campion al lumii, nici Bronstein care a terminat la egalitate un match atât de greu — ci școala șahistă sovietică, ai cărei reprezentanți au arătat în fața

lumii întregi superioritatea sa în arta șahului, superioritate care astăzi nu mai este contestată de nimeni și care reprezintă o consecință firească și logică a condițiilor superioare de dezvoltare pe care le are la dispoziție omul sovietic în cadrul societății socialiste.

Șahiștii noștri care vor studia partidele care urmează, trebuie să caute să desprindă din fiecare mutare, din lupta de idei pe care o reprezintă aceste mutări tendința creatoare a școalei șahiste sovietice. Ei trebuie să caute să-și însușească noile idei în deschideri ca și tehnica jocului de mijloc și a finalului, pentru a-și ridica astfel calificarea și a contribui la ridicarea nivelului șahului în țara noastră.

GH. SERGIU

www.stere.ro

PARTIDELE MATCHULUI

PARTIDA I-a

APĂRAREA OLANDEZĂ

M. BOTVINNIC

1. d2 — d4
2. c2 — c4
3. g2 — g3
4. Nf1 — g2
5. Cb1 — c3
6. e2 — e3

D. BRONSTEIN

- e7 — e6
- f7 — f5
- Cg8 — f6
- Nf8 — e7
- 0 — 0
- ...

Este o veche problemă pentru alb: unde trebuie dezvoltat calul g1? Dacă va fi dezvoltat pe câmpul f3, negrul alege sistemul „zidul de piatră“, iar dacă va fi dezvoltat pe h3, negrul aplică sistemul cu d7 — d6 și apoi e6 — e5. Botvinnic pune în aplicare o idee interesantă: el dezvoltă calul pe e2. Ce e drept albul trebuie să piardă în acest caz un timp și pentru mutarea 6. e3, dar această mutare este folositoare albului — ea împiedică contra-atacul negrului prin f5 — f4, obișnuit în apărarea olandeză. Deși mutarea lui Botvinnic 6. e3 a suferit un eșec în această partidă, ea merită totuși să fie luată în considerare.

6. ...
7. Cg1 — e2
8. 0 — 0
9. d4 — d5

- d7 — d6
- c7 — c6
- e6 — e5
- Dd8 — e8

Lui Bronstein nu-i plac pozițiile blocate care ar putea rezulta după 9...c5. Continuarea aleasă de Bronstein putea însă să ducă la consecințe neplăcute.

10. e3 — e4

- De8 — h5

Această eșire este prematură. Era mai bine 10...Ca6, cu terminarea dezvoltării.

11. e4 : f5

Nc8 : f5

12. f2 — f3?

...

Marele maestru L. Szabo care a asistat la match a indicat că Botvinnic putea să obțină aci un avantaj clar prin mutarea 12. c5! După 12. c5 este rău 12...cd 13. C : d5. După 12...dc 13. Db3 cd 14. C : d5 C : d5 15. N : d5+ Rh8 16. N : b7 negrul stă prost. La 12...dc 13. Db3 c4 14. D : b7 Nc5 15. D : a8 Cg4 16. h4 negrul nu are compensație pentru pierderea de material. Și, în sfârșit, după 12. c5 Ca6 13. dc C : c5 14. b4 superioritatea este deasemenea de partea albului.

12. ...

Dh5 — g6

13. Nc1 — e3

Cb8 — d7

14. Dd1 — d2

c6 : d5

15. c4 : d5?

...

O gravă greșeală strategică. Era necesar să se schimbe un cal, mutându-se 15. C : d5 C : d5 16. cd (Mai slab este 16. D : d5+ Ne6), și albul nu întâmpină dificultăți. Acum Botvinnic intră în poziție grea.

15. ...

Ne7 — d8!

O mutare foarte tare. Nebunul se îndreaptă spre a5. Scopul principal al acestei manevre constă în tendința de a se asigura, prin schimbul nebunilor de negru, câmpurile c5 și e5 în vederea atacării pionului slab d5.

16. Tal — c1

Nd8 — a5

Bronstein vrea să provoace mutarea 17. a3 și abia după aceasta să mute 17...Nb6.

17. g3 — g4

Nf5 — d3

18. Tf1 — d1

Nd3 — c4

Nu ducea la nici un rezultat 18...C : d5 19. D : d3 (Nu este bine 19. C : d5 din cauza 19...N : d2 20. Ce7+ Rf7) 19...C : e3 20. D : g6 hg 21. T : d6

19. Dd2 — c2

...

După 19. b3 C : d5 20. Nf2 C : c3 21. C : c3 și apoi 22. D : d6

albul se eliberează. La 19. b3 negrul răspunde însă prin contra-atacul 19... Cb6! 20. Nf2 N : e2 21. D : e2 N : c3 22. N : b6 ab cu avantaj pozițional.

19. . . .

Dg6 : c2!

La 19... Df7 albul egalizează prin mutarea 20. Ce4.

20. Tc1 : c2

Cd7 — b6

Acum este greu pentru alb să mențină pionul d5.

21. Tc2 — d2

Nc4 — a6

Este dezavantajoasă pentru negru combinația 21... Cf : d5 22. T : d5 C : d5 23. T : d5 N : d5 24. C : d5, și albul are trei figuri pentru două turnuri.

Bronstein avea două căi pentru menținerea superiorității. După mutarea simplă 21... Tc8 negrul intensifică presiunea și nu se întrevește un răspuns bun pentru alb. Dacă 22. g5, devine posibilă combinația cu mutarea 22... C : d5, deoarece negrul câștigă un timp important pentru dezvoltarea turnului pe linia „c”.

Negrul putea deasemenea menține un avantaj considerabil prin schimburi. De pildă: 21... N : e2 22. T : e2 N : c3 23. N : b6 (In caz contrar 23... C : d5 și, pe lângă slăbiciunea câmpului c3, albul nu are nicio compensație pentru pion) 23... ab 24. bc Ta5, și după 25... Tc8 nu este ușor pentru alb să-și apere pionii slabi.

22. Ne3 — f2

Cb6 — c4?

Și aci era încă posibilă combinația de schimb sus menționată cu mutarea 22... N : e2. Foarte tare era 22... e4! cu amenințarea 23... e4 — e3 și 24... Cc4. După 22... e4 23. g5 ef 24. N : f3 Cfd7 și apoi Ce5 poziția aibului este cu totul nefavorabilă Prin mutarea din partidă, Bronstein scapă definitiv avantajul.

23. Td2 — c2

Na5 — b6

Negrul nu mai are nimic. La 23... Tc8 albul răspunde cu 24. g5 și apoi 25. Ce4 sau 25. Nh3.

24. Nf2 : b6

a7 : b6

25. Td1 — e1

...

Albul s'a eliberat. El se pregătește acum să mute 26. Cg3 sau 26. g5 și apoi 27. Ce4. Bronstein acceptă pe bună dreptate repetarea mutărilor.

25. ...

Cc4 — e3

26. Tc2 — d2

Ce3 — c4

27. Td2 — c2

Cc4 — e3

28. Tc2 — d2

Ce3 — c4

Remiză.

(Comentarii de S. Flohr, mare maestru internațional)

PARTIDA II-a

APĂRAREA GRÜNFELD

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. d2 — d4

Cg8 — f6

2. c2 — c4

g7 — g6

3. Cb1 — c3

d7 — d5

Deși Bronstein a obținut cu albul mari succese, în ultimul timp, în apărarea Grünfeld, campionul mondial alege tocmai această deschidere. Datorită acestui fapt, partida prezintă un interes teoretic.

4. c4 : d5

Cf6 : d5

5. e2 — e4

Cd5 : c3

6. b2 : c3

c7 — c5

7. Nf1 — c4

Nf8 — g7

8. Cg1 — e2

0 — 0

9. 0 — 0

Cb8 — d7

Ideea fundamentală a apărării Grünfeld constă, după cum se știe în atacarea centrului de pioni al albului. Deaceia se joacă aici deobice: 9...cd 10.cd Cc6, cu presiune asupra pionului d4.

Cu toate acestea, Botvinnic joacă de mai mulți ani această mutare, apărând pionul c5 și pregătind fianchetarea nebunului de alb pentru a-preșa asupra pionului e4.

10. Nc1 — g5!

...

O interesantă inovație pe care Bronstein a pregătit-o, probabil, dinainte, deoarece s'a gândit numai un minut la această mutare. Legând pionul e7, albul caută să îngreuneze dezvoltarea normală a figurilor negre sau să provoace slăbirea aripii regelui negru.

10. ...

h7 — h6

Este greu pentru negru să evite această mutare. Dacă, de pildă: 10...b6, este foarte neplăcut 11.e5, iar după 10...Cb6 11.Nb3 c4 12.Nc2 f5 13.f3 poziția albului este preferabilă datorită unui centru solid de pioni.

11. Ng5 — e3

Dd8 — c7

12. Ta1 — c1

a7 — a6

13. Dd1 — d2

...

Era mai tare 13. Cf4, după care era greu de indicat o bună continuare pentru negru. Dacă 13...b5, atunci 14.Nd5 Nb7 15.C : g6 etc. Este rău deasemenea 13...e5 din cauza continuării 14.Cd5 (nu e așa de clar 14.C : g6 Cb6 cu mari complicații) 14...Dd6 15.f4. În sfârșit, este nesatisfăcător și 13...Cb6 14.Nb3 e5 15.de ef 16.cb.

13. ...

Rg8 — h7

14. Nc4 — d3

b7 — b5

15. Ce2 — f4

...

Albul obținea mai multe șanse de atac jucând 15.e5 cu amenințarea 16.e6. La 15...Cb6 este foarte tare 16.h4!

15. ...

e7 — e5

Era de considerat 15... Nb7 16. e5 Cb6, cu intenția de a răspunde la 17. h4 cu 17... Cd5, schimbând puternicul cal al albului.

După 15... c4 16. Nb1 e5 (recomandat de V. Smislov și V. Alatorzev) albul obține avantaj prin 17. Cd5 Dd6 18. de C : e5 19. f4 urmat de 20. e5.

16. Cf4 — d5

Dc7 — d6

17. d4 : c5!

...

Fiind mai bine dezvoltat și dispunând de puternicul cal d5 albul deschide poziția pentru a obține un atac pe aripa damei.

17.

Cd7 : c5

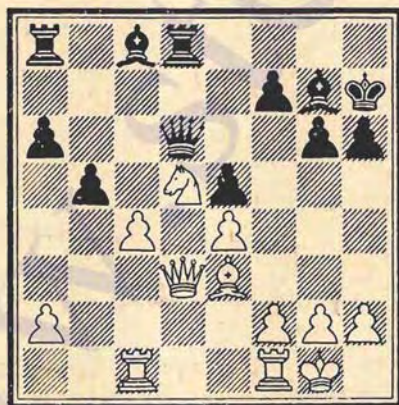
18. c3 — c4

Cc5 : d3

Negrul este obligat la schimb din cauza amenințărilor 19. N : c5, 19. cb sau 19. Db4.

19. Dd2 : d3

Tf8 — d8

20. c4 — c5?

...

Albul ia o hotărîre greșită închizând poziția pe aripa damei și permițând negrului să-și termine liniștit dezvoltarea.

Ce-i drept, albul păstrează un cal puternic și un pion trecut dar negrul blochează în mod sigur pionul și obține, datorită perechii de nebuni, contra șanse suficiente.

Trebuia continuat cu 20. Nb6! De pildă:

I. 20... Td7 21. c5 Dc6 22. Dc3, și negrul nu poate juca 22... Nb7 din cauza răspunsului 23. Cb4;

II. 20... bc 21. T : c4 Td7 22. Dc3! Df8 (22... Nb7 23. Nc5 și 24. Cb6) 23. Nc5 Dd8 24. Ne7 etc.

III. 20... bc 21. T : c4 Tg8 22. Tc7;

IV. 20... D : b6 21. C : b6 T : d3 22. C : a8 cu o calitate în plus.

20. . . . Dd6 — c6

21. Tfl — d1 . . .

După schimbul damelor 21. Cb4 T : d3 22. C : c6 a5! Negrul obține bune contra șanse.

21. . . . Nc8 — e6

22. Td1 — d2 Td8 — d7

23. Tc1 — d1 a6 — a5

Dacă negrul s'ar fi limitat la o apărare pasivă, albul ar fi putut pregăti mutarea Cb4 pentru a debloca pionul trecut.

24. a2 — a3 Ta8 — d8

25. Dd3 — b3 Td8 — b8

Data fiind puternica poziție a calului alb, negrul caută să obțină contra joc, pregătind înaintarea pionului „b”.

26. f2 — f3 Td7 — b7

27. Db3 — b2 b5 — b4

28. Cd5 — b6 . . .

Albul preîntâmpină o eventuală pătrundere a turnurilor de-a lungul coloanei „b”, atacă pionul adversarului și amenință 29. Td6.

28. . . . Ng7 — f8

29. a3 : b4 a5 : b4

30. Td1 — c1 . . .

După 30. D : e5 Ng7 nebunul de câmpuri negre al negrului ar fi devenit foarte activ, și în legătură cu aceasta, pionul trecut „b” ar fi căpătat o mare forță.

Este dela sine înțeles că nu se poate muta 30. D : b4 din cauza replicii 30... T : b6.

30. . . . b4 — b3

31. Cb6 — d5 Nf8 — g7

32. Td2 — d3 Tb7 — b5

33. h2 — h4? . . .

Era util pentru alb să elibereze un câmp pentru rege, dar era mai bine 33. h3, deoarece mutarea din text slăbește considerabil poziția regelui.

După 33. h3 negrul putea provoca mari complicații jucând 33... N : d5 34. ed Da6.

33. . . .

Tb8 — b7

34. Rg1 — h2

f7 — f5

Având în vedere amenințarea albului Tc1 — c3 : b3, negrul inițiază un contra joc în centru și pe aripa regelui.

35. Tc1 — c3

f5 : e4

36. f3 : e4

. . .

36. . . .

Tb5 — b4?

În mare criză de timp negrul propune un interesant sacrificiu de calitate care nu era însă justificat în această poziție. Trebuia jucat 36... N : d5 37. ed Df6 cu bune șanse de câștig.

37. Cd5 : b4

. . .

• După cum observă pe bună dreptate O. Moiseev (Buletinul „Na pervenstvo mira“ nr. 5) albul nu obținea nimic prin 37. T : b3 din cauza continuării 37... T : b3 38. T : b3 N : d5 39. ed Da4 cu remiză.

37. . . .

Tb7 : b4

38. Td3 — d6

. . .

Mutarea 38. Nf2 oferea albului mai multe șanse de a-și valorifica avantajul material.

38. . . .

Dc6 : e4

39. Ne3 — f2

De4 — f4+

Mutare pripită în criză de timp. Era mai bine imediat 39. Df5 pentru ca la 40. Tf3 să răspundă cu 40... Dc2.

40. Nf2 — g3

Df4 — f5

41. Tc3 — f3

. . .

Controlul timpului a trecut și albul putea să analizeze liniștit situația. El trebuia să joace 41. Tb6! pentru a înapoia, eventual calitatea în schimbul pionului b3, păstrând avantajul pozițional.

41. . . .

Df5 — g4!

Mutarea dată în plic. Negrul avea o mare alegere, și el a ales cea mai puternică continuare.

De pildă: I. 41... Dc2 42. Tf2 D : b2 (42... Dc4 nu este mult mai bine) 43. T : b2 e4 44. T : e6! N : b2 45. Te7+ Rg8 46. c6, și negrul nu are o apărare satisfăcătoare;

II. 41... e4 42. T : f5 N : b2 43. Tf1 Nf5 44. c6.

42. c5 — c6

g6 — g5!

Negrul nu putea muta imediat 42... e4 din cauza răspunsului 43. Td7!! N : d7 44. Tf7, și nu există apărare împotriva matului. Această variantă de efect a fost indicată de maestrul emerit F. I. Duz Hotimirschi.

Prin mutarea din partidă negrul pregătește înaintarea e5—e4.

43. c6 — c7

Tb4 — c4

Și aci este prematur 43... e4 din cauza replicii 44. Td7! N : d7 45. Tf7 gh 46. Ne5 etc.

44. Tf3 : b3

. . .

Este mai slab 44. D : b3 gh și 45... e4.

44. . . .

e5 — e4

45. Db2 — f2

. . .

Interesantul sacrificiu de damă 45. T : e6 N : b2 46. Tb7 Ng7 47. Te7 duce la remiză după 47... Dc8 48. Ne5 D : b7 49. T : g7+ Rh8 și albul nu are un șah eficace.

45. . . . g5 : h4
 46. Ng3 — f4 Tc4 : c7

Aceasta este mai bine decât 46...Tc2, la care ar urma
 47. D : c2! D : f4+ 48. Rg1 D : d6 49. D : e4+ sau 48...N : b3
 49. D : b3 Dc1+ 50. Td1 D : c7 51. De6. În ambele cazuri albul își
 menține superioritatea.

47. Td6 : e6! . . .

Albul forțează remiza, deoarece negrul s'a apărut excelent.
 și are de pe acum doi pioni pentru calitate.

47. . . . Dg4 : e6
 48. Nf4 : c7 De6 : b3
 49. Df2 — f5+ Rh7 — g8

Remiză de comun acord.

(Comentarii de I. Bondarevski și P. Keres, mari maeștri internaționali)

PARTIDA III-a

APĂRAREA FRANCEZĂ

M. BOTVINNIC

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4	e7 — e6
2. e2 — e4	d7 — d5
3. Cb1 — d2	c7 — c5

Duce la o poziție nu tocmai ușoară pentru negru. Ce-i drept,
 negrul capătă un joc liber de figuri, dar pionul izolat d5 rămâne
 mult timp o cauză de griji. Este posibil că 3...a6 care împie-
 dică schimburile oferă perspective mai bune.

4. e4 : d5	e6 : d5
5. Nf1 — b5+	Nc8 — d7
6. Dd1 — e2+	Nf8 — e7
7. d4 : c5	Cg8 — f6
8. Cg1 — f3	0 — 0

9. 0 — 0	Tf8 — e8
10. Cd2 — b3	Ne7 : c5
11. De2 — d3	a7 — a6

La 11. . . . Db6 urmează 12. a4!

12. Nb5 : d7	Cb8 : d7
13. Nc1 — g5	Nc5 — f8

Este îndoielnic dacă era oportună retragerea nebulului de pe diagonală g1 — a7. Era mai bine 13. . . . Na7.

14. Ta1 — d1	Dd8 — c7
15. c2 — c3	h7 — h6
16. Ng5 — h4	Te8 — e4
17. Nh4 — g3	Dc7 — b6
18. Cf3 — d2	Te4 — e8
19. Dd3 — c2	Ta8 — c8

Impiedică mutarea 20. Cd4, la care ar urma 20. . . . D : d4, dar constituie de fapt o pierdere de timp. Era de considerat Cd7 — e5 — c4.

20. Cd2 — f3	g7 — g6

Asemenea formații sunt aci ne la locul lor și nu fac decât să creeze noi slăbiciuni în lagărul negrului.

21. Tf1 — e1	Nf8 — g7
22. Te1 : e8+	Tc8 : e8
23. Ng3 — f4!	. . .

Nebunul se îndreaptă spre punctul central d4.

23. . . .	Ng7 — f8
24. h2 — h3	Rg8 — h7

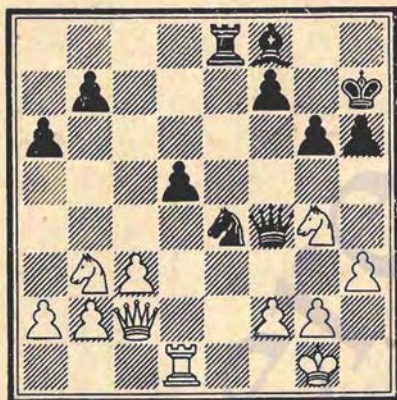
Este necesară plasarea regelui pe câmpul incomod h7 pentru a se elibera nebulul dela apărarea pionului h6.

25. Cf3 — h2	Cd7 — e5
26. Nf4 — e3	Db6 — c7
27. Ne3 — d4	Cf6 — e4
28. Nd4 : e5	Dc7 : e5

28. . . . T : e5 ar fi dus după 29. Cg4 Tf5, 30. f3 la pierderi materiale pentru negru.

29. Ch2 — g4

De5 — f4!

Negrul găsește un subterfugiu tactic care salvează pionul. La 30. T : d5 urmează 30. ... Cg3! 31. Td1 (31. fg Tel+, 32. Rh: Df1), 31. ... Ce2+ 32. Rf1 Cg3+ cu remiză sau 32. Rh1 h5 și apoi 33. ... D : f2. Trebuie menționat că ambii adversari se aflau în mare criză de timp.

30. Dc2 — c1

Df4 — d6

31. Dc1 — c2

...

Mutarea atrăgătoare 31. c4 ducea după 31. ... h5 32. T : d5 Dc7 33. Ce3 Nh6 la complicații favorabile negrului.

31. ...

Ce4 — f6?

Negrul renunță în mod nejustificat la repetarea mutărilor. Acum jocul se simplifică, și albul începe să asedieze pionul izolat d5.

32. Cg4 : f6+

Dd6 : f6

33. Dc2 — d3

...

Firește nu 33. T : d5? Tel+ 34. Rh2 Nd6+ 35. g3 Df3 urmat de mat.

33. ...

Te8 — d8

Era mult mai bine 33. ... Te5 34. Cd4 Ne5 35. Cf3 Tf5 cu situația activă a figurilor.

34. Dd3 — e6	Nf8 — g7
35. g2 — g6	h6 — h5
36. Rg1 — g2	Td8 — d6
37. Cb3 — d4	Td6 — d7
38. Cd4 — f3	Ng7 — h6
39. De3 — d4	Df6 : d4
40. Cf3 : d4	Nh6 — g7?

Corect era 40. ... Rg7 41. c4 Rf6 42. Cb3 b6 43. cd Re5 cu remiză asigurată.

41. Cd4 — c2!

Mutarea din plic. Amenință câștigul unui pion prin 42. Ce3 d4 43. Cc2 d3 44. Cd4.

41. ... a6 — a5

Continuarea 41. ... Td8 salva pionul, dar nu și partida, deoarece după 42. Cb4 d4 43. c4 urmat de 44. Cd3 albul trebuie să câștige.

42. a2 — a4

...

Este de neînțeles la primă vedere, dece Botvinnic nu câștigă pionul. El credea, după toate posibilitățile că după 42. Ce3 d4 43. Cc2 d3 44. Cd4! Rg8 45. T : d3 Td6 46. Rf3 N : d4 47. T : d4 Tb6 sau 47. cd Tb6 48. Td2 Rf8, finalul prezintă dificultăți tehnice considerabile și spera să scoată mai mult din poziție.

42. ...

Td7 — d8

Acum, atacarea pionului „d” prin 43. Ce3 d4 44. Cc2 (44. Cc4? Decel!) 44. ... d3 45. Cel d2 46. Cf3 Nh6 ar fi adus la un joc tăios.

43. Rg2 — f3

Ng7 — f6

44. Cc2 — d4

Rh7 — g7

45. Cd4 — b5

Rg7 — f8

La 45. ... Ne5 ar fi putut urma 46. Re3 Rf8 47. f4 Nb8 48. Rf8.

46. Cb5 — c7

d5 — d4

47. c3 — c4

Nf6 — e7

48. Cc7 — d5

Ne7 — c5

49. Rf3 — e2

...

Dacă albul ar reuși să blocheze pionul d4, să ocupe linia „e” și să izoleze regele negru, problema ar fi soluționată. Dar la 49. Tel și 50. Te4 trebuie să fie luat în considerare contra-atacul cu d4 — d3. La 49. Cf4 negrul mută 49. ... Td6 50. Cd3 Na7 51. Tel Tc6 52. Ce5 (sau 52. b3 Tb6) 52. ... Tf6+.

49. . . .	Td8 — e8+
50. Re2 — d3	b7 — b6

O mutare rea care ia turnului negru importantul câmp b6. Era corect 50. ... Te6, dar ambii adversari se aflau pentru a doua oară în criză de timp.

51. g3 — g4	Rf8 — g7
-------------	----------

Dacă 51. ... Te5, atunci după 52. f3 negrul nu are mutări folositoare, deoarece la 52. ... Re8 53. f4 pierde calitatea. Cel mai bine era 51. ... hg 52. hg Rg7 53. Th1 g5! La 53. g5 negrul capătă contrajoc prin 53. ... Th8.

52. Td1 — h1	...
--------------	-----

Era mai tare 52. gh gh 53. Tgt+ Rf8 (după 53. ... Rh6 albul continuă cu 54. Rd2 și ulterior Tg3 — f3 cu atac asupra pionilor negri) 54. Cf6, câștigând pionul h5.

52. . . .	h5 — h4
-----------	---------

După cum s'a indicat mai sus, corect este 52. ... gh 53. gh g5.

53. g4 — g5	Te8 — e5
54. Th1 — g1	Rg7 — f8
55. f2 — f3	Rf8 — g7

N'are nimic mai bun. Pierde imediat 55. ... Re8 56. f4! După 55. ... Rg8 56. Tg4 Tel 57. Cf6+ Rg7 58. T : h4 contra atacul negrului întârzie.

56. f3 — f4	Te5 — e8
57. Rd3 — d2	Te8 — e6
58. Tg1 — e1?	...

Este ciudat că, imediat după terminarea crizei de timp, Botvinnic nu alege cea mai bună continuare. Albul putea să câștige un pion, continuând 58. Tg4, dar 58. ... Nb4+ 59. C : b4 ab 60.

T : h4 Te3 sau 60. Rd3 Te3+ 61. R : d4 T : h3 permitea negrului să obțină contrajoc.

Corect era 58. Tg2! la 58. ... Rf8 59. Tg4 Nb4+ 60. C : b4 ab 61. T : h4 Te3 albul are la dispoziție importanta mutare 62. Th8+ Re7 63. Tb8 cu final câștigat.

58. ... Te4 ar fi urmat de 59. Te2 T : e2+ 60. R : -e2 Rf8 61. Rd3 Re8 62. Cc7+ Rd7 63. Cb5 Re6 64. C : d4+ Rd6 65. Cf3 Nf2 66. Re2 Ng3 67. Re3 Rc5 68. Ce5.

Cea mai bună șansă de salvare a negrului consta în 58. ... d3. Varianta 59. R : d3 Te1 60. Tg4 Nf2 61. f5 gf 62. Tf4 Ng3 63. Tf3 Th1 64. Ce3 T : h3 65. C : f5+ Rg6 66. C : h4+ R : g5 67. Cf5 Rg4 68. T : g3+ T : g3 69. C : g3 R : g3 70. b4 ab 71. c5 bc 72. a5 nu este forțată, dar arată că și în acest caz apărarea negrului nu ar fi ușoară.

58. . . .	Te6 : e1
59. Rd2 : e1	Rg7 — f8!
60. Re1 — e2	Rf8 — e8
61. Re2 — d3	Re8 — d7
62. Rd3 — e4	Rd7 — d6
63. Cd5 — f6	Rd6 — e6

Remiză de comun acord.

După 64. Cd5 d3! 65. R : d3 Rf5 albul nu poate câștiga.

(Comentarii de G. Levenșiș, mare maestru internațional)

PARTIDA IV-a

APĂRAREA SLAVĂ

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. d2 — d1	d7 — d5
2. c2 — c4	c7 — c6
3. Cb1 — c3	Cg8 — f6
4. Cg1 — f3	g7 — g6
5. c4 : d5	...

După părerea noastră, renunțarea la tensiunea în centru într-o fază atât de timpurie a deschiderii este aci puțin întemeiată

și ușurează apărarea negrului. Faptul că nebunul negru g7 nu poate, deocamdată, lua parte activă la luptă nu trebuie să constituie motivul hotărâtor pentru schimbul efectuat de alb.

5. . . .	c6 : d5
6. Nc1 — f4	Nf8 — g7

Răspunsul acesta constituie un experiment care a rămas ne-verificat.

7. e2 — e3

După 7. N : b8 T : b8 8. Da4+ b5 9. D : a7 Tb7 negrul obține inițiativa cu prețul unui pion.

7. . . .	0 — 0
8. Nf1 — e2	Cb8 — c6
9. h2 — h3	Cf6 — e4
10. Ta1 — c1	Nc8 — e6

Negrul s'a dezvoltat foarte bine, și chiar nebunul g7 are un rol considerabil în evenimentele ce se apropie.

11. 0 — 0	Ta8 — c8
12. Cf3 — d2	Ce4 : d2
13. Dd1 : d2	Dd8 — a5

Această eșire activă care împiedică eventuala mutare Cc3 — a4 este riscantă. Negrul trebuia să creeze o situație încordată în centru. Era de considerat, în acest scop, pregătirea înaintării e7 — e5. De exemplu, 13. . . . f6 14. Ca4 Nf7 15. Cc5 e5, etc.

Dacă însă albul împiedică acest contra atac, el este nevoit să mențină în centru mai multe figuri, ceea ce duce la slăbirea operațiunilor lui de flanc. De exemplu, 13. . . . f6 14. Tfd1 Nf7 15. Nh2. (Împiedecând e7 — e5) 15. . . . Te8! 16. Nf3 e6, și apoi 17. . . . Nf8 cu situație bună.

La 14. e4 este posibil 14. . . . Rh8.

14. a2 — a3	a7 — a6

Această mutare slăbește punctul b6. Era mai bine pentru negru să revină la planul sus menționat, continuând cu 14. Tfe8 15. Ta1 f6 16. b4 Dd8 urmat de Nf7, și el ar fi stat pe deplin satisfăcător.

15. Tc1 — a1!

Dacă imediat 15. b4, este neplăcută continuarea 15. ... D : a3
16. Ta1 Db3 17. Tfb1 C : d4!

15. ...

Ne6 — f5

16. Tf1 — d1

Tc8 — d8?

Negrul intenționa, probabil, să lase nebunului posibilitatea de a se retrage pe c8, era însă totuși necesar să se mute 16. ... Tfd8 pentru a se menține controlul asupra câmpului c7 și a se pregăti e7 — e5.

17. b2 — b4

Da5 — b6

18. Cc3 — a4

Db6 — a7

19. Nf4 — c7!

Td8 — d7

20. Nc7 — b6

Da7 — b8

21. f2 — f4

Scopul principal al acestei mutări constă în preîntâmpinarea loviturii e7 — e5. Albul își slăbește însă flancul regelui și, ceea ce este cel mai important, pierde un timp prețios în ofensiva pe care o desfășoară pe flancul damei. Continuarea 21. Nc5! ar fi pus în fața negrului probleme grele. Pe de o parte, albul ar fi amenințat să atace pionul d5 după Cb6, Nf3 și Da2, pe de altă parte să împingă pionii (a3 — a4 și b4 — b5). Dacă la 21. Nc5 negrul răspunde 21. ... b5, atunci după 22. Cb6 Tdd8 23. a4!, flancul damei negrului se destramă. Este imposibil 21. ... Ca7 22. Cb6, și negrul nu este în măsură să apere simultan pionii d5 și e7.

O continuare relativ mai bună pentru negru pare să fie 21. ... Te8, dar după 22. Cb6 (Este bună și mutarea simplă 22. b5) 22. ... Tdd8 23. a4 Ca7 24. Tac1 Cc8 25. b5 negrul nu va putea respinge atacul fără pierderi.

21. ...

Cc6 — a7!

O manevră fină, cu amenințarea de a lua inițiativa după 22. ... Cc8.

22. g2 — g4

Nf5 — e6

23. Nb6 : a7

Db8 : a7

24. Ca4 — c5

Td7 — d6

25. Cc5 : e6

Td6 : e6

26. Ta1 — c1

Dc7 — b8

Cu intenția de a juca g6 — g5.

27. Rg1 — g2

Tf8 — c8

28. Ne2 — f3

Te6 — d6

29. Tc1 — c5

e7 — e6

Acum nebunul intră în joc prin câmpul f8, și șansele adversarilor se egalează.

30. Td1 — c1

Tc8 : c5

Negrul s'ar putea apăra și după 30. ... Tdc6 31. T : c6 T : c6 32. T : c6 bc 33. Dc2 Db6 34. Ne2 a5.

31. Tc1 : c5

...

Albul se străduiește să mențină controlul coloanei „c” dar acest lucru se dovedește a fi insuficient pentru obținerea unui avantaj, datorită faptului că negrul are timpul de a apăra punctul c7. Era de considerat 31. bc urmat de Tb1, dar și în acest caz poziția deschisă a regelui negru trebuia să se resimtă. De pildă, 31. bc, Tc6 32. Tb1, b6 33. Db4 (34. Db2, Dc8 sau 34. ... T : c5) 33. ... g5 34 fg Dc7!

31. ...

Ng7 — f8

32. Dd2 — c2

Td6 — d8

33. Tc5 — c3

Nf8 — d6

34. h3 — h4

Rg8 — g7!

Intenționând să joace Td8 — d7 — c7.

35. Dc2 — c1

h7 — h6

Negrul dorește să obțină inițiativa, pregătind g6 — g5. El putea să obțină remiza, continuând cu 35... Td7 36. Tc8 Tc7 37. T : b8 T : c1 38. T : b7 Tc2+ 39. Rg3 Ta2 40. Tb6 Nf8 41. T : a6, N : b4 42. a4, Ne1+ 43. Rh3, Ta3 etc.

36. Tc3 — c2

g6 — g5

37. f4 : g5

h6 : g5

38. h4 — h5

Rg7 — h6

Adversarii sunt în criză de timp și fac mutări evidente. Era interesant 38... Ng3, amenințând cu pătrunderea damei după 39... Nh4. Albul ar trebui să răspundă 39. Rh1, și la aceasta negrul execută manevra Td8 — d7 — c7.

39. Dc1 — e1

Td8 — f8

Negrul nu vrea încă să forțeze remiza prin 39. Tc8, dar mutarea din text slăbește punctul d5, fapt de care profită albul.

40. e3 — e4

d5 : e4

41. De1 : e4

Tf8 — c8!

42. Nf3 — d1

...

Sau 42. T : c8 D : c8 43. D : b7 Dc2+ și șansele sunt de partea negrului.

42. . . .

Tc8 : c2+

43. Nd1 : c2

Db8 — h8!

44. Nc2 — d3

Dh8 — g7

45. Rg2 — f3

a6 — a5

46. b4 : a5

Nd6 : a3

47. Rf3 — g2

Na3 — d6

Remiză

(Comentarii de P. Romanovski, maestru internațional)

PARTIDA V-a

APĂRAREA NIMZOVICI

M. BOTVINNIC

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4

Cg8 — f6

2. c2 — c4

e7 — e6

3. Cb1 — c3

Nf8 — b4

4. e2 — e3

...

Botvinnic alege sistemul său preferat. Desigur lucrul acesta n'a fost o surpriză pentru Bronștein. Iată ce scriau în 1948 despre această mutare D. Bronștein și antrenorul său A. Constantinopolski, comentând partida dintre Botvinnic și Keres din match-turneul pentru campionatul mondial:

„Marele maestru Botvinnic utilizează aproape întotdeauna acest sistem care a fost propus de Rubinstein. Cu ajutorul lui, Botvinnic a obținut multe victorii strălucite, dintre care cea mai strălucită este aceea asupra lui Capablanca (Amsterdam, 1938)“.

4. ...

0 — 0

5. Nf1 — d3

c7 — c5

6. Cg1 — f3

b7 — b6

Mulți au fost convinși că începând cu această mutare și albul și negrul aplică în deschidere idei noi. Acum 14 ani însă, în al X-lea campionat al U.R.S.S. (Tbilisi, 1937), maeștrii Alatorzev și Lisițan au jucat la fel, până la mutarea 13-a a albului.

Mi se pare că acest sistem de dezvoltare nu este complet satisfăcător pentru negru.

7. 0 — 0

Nc8 — b7

8. Cc3 — a4!

...

Acum se arată că poziția nebunului la b4 nu este sigură și următoarea mutare a negrului, prin care cedează albului centrul, este de fapt forțată.

8. ...

c5 : d4

9. a2 — a3

...

O mutare intermediară importantă, care permite albului să îndrepte desfășurarea partidei pe un făgaș favorabil. La 9. ed ar fi putut urma 9. ... d5 10. c5 (10. a3, dc) 10. ... bc 11. C : c5 (Dacă 11. dc, atunci 11. ... Nc6 12. Ne3, Cbd7 13. Tc1, Da5 și poziția albului nu inspiră încredere) 11. ... N : c5 12. dc, Dc7 și la 13. b4 (13. Ng5, Ce4 sau 13. Dc2, e5) urmează 13. ... a5. Deaceia

cea mai tare continuare ar fi fost 11. a3, c4 12. ab, cd 13. Ng5. De8 14. Cc6 15. N : f6, gf cu joc complicat.

9. . . .	Nb4 — e7
10. e3 : d4	Dd8 — c7
11. b2 — b4!	. . .

La mutarea aceasta Botvinnic s'a gândit peste 50 de minute și, cum a arătat desfășurarea următoare a partidei, tocmai această continuare a permis albului să obțină avantaj, în timp ce la mutările pasive 11. h3 sau 11. Tel ar fi urmat 11. . . . d5 și negrul stă bine.

Probabil Botvinnic uitase de partida Alatorzev—Lisițin, deoarece altfel și-ar fi utilizat mai rațional timpul de gândire.

11. . . .	Cf6 — g4!
-----------	-----------

Evident greșit ar fi fost 11. . . . d5 din cauza 12. c5. Și mai rău era 11. . . . a5, din cauza 12. b5, d5 13. c5, bc 14. dc, N : c5 15. Nb2 cu joc excelent pentru alb.

12. g2 — g3	. . .
-------------	-------

La prima vedere se pare că prin mutarea aceasta se slăbește diagonala h1 — a8 și negrul poate obține un atac primejdios. Botvinnic a apreciat însă corect poziția rezultată. Mai slab ar fi fost 12. d5 din cauza 12. . . . b5 13. cb, N : d5 și la 12. Tel se poate 12. . . . N : f3 13. D : f3, D : h2+ 14. Rf1, f5 și nu merge 15. D : a8 din cauza 15. . . . Cc6 16. Db7, C : d4 și matul nu se poate para.

12. . . .	f7 — f5
13. Ca4 — c3	. . .

Până aci partida s'a desfășurat analog întâlnirii Alatorzev—Lisițin, în care albul a continuat cu 13. Cel. Mutarea 13. Cc3 pune în fața negrului probleme mai grele.

13. . . .	a7 — a6
14. Tf1 — e1	Cb8 — c6

De preferat era interesanta continuare 14. . . . N : f3 15. D : f3. Cc6 16. Ce2, Nf6 17. Nb2 cu joc tăios.

15. Nd3 — f1	. . .
--------------	-------

Pregătește aducerea nebulului la g2 pentru întărirea flancului regelui, pentru a începe atacul pe flancul damei sau în centru, lucru care deocamdată este prematur. De exemplu: 15. d5, Nf6 16. Nf4 (16. dc, D : c6) 16... Cce5 17. h3, C : f3+ 18. D : f3, Ce5 19. De2, d6.

15. . . .

Cc6 — d8

Tentant părea 15... f4 urmat de sacrificiul calității. Dar după 16. N : f4, T : f4 17. gf, C : d4 (17... D : f4 18. Te4) 18. D : d4, N : f3 19. Cd5 N : d5 (19... ed? 20. T : e7) 20. cd, Nf6 (20... Tf8 21. de, T : f4 22. D : d7 Db8 23. Tae1, Tc4 24. f4, D : f4 25. De8+ Nf8 26. Df7+ și câștigă) 21. Dc4!, D : c4 22. N : c4, N : a1 23. de albul recâștigă figura cu un final mai bun.

În locul mutării din partidă era de considerat mutarea naturală 15... Tae8.

16. Nc1 — f4

Ne7 — d6

Dacă Bronștein ar fi jucat 16... d6, atunci ar fi putut urma 17. c5!, după care este îndoelnic dacă poziția negrului mai este apărăbilă: 17... bc 18. dc, e5 19. Cd5, etc. Sau 17... Tc8 18. Tc1 cu numeroase amenințări.

17. Nf4 : d6

Dc7 : d6

18. Nf1 — g2

Cd8 — f7

19. c4 — c5

Dd6 — c7

Se înțelege, fără perspective era 19... bc 20. dc, De7 21. Cd5

20. Ta1 — c1

. . .

Mai decisiv era aci direct 20. Ca4, deoarece peste câteva mutații s'ar fi putut ajunge la aproximativ aceeași poziție ca în partidă, însă cu diferența că albul reușește să joace d4 — d5 înainte ca pionul negrului să fi ajuns la f4. De ex. 20... b5 21. Cb6, Te8 22. d5, etc.

20. . . .

Ta8 — e8

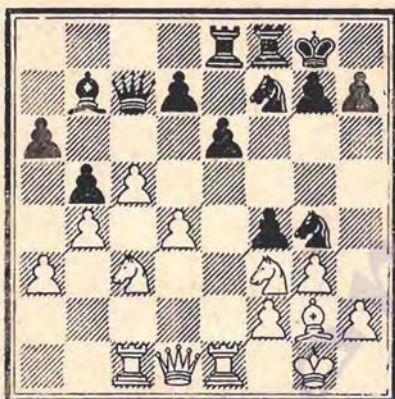
21. Cc3 — a4

b6 — b5

22. Ca4 — c3

f5 — f4

În poziție grea Bronșteîn caută șanse tactice de atac.

23. d4 — d5

f4 : g3

24. f2 : g3

...

Cu mutarea aceasta albul slăbește foarte tare punctul e3. Necesitar era 24. hg, deoarece după 24. ... ed 25. C : d5, T : e1+ 26. C : e1 catastrofa pentru negru este iminentă.

Se poate și 25. ... Dc6 26. Ch4 (Mai rău este 26. Cd4, T : e1+ 27. D : e1, Dh6. 28. Ce7+, Rh8 29. N : b7, Dh2+ 30. Rf1, Cfe5 și, cu toate că albul are o figură în plus, negrul dispune de numeroase amenințări) 26. ... T : e1+ 27. D : e1 și negrul suferă inevitabil pierderi materiale; sau 25. ... T : e1+ 26. C : e1, De5 27. Dg4 (Nu însă 27. Cd3 din cauza 27. ... Dh5 28. Ce7+, Rh8 29. N : b7, Cfe5) 27. ... N : d5 28. N : d5, D : d5 29. Td1.

24. ...

e6 : d5

25. Dd1 — d4

...

Probabil pe alb nu l-a satisfăcut continuarea 29. C : d5, din cauza 25. ... N : d5 26. D : d5, Ce3 27. Dd2, C : g2 28. D : g2 (Nu merge 28. R : g2 din cauza neplăcutei legături 28. ... Dc6) 28. ... T : e1+ 29. T : e1, d6 cu joc egal, deoarece nu dă nimic albului 30. Cd4 din cauza 30. ... dc 31. Ce6, De7 32. bc, Cg5, etc.

Unii comentatori au indicat inexact că după 25. ... Dc6 negrul obține un atac foarte puternic. Albul n'are de ce să se teamă

în acest caz și poate câștiga calitatea: 26. Ce7+, T : e7 27. T : e7, Cg5 28. Db3+, Rh8 29. Dc3! etc.

25. . . .

Cg4 — f6

26. Cf3 — h4

Te8 — e5

Bine jucat. În primul rând negrul împiedică pătrunderea calului la f5. În al doilea rând el ia în stăpânire coloana „e”. Campionul lumii este forțat să treacă într-un final în care avantajul său este minimal.

27. Te1 : e5

Dc7 : e5

28. Dd4 : e5

. . .

Nu era nici-o grabă cu acest schimb. Se putea juca 28. Td1

28. . . .

Cf7 : e5

29. Ch4 — f5

. . .

Acum la 29. Td1 ar fi urmat 29. . . . Cc4 și nu merge desigur, 30. C : d5 din cauza 30. . . . N : d5 31. N : d5+, C : d5 32. T : d5, Ce3 — din cauza amenințării de mat se câștigă un turn.

29. . . .

Ce5 — c4

30. Tc1 — d1?

. . .

Greșală decisivă. După continuarea corectă 30. C : d5, C : d5 31. N : d5+, N : d5 32. Ce7+, Rf7 33. C : d5 negrul ar fi fost acela care ar fi trebuit să lupte pentru remiză.

30. . . .

Rg8 — h8!

31. Td1 — e1

. . .

Desigur, nu se putea juca 31. C : d5, C : d5 32. N : d5, N : d5 33. T : d5, g6 după care calul nu poate fi retras din cauza amenințării mortale Ce3. Nu salva nici 31. Ce7 din cauza 31. . . . Ce3 cu numeroase amenințări. Dacă însă 31. h3, atunci 31. . . . C : a3 32. C : d5, N : d5 33. N : d5, Cc2, etc. Poziția albului este pierdută.

31. . . .

Cc4 : a3

32. Cf5 — d6

Nb7 — c6

33. Te1 — a1

Ca3 — c2

34. Ta1 : a6

d5 — d4

35. Cc3 : b5

Nc6 : g2

36. Rg1 : g2

Cf6 — g4

37. Cd6 — f5

. . .

Nu salva nici 37. Ce4. Să ne oprim la o singură variantă:
 37. ... d3 38. Cbc3, Cce3+ 39. Rh3, d2 40. C : d2, Cf2+ 41. Rh4,
 Cg2+ 42. Rg5, g6 43. Tf6 (43. Rh6, Cg4+ 44. Rg5, Tf5+ 45.
 R : g4, Ce3+) 43. ... Rg7 44. T : f8, h6 mat.

37. ...	d4 — d3
38. Ta6 — d6	Tf8 : f5
39. Td6 : d7	Cc2 — e3+

Albul cedează.

(Comentariul de A. Lillenthal, mare maestru internațional)

PARTIDA VI-a

APĂRAREA SICILIANĂ

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. e2 — e4

Marele maestru Bronstein a fost multă vreme un adept al
 jocurilor deschise, dar în ultimele competiții el joacă din ce în ce
 mai des 1. d4:

1. ...	c7 — c5
2. Cg1 — f3	Cb8 — c6
3. d2 — d4	c5 : d4
4. Cf3 : d4	Cg8 — f6
5. Cb1 — c3	d7 — d6
6. Nc1 — g5	e7 — e6
7. Dd1 — d2	h7 — h6

De obicei se joacă aci 7. ... a6 8. 0—0—0, Nd7. Campionul
 lumii clarifică dela început poziția cu prețul slăbirii configurației
 sale de pioni, obținând în schimb un centru puternic și perechea
 de nebuni.

8. Ng5 : f6

Albul forțează răspunsul 8. ... gf, deoarece 8. ... D : f6 este
 rău din cauza 9. Cdb5. Nu este bine 8. Nh4 din cauza 8. ... C : e4!

8. ...	g7 : f6
9. 0 — 0 — 0	a7 — a6

10. f2 — f4

Nc8 — d7

11. Rc1 — b1

Nf8 — e7

Negrul nu trebuia să se grăbească cu mutarea aceasta, deoarece nebunul f8 ar fi putut fi utilizat mai târziu cu succes pe diagonală h6 — c1. De preferat era 11. ... Db6 sau 11. ... Dc7, pregătind rocada mare.

12. Nf1 — e2

Cc6 : d4

În planul albului intră înaintarea f4 — f5. Ca răspuns la aceasta negrul trebuie neapărat să ocupe cu calul importantul câmp central e5. Din acest punct de vedere, negrul trebuie să păstreze calul, iar în cazul când îl schimbă albul, să reia la c6 cu pionul, deschizând coloana „b” pentru contra-joc și întărind și mai mult centrul.

13. Dd2 : d4

Dd8 — a5

14. Th1 — f1

h6 — h5

Posibil era 14. ... Dc5 pentru ca la 15. Dd2 să urmeze rocada mare. După 15. D : c5, dc 16. Nh5, Nc6 17. f5 albul obține, într'adevăr, oarecare inițiativă, dar poziția negrului este ușor de apărat. Astfel de poziții nu corespund stilului activ al lui Botvinnic. La direct 14. ... 0 — 0 — 0 este foarte tare 15. b4, Dc7 16. Tf3 cu amenințarea 17. Cd5 (variantă indicată de L. Szabó și M. Iudovici).

15. Tf1 — f3

Da5 — c5

16. Dd4 — d2

...

Acum schimbul damelor nu dă nimic albului, deoarece nebunul nu mai poate ajunge pe câmpul h5.

16. ...

Nd7 — c6

17. Tf3 — e3

Dc5 — a5

Negrul are unele greutăți. Greșit era 17. ... 0 — 0 — 0 din cauza 18. Cd5. La 17. ... Db6 albul reia această amenințare prin 18. Nf3 și împiedică în acest mod rocada.

18. Ne2 — f3

...

Cu mutarea aceasta albul slăbește presiunea și dă negrului

posibilitatea de a termina dezvoltarea, după care jocul se ega-
lează repede.

Corect era 18. f5!; de ex. 18. ... 0 — 0 — 0 19. Nc4, De5 20.
Cd5!, Nf8 21. Df2 cu atac puternic.

18. . . . 0 — 0 — 0

19. Dd2 — d3

Dama ar fi fost așezată mai bine pe câmpul e2.

19. . . . Td8 — d7

20. h2 — h4 Rc8 — b8

21. a2 — a3 . . .

De considerat era manevra Cc3 — e2 — d4.

21. . . . Ne7 — d8

22. Rb1 — a2 Da5 — c5

23. Te3 — e2 Da5 — c5

Mai bine era 23. b4 prevenind contra-jocul activ al negrului
care a urmat în partidă.

23. . . . a6 — a5

24. a3 — a4 . . .

În felul acesta albul împiedică dezvoltarea inițiativei negru-
lui prin b7 — b5, etc.

24. . . . Nd8 — b6

25. b2 — b3 Th8 — c8

26. Dd3 — c4 . . .

Temându-se de activitatea crescândă a negrului pe flancul
damei, albul oferă schimbul damelor. Drept compensație pentru
slăbirea poziției sale de pioni el obține importantul câmp b5 pen-
tru cal.

26. . . . Dc5 : c4

27. b3 : c4 Tc8 — h8

28. Ra2 — b3 Td7 — d8

29. Td1 — d3 Nb6 — g1

30. Te2 — d2 Rb8 — c7

31. Cc3 — e2 . . .

Cel mai simplu era 31. Cb5+, N : b5 32. cb, Nh2 33. f5 cu remiză probabilă.

31. . . .	Ng1 — f2
32. Td2 — d1	Nf2 — c5

Aci era posibil 32. . . . N : h4 33. g3, f5 34. ef, Nf6, etc.

33. Ce2 — g3	Td8 — g8
34. Cg3 — e2	. . .

La 34. C : h5 urmează 34. . . . N : e4.

34. . . .	Th8 — h7
35. f4 — f5	e6 — e5

Dacă 35. . . . Rd7 atunci 36. Cc3, Re7 37. Cb5 și negrului îi este greu să-și întărească poziția.

36. Ce2 — c3	Nc5 — d4
--------------	----------

Negrul permite în mod inutil un sacrificiu de calitate ale cărui urmări erau greu de calculat în criză de timp. Mai bună era tactica de așteptare.

37. Td3 : d4	e5 : d4
38. Td1 : d4	. . .

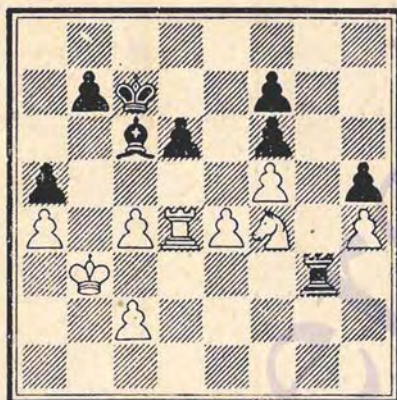
Mai exact era 38. Ce2 pentru a instala calul la f4 și a împiedica contra-sacrificiul de calitate al negrului pentru a obține contra-joc. Dacă, de ex. 38. . . . Thg7 39. Cf4, Tg4, atunci 40. N : g4, T : g4 41. C : h5, N : e4 42. C : f6, Tg3+ 43. Rb2, N : f5 44. T : d4, T : g2 45. Cd5+ urmat de 46. Ce3 cu un final ceva mai bun.

38. . . .	Th7 — g7
39. Cc3 — e2	Tg7 : g2

După aceasta obținerea remizei de către negru este legată de mari greutateți. Mai simplu era 39. . . . Tg4 40. N : g4, T : g4 41. g3, N : e4 42. Cf4 (42. Cc3 duce la un final ceva mai slab pentru alb după 42. . . . N : f5 43. Cd5+, Rd8 44. T : g4, N : g4 45. C : f6, Nf3) 42. . . . N : f5 43. c3, T : g3, etc.

40. Nf3 : g2
41. Ce2 — f4

Tg8 : g2
Tg2 — g3+

Un șah intermediar foarte important. Negrul vrea să provoace mutarea 42. c3, pentru ca după 42. ... Tg4 43. C : h5, T : h4 44. C : f6, Th1 45. Cd5+, Rd8 albul să nu aibă posibilitatea de a executa manevra Cd5 — c3 — b5.

42. Rb3 — b2
43. Cf4 : h5
44. Ch5 : f6

Tg3 — g4
Tg4 : h4
Rc7 — b6!

O mutare caracteristică pentru stilul campionului lumii! Sacrificând un al doilea pion, negrul își activează poziția figurilor.

45. Td4 : d6
46. e4 — e5

Rb6 — c5

Mai multe greutateți ar fi avut negrul după 46. Td8.

46. ...
47. Td6 : d4
48. Cf6 — g4
49. e5 — e6
50. f5 — f6

Th4 — d4
Rc5 : d4
Nc6 : a4
f7 : e6

La 50, fe urmează 50. ... Rc5.

50. ...

Na4 — e8

51. Rb2 — b3	e6 — e5
52. c2 — c3+	Rd4 — e4
53. Cg4 — h6	Re4 — f4
54. f6 — f7	Ne8 : f7
55. Ch6 : f7	e5 — e4
56. Cf7 — d8	...

După schimbul turnurilor albul nu mai avea șanse de câștig. Acum continuarea jocului la câștig este legată de mari riscuri. De ex. 56. c5 duce la pierdere: 56. ... e3 57. Rc2, e2 58. Rd2, a4, etc.

56. ...	e4 — e3
57. Rb3 — c2??	...

O greșală foarte gravă. După 57. Ce6+ albul ar fi obținut remiza.

57. ...	Rf4 — g3!
---------	-----------

Albul cedează.

(Comentarii de I. Bondarevski și P. Keres, mari maeștri internaționali)

PARTIDA VII-a

APĂRAREA OLANDEZĂ

M. BOTVINNIC	D. BRONSTEIN
1. d2 — d4	d7 — d5
2. c2 — c4	e7 — e6
3. Cg1 — f3	c7 — c6

Bronștein s'a pregătit bine pentru match, adoptând o tactică extrem de interesantă din punct de vedere psihologic. Încă în prima partidă el a ales una din apărările favorite ale campionului mondial — apărarea olandeză, silindu-l în felul acesta să lupte împotriva propriei sale arme. Și acum, după 4. Cc3 Cf6 5. Ng5 dc, putea să-survină un sistem de deschidere, pe care l-a aplicat atât de des și cu atât succes însuși Botvinnic.

4. g2 — g3	f7 — f5
5. Nf1 — g2	Cg8 — f6
6. 0 — 0	Nf8 — e7

7. b2 — b3

0 — 0

8. Nc1 — a3

...

Scopul acestei mutări este de a folosi, după schimbul nebunilor, slăbiciunea câmpurilor negre din lagărul adversarului, și mai ales a câmpului e5. O manevră similară a fost aplicată în partida Botvinnic—Ragozin (al XI-lea Campionat al U.R.S.S.): 8... N : a3 9. C : a3 Cbd7 10. Cc2 De8 11. cd ed 12. Cb4 Ce4 13. e3 a5 14. Cd3 Rh8 15. Dc2 Dh5 16. Cfe5 cu poziție favorabilă pentru alb.

Se pune totuși întrebarea: este oare mutarea 8. Na3 cea mai bună? Negrul poate doar să nu schimbe pe a3, împiedicând prin aceasta manevra Ca3 — c2 — b4 — d3. Dacă însă albul schimbă el însuși pe e7, el ușurează negrului înaintarea e6 — e5. Pornind dela aceste considerente, trebuie să recunoaștem că 8. Nb2 este cea mai bună mutare și dacă negrul va încerca să elibereze nebunul c8 printr-o înaintare în centru, el va trebui să țină seama de activitatea nebunului de negru al albului.

Caracteristică din acest punct de vedere este partida Cotov—Lisițin (al XVI-lea Campionat al U.R.S.S.), în care s'a jucat 8. Dc2, Ce4 9. Nb2, Cd7 10. Ce1, b6 11. Cd3, Nb7 12. f3, Cd6 13. Cf4, Tf6 14. Cd2, Th6 15. Tfe1, Ng5 16. e3 cu avantaj pentru alb.

8. ...

b7 — b6

După cum s'a arătat mai sus, după schimbul nebunilor la a3, contra atacul negrului va fi îngreunat; deaceia desvoltarea nebunului pe b7 este cu totul oportună.

9. Na3 : e7

...

Nu era încă momentul potrivit pentru acest schimb, întrucât negrul nu mai are acum dificultăți în desvoltare. Era de considerat 9. Ce5, Nb7 10. Dc1, Cbd7 11. Cd3 urmat eventual de Cd2, iar apoi de f2 — f3 și e3 — e4.

9. ...

Dd8 : e7

10. Cf3 — e5

Nc8 — b7

11. Cb1 — d2

Cb8 — d7

12. Ce5 : d7

...

La 12. Cd3 negrul putea continua cu c6 — c5, terminând desvoltarea.

12. . . . Cf6 : d7

13. e2 — e3 . . .

Impiedicând eventuala înaintare f5 — f4

13. . . . Ta8 — c8

14. Ta1 — c1 c6 — c5

15. Dd1 — e2 Cd7 — f6

Aceasta permite albului să profite de singura slăbiciune din lagărul negrului — punctul e5. Corect era 15. . . Na6!

16. c4 : d5 Nb7 : d5

17. Ng2 : d5 e6 : d5

18. Cd2 — f3 Tc8 — c7

19. Tc1 — c2 Tf8 — c8

20. Tf1 — c1 Cf6 — e4

Mutare neprecisă. Era necesar imediat 20. . . g6 și apoi 21. . . Rg7.

21. Cf3 — e5 . . .

Era mai tare 21. Da6! amenințând 22. dc bc 23. Cd4! și calul nu poate fi luat, deoarece ar urma 24. D : c8+! Dacă însă 21. . . Cd6, atunci 22. dc bc 23. Td2 cu presiune asupra pionului d5.

21. . . . Ce4 — f6

22. De2 — d3 g7 — g6

23. Dd3 — a6 Rg8 — g7

24. Da6 — e2 De7 — d6

Desigur nu 24. . . cd din cauza replicii 25. Cc6

25. a2 — a4 . . .

Această mutare, ca și cele următoare, a fost făcută de ambii adversari, fiind în criză de timp. Albul intenționa în mod vădit, să provoace slăbirea dispozitivului de pioni al negrului.

25. . . . Cf6 — e8

Nu era rău nici 25. . . cd, scăpând de legătura dealungul coloanei „c“.

26. De2 — d2 Ce8 — f6

27. Dd2 — c3 Cf6 — e4

28. Dc3 — d3 . . .

Din ultimele șapte mutări, albul a făcut șase mutări cu dama. Firește, acest lucru nu a contribuit la întărirea poziției sale. Negrul putea acum să inițieze complicații interesante, de pildă prin 28. ... c4 29. bc Db4!

28. ... c5 : d4
29. e3 : d4

Deși continuarea 29. T : c7+ T : c7 30. T : c7+ D : c7 31. D : d4 ducea la o mare simplificare a poziției, albul ar fi păstrat un mic avantaj pozițional din cauza existenței unui pion izolat în lagărul adversarului.

29. ... a7 — a5
30. Rg1 — g2 Ce4 — f6
31. Dd3 — e2 f5 — f4

Avantajul albului rezidă în faptul că el stăpânește punctul e5, în timp ce calul negru de pe e4 poate fi alungat. În multe cazuri o asemenea împrejurare poate deveni hotărâtoare, dar în felul cum se prezintă poziția, dată fiind lipsa unor linii deschise pentru turnuri și pentru damă, albul nu-și poate valorifica avantajul. Deaceia, jucând precis negrul ar fi trebuit să obțină remiză. Bronștein a hotărât însă, în criză de timp, să încurce jocul.

32. g3 : f4? ...

După 32. T : c7+ T : c7 33. T : c7+ D : c7 34. gf albul păs-

trează avantajul material. Mutarea din partidă este greșită, deoarece negrul putea să obțină prin 32. ... T : c2 33. T : c2 Ch5! deplină egalitate, de pildă prin 34. Cd3 T : c2 35. D : c2 C : f4+, etc.

32. ...

Cf6 — h5?

Acum rezultă un final cu un pion în plus pentru alb. Avându-se în vedere situația nesigură a regelui, negrul nu poate obține contrajoc pe linia „c”.

33. Tc2 : c7+

Tc8 : c7

34. Tc1 : c7+

Dd6 : c7

35. De2 — g4

Ch5 — f6

36. Dg4 — e6

Cf6 — h5

37. De6 — d7+!

...

Cea mai simplă cale spre victorie. Finalul de cai este câștigat pentru alb.

37. ...

Dc7 — d7

38. Ce5 : d7

Ch5 : f4+

39. Rg2 — f3

Cf4 — d3

40. Cd7 : b6

Cd3 — b4

După 40. ... Cc1 albul câștigă datorită pionului trecut „d” și poziției mai bune a regelui; mutarea din text necesită o pregătire mai lungă pentru formarea unui pion liber.

41. Rf3 — f4

Rg7 — f6

42. Cb6 — d7+

Rf6 — e7

43. Cd7 — e5

...

Și mai simplu este 43. Cc5, indicat de Bronștein.

43. ...

Re7 — e6

44. Rf4 — e3

Re6 — f5

45. f2 — f3

g6 — g5

46. Re3 — d2

h7 — h5

47. Ce5 — d3

Cb4 — a6

48. Cd3 — c5

Ca6 — b4

49. Cc5 — d3

Cb4 — a6

50. h2 — h3

Ca6 — c7

Sau 50. ... g4 51. hg+ hg 52. fg+ R : g4 53. Ce5+ și apoi 54. Cc6 câștigând ușor.

51. Rd2 — e3!

...

Nu însă imediat 51. Rc3? din cauza 51. ... Ce6! și albul este în zugzwang: după 52. b4 fie că pierde pionul „d”, fie că regele negru pătrunde la f4.

51. . . . Cc7 — a6
52. Re3 — e2! . . .

Grație acestei manevre fine, negrul nu reușește în momentul străpunerii la b4 să plaseze calul pe e6 sau să mențină regele în apropierea lagărului alb.

52. . . . Rf5 — e6
53. Re2 — d2 Re6 — e7

Dacă însă 53. ... Rf5, atunci 54. Rc3! și albul obține poziția ce îi este necesară.

54. Rd2 — c3 Re7 — d6
55. b3 — b4! . . .

După o pregătire minuțioasă, albul realizează străpungerea de mult proiectată și, datorită pionului „a”, decide rezultatul luptei. A mai urmat:

55. ... a5 : b4+ 56. Cd3 : b4 Ca6 — c7 57. a4 — a5 Cc7 — b5+
58. Rc3 — d3 Rd6 — e6 59. Rd3 — e3 Cb5 — a7 60. a5 — a6
Ca7 — b5 61. Cb4 — c6 Cb5 — c7 62. Cc6 — b4 Re6 — f5 63.
a6 — a7 Rf5 — e6 64. Re3 — f2.

Regele negrului este nevoit să apere punctul d5, ceea ce permite albului să pregătească străpungerea pe flancul regelui.

64. ... h5 — h4 65. f3 — f4 g5 : f4 66. Rf2 — f3.

Negrul cedează.

(Comentarii de L. Szabo, mare maestru internațional)

PARTIDA VIII-a

APĂRAREA SLAVĂ

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. d2 — d4
2. c2 — c4
3. Cb1 — c3

d7 — d5
c7 — c6
Cg8 — f6

4. Cg1 — f3

e7 — e6

5. e2 — e3

...

Continuarea 5. Ng5 ducea după 5. ... dc 6. e4 b5 7. e5 h6 8. Nh4 g5 9. C : g5 hg 10. N : g5 Cbd7, la un sistem elaborat în mod amănunțit de Botvinnic, sistem cu care el a reușit cu negrul multe victorii strălucite.

5. ...

Cb8 — d7

6. Nf1 — d3

d5 : c4

7. Nd3 : c4

b7 — b5

Acest sistem de dezvoltare a fost aplicat pentru prima oară la turneul internațional dela Meran (în 1924) de marele maestru A. Rubinstein, de unde denumirea „varianta de Meran“.

8. Nc4 — d3

...

Aci se joacă adesea și 8. Ne2, ceea ce duce deasemenea la un joc complicat.

8. ...

a7 — a6

9. e3 — e4

c6 — c5

10. e4 — e5

c5 : d4

11. Cc3 : b5!

...

Interesanta continuare a maestrului B. Blumenfeld.

11. ...

Cd7 : e5

Mutarea lui V. Sozin. În ultimul timp se joacă adesea și 11. ... ab cu eventuala continuare 12. ef, Db6 13. fg, N : g7.

12. Cf3 : e5

a6 : b5

13. Dd1 — f3

...

Mutare aplicată pentru prima oară în 1932 de G. Stahlberg în matchul său cu R. Spielmann.

13. ...

Nf8 — b4+

14. Re1 — e2

Ta8 — b8

La fel s'a desfășurat și partida Szabó—Stahlberg (Saltsjöbaden 1948), unde albul a căutat să profite de faptul că turnul b8 și pionul g7 sunt neapărați, jucând 15. Dg3, la care a urmat 15. ... Dd6 16. Cf3 (aci albul a renunțat pe bună dreptate la câș-

tigul calității — 16. Cc6, deoarece după 16... D : c6 17. D : b8 0—0 18. f3 Nd7 19. De5 Db6, în ciuda câștigului calității, albul are un joc greu din cauza poziției nesigure a regelui) 16... D : g3 17. hg Nd6 18. Nf4 N : f4 19. gf Nd7 20. C : d4 Re7. În curând poziția s'a simplificat simțitor și partida s'a terminat remiză la mutarea 31.

15. Ce5 — c6

...

Bronștein urmărește deasemenea simplificarea poziției, dar el recâștigă pionul b5, și nu d4; datorită acestui fapt, se păstrează lupta încordată în finalul ce a rezultat. Aci era de considerat 15. Ng5, după care negrul are următoarele continuări:

15... Nd6 și 15... Ne2 (mai rău 15... 0—0 din cauza 16. Cc6 Nb7 17. Dh3 și 15... h6 din cauza 16. N : f6 gf 17. Dh5).

I. 15. Ng5 Nd6 16. Cc6 Nb7 17. Thc1 N : c6 18. T : c6 0—0 19. N : f6, gf 20. Dg4+ Rh8 21. De4, f5 22. D : d4+ și albul câștigă.

II. 15. Ng5, Ne7 16. Thc1, Tb6 17. Cc6, Nb7 18. C : d8, N : f3+ 19. R : f3, N : d8, Tc5 0—0 21. T : b5, și albul are un avantaj apreciabil.

15. ...
16. Nc1 — f4
17. Cc6 : d8
18. Re2 : f3

Nc8 — b7
Nb4 — d6
Nb7 : f3+
Tb8 : d8

Negrul nu poate menține pionul b5, deoarece la 18. ... N : f4 ar urma 19. Cc6!

19. Nd3 : b5+

Re8 — e7

Apreciind poziția de față, trebuie să recunoaștem că albul păstrează un mic avantaj. Intr'adevăr, el dispune de pe acum de doi pioni trecuți și legați pe flanc, în timp ce negrul nu a obținut încă acest lucru. În continuare lupta se desfășoară în felul următor: albul caută să-și înainteze pionii de pe flancul damei, iar negrul încearcă să ia inițiativa în centru.

20. Nf4 — d2

Td8 — b8

Negrul trage folos din poziția nefericită a nebunului b5, provocând mutarea 21. a4 și împiedică pentru mai mult timp înaintarea pionilor trecuți ai adversarului dar, cu toate acestea avantajul este de partea albului.

21. a2 — a4

Cf6 — d5

22. b2 — b3

...

Parând amenințarea 22. ... Cc7, la care ar urma 23. Nc4

22. ...

f7 — f5

23. Th1 — c1

e6 — e5

24. Rf3 — e2

...

Se amenința 24. ... d3 urmat de 25. ... e4+

24. ...

e5 — e4

25. Tc1 — c6

Th8 — c8

26. Ta1 — c1

...

Albul comite o greșeală. Era necesar 26. a5, după care ar fi avut speranțe de consolidare a poziției sale.

26. ...

Tc8 : c6

27. Tc1 : c6

b8 — b6

28. Tc6 : b6

...

După acest schimb negrul blochează cu ușurință pionii albi, și partida se egalează curând.

28. ... Cd5 : b6 29. a4 — a5 Cb6 — d5 30. a5 — a6 Nd6 — c5 31. b3 — b4 Nc5 — a7 32. Nb5 — c6 Re7 — d6 33. Nc6 — b7 h7 — h6 34. h2 — h4 g7 — g5 35. h4 : g5 h6 : g5 36. Nd2 : g5 Cd5 : b4 37. Nb7 — c8 Rd6 — e5 38. Ng5 — d2 Cb4 — d5 39. Nc8 — b7 Cd5 — c3+ 40. Nd2 : c3 d4 : c3 41. g2 — g3 Na7 — b6.

În această poziție partida a fost întreruptă. Fără a mai relua jocul, adversarii au căzut de acord asupra remizei.

(Comentarii de V. Macogonov, maestru internațional)

PARTIDA IX-a

APĂRAREA OLANDEZĂ

M. BOTVINNIC

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4

e7 — e6

2. c2 — c4

f7 — f5

3. g2 — g3

Cg8 — f6

4. Nf1 — g2

Nf8 — e7

5. Cb1 — c3

0 — 0

6. d4 — d5

...

O idee interesantă care dă negrului de gândit. Albul stânjește flancul damei adversarului, îngreunează dezvoltarea și amenință cu o puternică presiune de pioni în centru. La 6. ... d6 albul ar continua cu 7. de c6 (sau 7. ... Cc6 8. Cd5) 8. Cf3, N : e6 9. b3 urmat de 10. Cd4 sau 10. Cg5.

6. ...

Ne7 — b4!

Decizie justă. După 6. ... e5 7. Cf3 d6 8. 0 — 0 poziția negrului ar fi foarte strânsă, iar nebunul său de pe e7 n'ar face decât să îngreuneze manevrele necesare pentru eliberare. Acum în fața albului se ivește întrebarea: cum se poate continua ofensiva pornită în mod îndrăzneț în centru?

7. Nc1 — d2

...

O lipsă a continuării alese de alb constă în aceea că ea nu amenință de fapt nimic și negrul câștigă timp pentru întărirea poziției sale în centru. Albul trebuia să ia în considerare 7. Db3 sau 7. Cf3 Ce4 8. Db3.

7. ...

e6 — e5

8. e2 — e3

d7 — d6

9. Cg1 — e2

a7 — a6

Ideea ofensivei inițiată de această mutare, este îndreptată mai ales împotriva rocadei mari a albului, dar negrul ar fi putut s'o realizeze și după rocada albului.

Este neclar de ce negrul nu a ales drept obiectiv al jocului său o slăbiciune reală — punctul d3. În acest scop era necesar să se efectueze manevra 9. ... Cb8 — d7 — c5, ceea ce ar fi obligat pe alb să ia serioase măsuri profilactice.

10. Dd1 — c2

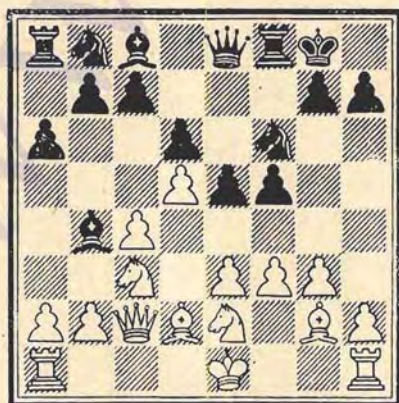
Dd8 — e8

11. f2 — f3

...

Nu prezintă dificultăți deosebite motivarea mutărilor de acest gen, din punctul de vedere al diferitelor considerente poziționale, dar justa lor apreciere va putea fi făcută abia după ce însuși autorul își va desvălui adevăratele motive. În ultima instanță albul nu era amenințat nici de Ce4, nici de Cg4, nici de e5 — e4. Pe de altă parte, nu se poate spune cu precizie cine va trage folos din încercarea albului de a deschide jocul prin e3 — e4. În orice caz, lucrul acesta va duce la o activizare simțitoare a figurilor negre — nebunul c8, turnul f8 și altele.

Totodată, mutarea f2 — f3 crează noi slăbiciuni în poziția albului, restrânge activitatea nebunului g2 și constituie, în sfârșit, o pierdere de timp. Și cu toate acestea, campionul mondial a ales această mutare! Putem fi convinși că majoritatea covârșitoare a maeștrilor ar fi preferat aci să termine dezvoltarea și să facă rocada mică. Nu vedem nici un risc în aceasta. Dacă ar fi însă să vorbim despre risc, mutarea f2 — f3 este mult mai riscantă.

11. . . .

b7 — b5

Temându-se ca regele alb să nu scape în cele din urmă din centru, negrul se grăbește să angajeze lupta, deși el însuși nu și-a terminat nici pe departe dezvoltarea. Și mutarea liniștită 11... Cbd7 avea avantajele sale, dar mutarea din text este tipică pentru jocul plin de temperament al lui Bronștein.

12. Dc2 — b3

. . .

Era rău 12. cb ab 13. Db3 Ca6! cu amenințarea neplăcută 14... Cc5.

12. . . .

Nb4 — c5

Mutare riscantă, pregătind un sacrificiu de pion care nu pare să fie necesar. Negrul ar fi avut o partidă excelentă după 12... N: c3 13. C: c3 bc 14. D: c4 Df7, cu amenințarea c7 — c6, precum și a6 — a5 cu mobilizarea promițătoare a nebunului la a6.

13. c4 : b5

Nc8 — d7

Negrul vrea cu orice preț, să sacrifice un pion.

Jucând 13... ab 14. D: b5 D: b5 15. C: b5 C: d5 sau 14. C: b5 Df7 15. Cc3 c6, negrul ar fi menținut solid inițiativa.

14. Cc3 — a4!

. . .

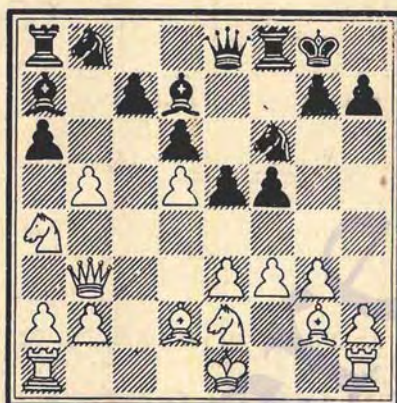
Este foarte riscant 14 ba C: a6, și albul nu poate muta 15. 0 — 0 din cauza 15... f4 16. gf ef 17. C: f4 N: c3+ câștigând o figură. Având regele în centru, este greu pentru alb să respingă atacul întregii armate negre.

Prin mutarea din partidă albul dovedește în același timp lipsa de temei a tendințelor spre sacrificii ale adversarului. Nedorind în mod vădit să fie de acord cu aceasta, Bronștein joacă „consecvent“ și ... face mutarea care trebuia să-l coste partida.

14. . . .

Nc5 — a7?

Negrul a lăsat deja să-i scape avantajul, dar era necesar să joace 14... ab 15. C: c5 dc. În continuare ar putea urma: 16. 0 — 0! c4 17. Dc2 C: d5 (o altă continuare este 17... De7 18. a4 C: d5 19. f4, e4 20. ab, T: a1 21. T: a1, N: b5 22. Cd4, c6 23. Nf1 etc.). 18. e4, fe 19. f4! obținând cu prețul unui pion un atac promițător.

15. b5 — b6!

...

O combinație frumoasă și originală, realizată după un joc pozițional încordat.

Până în acest moment adversarii au și consumat o mare parte a timpului lor de gândire.

15. ...

Nd7 : a4

După această mutare negrul rămâne fără un turn, dar și după 15...cb 16. C : b6 N : b6 17. D : b6 C : d5 18. D : d6 poziția sa este absolut fără speranțe.

16. b6 — b7

Na4 : b3

17. b7 : a8D

Na7 — b6

18. a2 : b3

De8 — b5

19. Ce2 — c3

Db5 : b3

20. Ta1 : a6

...

Data fiind oarecarea criză de timp, în care se afla albul, restituirea unei părți a materialului câștigat în scopul simplificării poziției constituie cel mai sigur procedeu pentru realizarea avantajului. Din punct de vedere psihologic este însă mai greu de a se lupta împotriva unui turn în plus, decât împotriva unui nebun. Din acest punct de vedere era mai bine 20. 0 — 0 D : b2 21. Ta2 Db3 22. Tb1 Dc4 23. Nf1.

20. . . .	Cb8 : a6
21. Da8 : a6	Cf6 : d5
22. Da6 — a4?	. . .

Aceeași tactică de simplificare a sugerat lui Botvinnic și această mutare. Bronstein capătă pe neașteptate unele speranțe. Doi pioni pentru o figură în final înseamnă totuși o luptă. După 22. C : d5, D : d5 23. Re2, e4 (altfel 24. Dd3) 24. Ta1, Rh8 25. f4. negrul ar fi trebuit să cedeze. Câștiga rapid și 22. De2

22. . . .	Db3 : a4
23. Cc3 : a4	Nb6 : e3
24. Ng2 — f1?	. . .

Era mai simplu 24. Cc3 N : d2+ 25. R : d2, și turnul alb capătă spațiu.

24. . . .	Tf8 — a8

O surpriză neplăcută în criză de timp. La 25. Nc4 este posibil 25 . . . T : a4 26. N : d5+ Rf8. Dacă însă 25. Nb5, atunci 25 . . . Ce7!, amenințând cu mutarea c7 — c6 și cu o ofensivă neplăcută a masei de pioni a negrului. Situația s'a complicat și posibilitatea câștigului s'a îndepărtat.

25. b2 — b3	Ne3 : d2+
26. Re1 : d2	Rg8 — f8
27. Nf1 — d3	g7 — g6
28. Th1 — c1	Ta8 — b8
29. Ca4 — c3	. . .

La 29. Tc6 negrul ar fi răspuns cu 29 . . . Tb7! și nu se mai întrevede un plan clar de câștig.

29. . . .	Cd5 — b4
30. Nd3 — e2	Tb8 — a8
31. Cc3 — a4	c7 — c6
32. Tc1 — c4	Ta8 — b8
33. Ne2 — d1	Rf8 — e7
34. Ca4 — b2	d6 — d5
35. Tc4 — h4	h7 — h5
36. g3 — g4	. . .

Jocul în criză de timp a dus la o situație în care negrul în-

cepe să se gândească la altceva decât la o remiză. Albul încearcă să creeze măcar o șansă oarecare. Este primejdios 36. Cd3, C : d3 37. R : d3, e4+ 38. fe, de+ 39. Re3, Rf6, și șansele sunt de partea negrului.

36. . . . h5 : g4

37. f3 : g4 f5 — f4

Jucând 37... Rf6, negrul mai putea să silească pe alb să facă eforturi serioase. După mutarea din partidă se conturează remiza.

38. g4 — g5 Tb8 — f8

39. Th4 — h7+ Re7 — d6

40. Th7 — g7 e5 — e4

41. Tg7 : g6+ Rd6 — e5

Remiză căci urmează 42. Ng4 f3 43. Tf6! T : f6 44. gf R : f6 45. N : f3, ef 46. Re3, Cc2+ 47. R : f3, Cd4+ 48. Re3, C : b3 49. Cd3, c5 (sau 49... Re6 50. h4) 50. C : c5, C : c5 51. Rd4, Re6 52. R : c5, Re5 53. h4, d4 54. Rc4, Re4 55. h5, d3 56. h6 etc.

O partidă extrem de interesantă din punct de vedere psihologic.

(Comentarii de P. Romanovschi, maestru internațional)

PARTIDA X-a

APĂRAREA OLANDEZĂ

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. d2 — d4

e7 — e6

2. c2 — c4

f7 — f5

3. Cb1 — c3

Nf8 — b4

4. Dd1 — c2

Cg8 — f6

5. e2 — e3

0 — 0

6. Nf1 — d3

d7 — d6

7. Cg1 — e2

c7 — c5

8. a2 — a3

...

Era mai tăios 8. Nd2 urmat de rocada mare.

8. . . .

Nb4 : c3+

9. Ce2 : c3

Cb8 — c6

10. d4 : c5

d6 : c5

11. b2 — b3

Nc8 — d7!

Negrul trebuie să ia în considerare posibilitatea rocadei mari a albului și pregătește de aceea ofensiva pe aripa damei.

12. Nc1 — b2

Cc6 — e5

13. Nd3 — e2?

...

Acum negrul ia inițiativa. Era mai bine 13. 0 — 0 — 0, dar albul dorea, după toate probabilitățile, să evite simplificări ce ar rezulta după 13... C : d3+

13. ...

Nd7 — c6

14. f2 — f3

Cf6 — h5

15. Cc3 — d1

Ce5 — g6

16. Dc2 — c3

Dd8 — g5!

17. g2 — g3

e6 — e5

18. Cd1 — f2

Ta8 — d8

Impiedică rocada mare și crează regelui alb o poziție nesigură.

19. Th1 — g1

Dg5 — e7

20. Ta1 — d1

Ch5 — f6

21. Td1 — d2

...

Albul își deplasează regele în mod artificial spre flancul damei.

21. ...

a7 — a6

Era de considerat 21... b6 și apoi 22... Db7.

22. Re1 — d1

b7 — b5

23. Rd1 — c1

b5 — b4

24. Dc3 — c2

Td8 : d2

25. Dc2 : d2

Tf8 — d8

26. Dd2 — c2

f5 — f4

27. g3 : f4

e5 : f4

După cum a arătat maestrul Asztalos, negrul putea continua aici cu succes 27... ba 28. N : a3 e4!

28. e3 — e4

a6 — a5

29. Cf2 — d3

...

Albul subestimează primejdia ce îl amenința. Era mai bine 29. Td1.

29. . . .

Cf6 — d7

Prin 29... C : e4! negrul putea obține un avantaj hotărâtor. De pildă, 30. fe (30. C : f4 Td2) 30... N : e4 31. Td1 (sau 31. Tel f3! urmat de 32... Dg5+) 31... f3 32. Nf1 Cf4, și albul nu are apărare împotriva numeroaselor amenințări.

Dacă 31. Dd2 f3 32. Nf1 Dd6 33. Tg5, negrul câștiga deosebite, contrar părerii unor comentatori, jucând 33... h6 și la 34. Th5 — 34... De7 (N.R.).

30. a3 : b4

a5 : b4

31. Nb2 — a1

. . .

O interesantă posibilitate era 31. T : g6 hg 32. C : f4 și dacă, de pildă, 32... Dg5, apoi 33. Dd2 și eventual Cd5.

31. . . .

Cd7 — f8!

32. Tg1 — d1

Cf8 — e6

33. Cd3 — e5

Cg6 : e5

34. Na1 : e5

De7 — g5

35. Td1 : d8+

Dg5 : d8

36. Dc2 — d2

. . .

Acum rezultă un final extrem de interesant. Era posibil și 36. Nd1.

36. . . .

Dd8 : d2+

37. Rc1 : d2

g7 — g5

38. Rd2 — d3

Rg8 — f7

39. Ne2 — f1

h7 — h5

40. Nf1 — e2?

. . .

Ultima mutare înaintea întreruperii. La 40. Nh3 Bronstein se temea, probabil, de replica 40... g4 41. fg Cg5, dar după 42. Nf1 N : e4+ 43. Re2 se pare că albul menține echilibrul; de pildă 43... f3+ 44. Re3 hg. 45. Nd6 sau 43... Nc2 44. N : f4 Ce6 45. Ne3 N : b3 46. Rd3 hg 47. Ne2.

40. . . .

Rf7 — e7

41. Ne2 — f1

. . .

Mutarea dată în plic, la care Bronstein s'a gândit 35 minute! După: 41. h4 gh 42. Nf1 Nd7! 43. Ng2 (43. Nh3 Cg5! 44. N : d7 C : f3 45. N : f4 R : d7 duce la câștigul negrului) 43... Cd4! 44.

N : d4 cd 45. R : d4 h3 46. Nh1 Rd6! albul pierde, deoarece după 47. c5+ Re6! 48. Rc4 Re5 49. R : b4 Rd4! pionii albi de pe flancul damei nu pot fi apărați.

41. . . .

Nc6 — d7!

42. Nf1 — h3

. . .

După 42. h4 gh 43. Ng2 Cd4! rezultă varianta citată mai sus. În cazul unei apărări pasive albul ar avea mari dificultăți, dar cu toate acestea manevra nebulului spre h3 nu este acum atât de tare ca la mutarea 40.

42. . . .

Ce6 — d8!

Cea mai bună șansă de câștig. Dacă 42. g4 atunci 43. fg Cg5 44. Nf1.

43. Nh3 : d7

Re7 : d7

44. h2 — h3

Rd7 — e7

45. Ne5 — g7

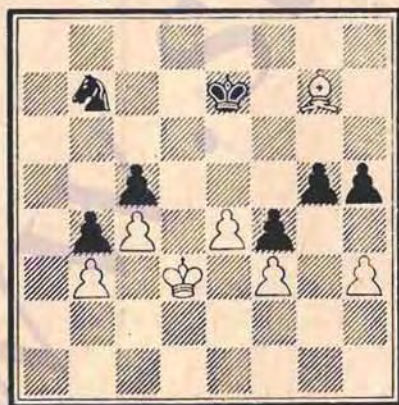
Re7 — f7

46. Ng7 — e5

Rf7 — e7

47. Ne5 — g7

Cd8 — b7?

Duce numai la remiză. Era corect 47... Rf7 48. Ne5 Rg6! și albul intră într'un zugzwang original. La 49. Re2 urmează 49... Ce6 cu câștig de pion, iar apoi 49. Nd6 Ce6 50. Ne5 (50. Ne7, Rf7 51. Nd6, Rf6) 50... g4 51. fg, hg 52. hg, Rg5 poziția albului este pierdută.

48. Ng7 — h6	Re7 — f6
49. Nh6 — f8	Rf6 — f7
50. Nf8 — h6	Rf7 — g6
51. Nh6 — f8	Rg6 — f6
52. Rd3 — e2	Rf6 — f7
53. Nf8 — h6	Rf7 — g6
54. Nh6 — f8	Rg6 — f6
55. Re2 — d3	

Remiză.

(Comentarii de G. Stahlberg, mare maestru internațional)

PARTIDA XI-a

INDIANA NOUA

M. BOTVINNIC

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4	e7 — e6
2. Cg1 — f3	Cg8 — f6
3. c2 — c4	b7 — b6
4. g2 — g3	Nc8 — b7
5. Nf1 — g2	Nf8 — e7
6. 0 — 0	0 — 0
7. b2 — b3	d7 — d5
8. c4 : d5	e6 : d5
9. Nc1 — b2	Cb8 — d7
10. Cb1 — c3	Tf8 — e8
11. Cf3 — e5	...

Numai în felul acesta albul este în măsură să imprime poziției un caracter combativ. Altfel, continuând cu 11. Nf8 urmat de c7 — c6, negrul obține un joc comod, așa cum a dovedit în mod practic însuși Botvinnic.

11. . . .	Ne7 — f8
12. Ta1 — c1	Cd7 : c5
13. d4 : e5	Te8 : e5

S'a produs un eveniment interesant. Botvinnic a sacrificat un pion și Bronstein a acceptat sacrificiul. Nu poate fi nici o

îndoială că Botvinnic, pe care nimic nu-l silea să sacrifice pionul, a apreciat poziția creiată după aceasta drept favorabilă albului. Bronstein a considerat, la rândul său, că se poate accepta sacrificiul și respinge atacul.

Care din cei doi mari maeștri este acela care a greșit?

Nici unul. Amândoi au dreptate. Botvinnic a apreciat pe bună dreptate că poziția îi era favorabilă, iar Bronstein a hotărât că nu există o răsturnare directă a acceptării sacrificiului și a mers cu curaj în întâmpinarea adversarului.

Cei care nu au dreptate sunt numai comentatorii acestei partide și numeroșii corespondenți, care au comis o veche greșală: au apreciat poziția și desfășurarea luptei nu după conținut ci după rezultat. Albul a pierdut partida — deci a jucat prost. Această atitudine superficială față de partidă și față de jucători nu este echitabilă și nu poate ajuta șahistul să învețe după partidele maeștrilor. Criticul și comentatorul unei partide sunt datori să caute să înțeleagă în mod mai profund planurile jucătorilor și să aprecieze în mod obiectiv desfășurarea evenimentelor. Este posibil ca unul din jucători să conducă strălucit partida, iar apoi s'o piardă printr'o singură greșală. Din aceasta nu reese însă că întreaga partidă ar fi fost prost jucată.

14. Cc3 — b5

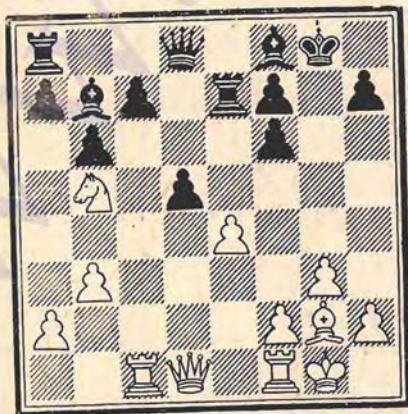
Te5 — e7

15. Nb2 : f6

g7 : f6

16. e2 — e4

...

Albul se decide să sacrifice al doilea pion. Și acest lucru nu este rău deși i s'a reproșat lui Botvinnic că sacrificiul ar fi fost incorect. Albul avea acum și alte căi. Era posibil 16. Cd4 c5 17. Cf5 Te5 18. f4, și negrul nu poate lua calul din cauza 19. e4. Era bine și 16. b4, cum a propus Lilienthal. După 16. b4 albul poate juca ulterior Cb5 — d4, b4 — b5, și negrul întâmpină grave dificultăți.

16. . . .	d5 : e4
17. Dd1 — g4+	Nf8 — g7
18. Tf1 — d1	Dd8 — f8!

Cea mai bună mutare. Era rău 18... Dc8 din cauza 19. Df

19. Cb5 — d4	. . .
--------------	-------

Botvinnic și-a supraestimat poziția. Era timp să se gândească la recâștigarea materialului sacrificat. După C : c7 Tc8 sau 19... Td8 20. Cb5 avantajul pozițional al albului echivalează un pion.

19. . . .	Nb7 — c8
20. Dg4 — h4	f6 — f5
21. Cd4 — c6	. . .

După această mutare Bronstein izbuteste să treacă la contraofensivă. Era necesar 21. Nh3! N : d4 22. T : d4 Ne6. Keres și Toluş încheie cu aceasta comentariile lor. (Buletinul consacrat matchului). Dacă am continua însă această variantă, ne-am convinge lesne că albul ar fi recâștigat cu mutarea 23. T : c7 un pion important. Dacă 23. T : c7, albul dă șah etern 24. Dg5+ Dg7 25. Td8+. La mutarea 23... Dg7 a negrului, albul are la dispoziție puternicul răspuns T : a7! Negrul ar fi silit să răspundă 23. Tae8, dar și atunci este neclar dacă avantajul lui este suficient pentru câștig.

21. . . .	Te7 — e8
22. Ng2 — h3	Ng7 — h6
23. Tc1 — c2	e4 — e3!
24. f2 : e3	Nh6 : e3+
25. Rg1 — h1	Nc8 — e6

Era foarte tare 25 ... Nb7 26. N : f5 Dh6.

26. Nh3 — g2 a7 — a5

27. Ng2 — f3 ...

Era de considerat aci 27. Nd5. După schimbul nebunilor de alb, calul postat pe c6 se menține și împiedică activizarea turnurilor negre. La 27. Nd5 negrul are însă răspunsul bun 27 ... Nc5. În aceasta constă sensul mutării 26 ... a5.

27 ... Rg8 — h8

28. Cc6 — d4 Ta8 — d8

29. Tc2 — c7 ...

Dupa 29. Df6+ Dg7 30. D : g7+ R : g7 31. C : e6+ fe, finalul este favorabil negrului. Dacă 29. C : e6, atunci 29 ... T : d1+ 30. N : d1 T : e6, și acum albul nu poate lua la c7 din cauza șahului cu dama la a8.

29. ... Ne6 — d5

O mutare bună. Dacă acum 30. N : d5, calul alb este legat în mod neplăcut. La Df6+ negrul se retrage cu regele la g8 și nu se vede o continuare bună pentru alb. Bronștein își putea menține avantajul și cu mutarea 29 ... Dh6.

Botvinnic era de pe acum în mare criza de timp și deaceia Bronstein pune după 29 ... Nd5 probleme grele în fața adversarului său.

30. Td1 — e1? ...

Pierde repede partida. Corect era 30. Tf1. În acest caz negrul ar fi răspuns 30 ... Dd6 (mai slab este 30 ... N : d4 31. D : d4+ Dg7 32. D : g7+). Este rău acum pentru alb 31. C : f5 N : f3+ 32. T : f3 Dd1+ 33. Rg2 Td2+ 34. Rh3 T : h2+ 35. R : h2 Dg1+ 36. Rh3 Dh1+ 37. Rg4 Tg8+ 38. Rh5 Tg5+ cu distrugere.

După 30. Tf1 Dd6 albul joacă însă 31. N : d5! D : d5+ (31 ... D : c7 32. Df6+ Rg8 33. C : f5) 32. Cf3 cu șanse de apărare.

30. ... Df8 — d6!

31. Tc7 — c2 ...

Aci era posibil să se întindă adversarului o cursă cu muta-

rea 31. Tc3. Dacă negrul joacă atunci ca în partidă 31... Te4?, albul răspunde atunci, 32. Tc : e3! și câștigă el. La 31. Tc3 negrul decidea însă rezultatul luptei mutând 31... f4.

31. . . .	Te8 — e4!
32. Nf3 : e4	Nd5 : e4+
33. Dh4 : e4	f5 : e4
34. Cd4 — f5	Dd6 — b4
35. Te1 : e3	Td8 — d1+
36. Rh1 — g2	Td1 — d2+
37. Tc2 : d2	Db4 : d2+
38. Rg2 — h3	Dd2 — f2
39. Rh3 — g4	f7 — f6

Albul cedează.

(Comentarii de S. Flohr, mare maestru internațional)

PARTIDA XII-a

APĂRAREA OLANDEZĂ

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. d2 — d4

e7 — e6

2. c2 — c4

f7 — f5

3. e2 — e3

Cg8 — f6

4. Cb1 — c3

d7 — d5

Lui Botvinnic îi aparține meritul de a fi studiat profund această formație, cunoscută în teorie sub denumirea „zidul de piatră”. Înaintea analizelor și cercetărilor campionului mondial, „zidul de piatră” (pionii f5, e6, d5 și c6) s'a prăbușit în repetate rânduri în partide decisive de turneu. Acum însă se constată că această construcție a lanțului de pioni este foarte viabilă. Ce s'a petrecut oare?

Luerurile se explică prin aceea că înainte, atunci când negrul juca în felul acesta, el urmărea în primul rând un atac pe flancul regelui. M. Botvinnic a scos în relief interesante posibilități poziționale ale variantei și a început să o joace în așa fel, încât să limiteze libertatea de manevrare a figurilor albe.

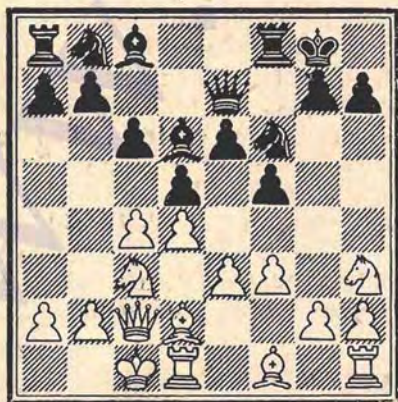
5. Cg1 — h3

Din punctul de vedere al aprecierii generale, această mutare a lui Bronștein este nepotrivită, deoarece calul este dezvoltat la marginea tablei și nu exercită presiune asupra punctelor centrale. Maeștrii sovietici tratează însă în chip creator toate problemele teoriei șahiste și găsesc noi căi interesante de atac și apărare.

Nu ar fi de prisos ca acei care au condamnat cu severitate a. 5-a mutare a albului să-și amintească și cuvintele lui Cigorin care scria că „în unele deschideri, în care atacul nu se crează imediat după vreo mutare, așa cum se întâmplă de obicei în jocul de gambit, o mutare sau alta făcută la începutul partidei nu are o însemnătate deosebită pentru desfășurarea ei. Până și mutările... pe care unii le consideră ca timp pierduți nu sunt menite să aibe consecințe grave. *Este necesar însă să fie găsit un plan de joc, în care aceste mutări să nu se arate inutile*”

Desfășurarea ulterioară a partidei dovedește că Bronștein a elaborat un plan original de atac, iar dezvoltarea marginală a calului a constituit o verigă importantă a acestui plan.

5. . . .	c7 — c6
6. Nc1 — d2	Nf8 — d6
7. Dd1 — c2	0 — 0
8. 0 — 0 — 0	Dd8 — e7
9. f2 — f3	

Acum devine clar planul albului. El caută să realizeze o

străpungere în centru (e3 — e4), după care piesele lui vor capăta libertate de acțiune, iar în lagărul negru se pot ivi serioase slăbiciuni.

9. . . .

d5 : c4!

Strălucit jucat. Dogmaștii de felul lui Tarrasch ar fi condamnat, fără îndoială, acest schimb care cedează albului dominația în centru. Apreciind în mod concret poziția, campionul lumii a socotit, pe bună dreptate, că după continuarea firească 9... Cbd7 10. e4 fe 11. fe, albul obține o periculoasă inițiativă. Acum la 10. N : c4 negrul ar avea posibilitatea să pornească atacul asupra poziției regelui alb, de pildă, 10... b5 11. Nb3 a5 sau 11. Nd3 Ca6.

10. e3 — e4

Pare foarte tare, dar negrul a pregătit și la această mutare o apărare sigură.

10. . . .

f5 : e4

11. Cc3 : e4

. . . .

Albul supraestimează forța poziției sale. Era necesar 11. fe. Dar nici în acest caz, după 11. ... e5 12. N : c4+ Rh8 (Nu însă 12. ... Ne6 13. N : e6+ D : e6 14. Cg5) 13. de, N : e5 14. Cf4, negrul nu are nici o dificultate. El trebuie numai să aibă grijă să nu schimbe nebunul din e5 care ocupă o poziție puternică. Astfel, de pildă, după 14. Cf4 ar fi favorabil pentru alb 14. ... N : c3? 15. N : c3, C : e4 (15. ... D : e4 16. D : e4, C : e4 17. Thf1) 16. The1, și dacă 16. ... T : f4, atunci 17. T : e4. În loc de 16. ... T : f4 este slab și 16. ... Nf5; de pildă: 17. Td4, Dg5 18. Td : e4, N : e4 19. T : e4, T : f4 20. Dd2 etc.

La 14. Cf4 este corect 14. ... b5 15. Nd3 Ca6 cu joc excelent pentru negru.

Și, totuși, continuând 14. Cg5 (în loc de 14. Cf4) sau chiar 14. Cf2, albul ar putea lupta cu dârzenie.

11. . . .

b7 — b5

12. Ce4 : d6

. . . .

La 12. Chg5 negrul ar fi răspuns simplu 12. ... Cbd7.

12. . . . De7 : d6
13. f3 — f4 . . .

Albul nu mai are continuări bune și caută să împiedice definitiv mutarea e6 — e5, care activează nebunul din c8. Era totuși preferabil 13. Rb1, retrăgându-și la timp regele. După 13. ... e5 14. de D : e5 15. g4 albul ar fi putut să readucă la viață nebunul său din d2.

Dacă 13. Nf4, De7 14. Ne5, Cbd7 15. Cg5, Cb6, negrul nu întâmpină dificultăți.

13. . . . Cb8 — a6!

Luarea pionului d4 ar fi permis albului să creeze amenințări tactice. Varianta 13. ... D : d4 14. Na5 De3+ 15. Rb1 De4 16. Te1 D : c2+ 17. R : c2, deși ar fi lăsat negrului doi pioni în plus, nu l-ar fi ferit de dificultățile legate de rămânerea sa în urmă cu dezvoltarea.

14. Nf1 — e2 c6 — c5
15. Ne2 — f3 Ta8 — b8
16. Nd2 — c3 . . .

Cu 16. de albul ar fi putut rezista mai dârș.

16. . . . Ca6 — b4!
17. d4 : c5 . . .

Este fără speranță 17. N : b4 cb sau 17. Db1 Cd3+, etc.

17. . . . Cb4 : a2+
18. Rc1 — b1 Ca2 : c3+
19. Dc2 : c3 Dd6 : c5
20. Th1 — e1 h7 — h6

Rezultatul partidei este de pe acum pe deplin hotărât. Albul nu are compensație pentru pierderile materiale.

21. Te1 — e5 Dc5 — c7
22. g2 — g4 . . .

O încercare disperată de a crea amenințări pe flancul regelui. Campionul mondial găsește replica cea mai convingătoare.

22. . . . Nc8 — b7!
23. Nf3 : b7 . . .

Sau 23. g5 b4 24. De3 N : f3 25. D : f3 Cd5, amenințând
26. ... D : e5. Este rău și 23. T : e6 b4 24. De3 N : f3 25. D : f3 c3
26. Tc6, Df7, etc.

23. ... Tb8 : b7
24. g4 — g5

Dacă 24. T : e6, atunci 24. ... C : g4 25. Df3 Cf6 cu avantaj
zdrobitor pentru negru.

24. ... Cf6 — d5
25. Td1 : d5

Necesar. La retragerea damei, negrul ar fi răspuns 25. ... c3
cu amenințări hotăritoare.

25. ... e6 : d5
26. Dc3 — d4 c4 — c3!

Cea mai simplă cale spre victorie. Dacă acum 27. bc, atunci
27. ... Dc4, lichidând amenințările albului. La 27. D : d5+, ne-
grul ar răspunde 27. ... Df7 cu câștig ușor.

27. b2 — b3	Dc7 — d7
28. Ch3 — f2	c3 — c2+
29. Rb1 — c1	h6 : g5
30. Te5 : g5	Dd7 — e6
31. Tg5 — e5	De6 — d6!
32. Rc1 : e2	Tb7 — c7+
33. Rc2 — d2	Dd6 — c5
34. Dd4 : c5	Tc7 : c5
35. Cf2 — d3	Tc5 — c6
36. Te5 : d5	a7 — a6
37. h2 — h4	Tc6 — h6
38. h4 — h5	Th6 — f6
39. b3 — b4	Tf6 — f5
40. Td5 — d6	Tf8 — f6

Partida a fost întreruptă, dar a doua zi albul a cedat fără a
mai relua jocul.

(Comentarii de M. Iudovici, maestru internațional)

PARTIDA XIII-a

APĂRAREA NIMZOVICI

M. BOTVINNIC

1. d2 — d4
2. c2 — c4
3. Cb1 — c3
4. e2 — e3
5. Cg1 — e2
6. a2 — a3

D. BRONSTEIN

- Cg8 — f6
- e7 — e6
- Nf8 — b4
- b7 — b6
- Nc8 — b6
- Nb4 : c3+

În această poziție se joacă mai des 6. ... Ne7 ceea ce nu dășă adversarului avantajul perechii de nebuni. Atunci, însă, negrul trebuie să accepte ocuparea centrului de către alb. 7. d5 0 — 0 8. e4 (sau 8. Cg3).

7. Ce2 : c3
8. Nf1 — d3

- 0 — 0
- ...

Mai tare decât 8. d5 De7 9. Ne2 d6 10. 0 — 0 c6 11. de D : e6 cu șanse egale ca în partida Euwe—Capablanca match 1931.

Acum negrul nu mai poate aștepta, deoarece amenințarea e3 — e4 — e5 este legată de atac decisiv pe flancul regelui.

Cum să joace negrul? Luarea pionului (8. ... N : g2) este egală cu o sinucidere deoarece se deschid liniile de atac. O apărare mai solidă pare acum 8. ... d5 dar după 9. cd ed 10. Dc2 presiunea pe coloana „c” și posibilitățile de atac asigură albului o inițiativă de lungă durată. Continuarea aleasă de negru urmărește să creieze o poziție mai complicată, totuși posibilitățile albului rămân mult mai bogate.

8. ...
9. d4 — d5

- c7 — c5
- b6 — b5

O manevră de sub-minare. Deși negrul nu reușește să neutralizeze presiunea adversarului, totuși el creiază posibilități de contra-joc pe linia „b” care va fi deschisă.

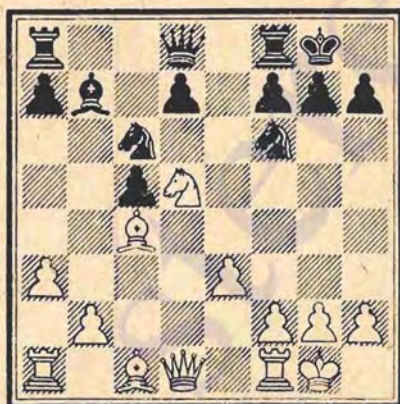
10. 0 — 0
11. Nd3 : c4

- b5 : c4
- e6 : d5

Nu întâmplător a gândit Bronstein aproape o oră la această mutare. Schimbul nu ușurează situația negrului, deoarece în poziția sa apare un defect organic: pionul slab d7. Pe de altă parte, continuarea 11... e5 este și mai pretențioasă. După 12... d6 slăbiciunile poziției negre ar fi fost suficient reliefate — risipirea figurilor și lipsa punctelor de sprijin pentru cai.

12. Cc3 : d5

Cb8 — c6

13. b2 — b3

După câștigarea pionului, prin 13. C : f6+ D : f6 14. D : d7 realizarea avantajului material apare ca o problemă de nerezolvat, căci după 14... Tab8 15. Dh3 Ce5 16. Ne2 Tfd8 nu se vede cum albul poate să-și termine favorabil dezvoltarea. De aceea, ideea de a-și aduce nebunul negru pe diagonala lungă pare mai consecventă. La aceasta trebuia să se ajungă însă prin mutarea mai energică 13. b4. Iată câteva din continuările posibile:

13... C : d5 14. N : d5 Db6 15. Nb2 Ce7 16. N : b7 D : b7 17. Dd6;

13... cb 14. ab C : d5 15. N : d5 Db6 16. Nb2 Ce7 17. N : b7 D : b7 18. Db4 cu sensibil avantaj pentru alb, în ambele cazuri.

13. . . .

Cf6 : d5

14. Nc4 : d5

Ta8 — b8

15. Nc1 — b2

Cc6 — e7

16. Dd1 — g4

Ce7 — g6

17. Nd5 : b7

...

După 17. Nc4 d5 18. Tfd1 negrul putea să simplifice prin 18... Dc8 19. D : c8, Tf : c8 20. N : d5, N : d5 21. T : d5, T : b3.

17. ...

Tb8 : b7

18. b3 — b4

...

Confirmă încă odată pierderea de timp dela mutarea 13-a. Acum, negrul are posibilitatea de a schimba toți pionii de pe flancul damei. Și totuși pionul izolat și înapoiat „d” continuă să rămână slăbiciunea poziției sale.

18. ...

a7 — a5

19. Nb2 — c3

a5 : b4

20. a3 : b4

c5 : b4

21. Nc3 : b4

Tf8 — e8

22. Nb4 — c3

Dd8 — h4

23. Dg4 — f3

Tb7 — c7

24. Nc3 — d4

Cg8 — f8

25. Ta1 — a5

...

Negrul ar fi avut mai multe greutăți după 25... Tfd1. Atunci, slăbiciunea pionului „d” ar fi ieșit imediat în evidență. De exemplu: 25... Ce6 26. Ne5. Și 25... De4 ar fi rău pentru negru, deoarece 26. Dg3 Ce6 27. N : g7. Să vedem câteva asemenea continuări:

25... Tc6 26. Ta5 De4 27. D : e4 T : e4 28. Nb2 Tec4 29. Na3;

25... Dg5 26. Nb2 Ce6 (26... Db5? 27. N : g7) 27. Td5 și în ambele cazuri albul păstrează avantajul.

25. ...

Cf8 — e6

26. Nd4 — e5

Tc7 — c6

27. Ne5 — g3

...

Nici după 27. Dd5 Td8 28. e4 (altfel 28... Dc4) 28... De7 29. Td1 Tc5 nu se vede cum ar putea albul să-și întărească poziția.

27. ...

Dh4 — c4

28. Ta5 — d5

Ce6 — c5

29. Td5 — d4

Dc4 — e6

30. Df3 — d5

h7 — h6

31. h2 — h3

Te8 — a8

La remisă ar fi dus și 31. ... D : d5 32. T : d5. Ce4 33. Nh2, Cf6, dar negrul alege o cale mai activă.

32. Tf1 — d1

De6 : d5

33. Dd4 : d5

Cc4 — e4

34. Td5 : d7

...

Sau 34. Ne5, Ta2 35. f3, Cc3 36. N : c3, T : c3 cu remisă.

34. ...

Ce4 : g3

35. f2 : g3

Ta8 — a2

Amenințarea 36. ... Tcc2 forțează pe alb să treacă într'un final de turnuri în care pionul în plus dublat nu are mare importanță.

36. Td1 — d2

Ta2 : d2

37. Td7 : d2

Rg8 — f8

Pentru obținerea remisei este suficient să se joace g7 — g5, iar regele să fie plasat la g7. În cele din urmă, negrul ajunge la această construcție.

38. g3 — g4

Rf8 — e7

39. Rg1 — f2

Tc6 — f6+

40. Rf2 — e2

Tf6 — a6

41. Td2 — d5

Ta6 — a2+

42. Re2 — f3

g7 — g5

43. Td5 — f5

Re7 — f8

44. Tf5 — f6

Rf8 — g7

Deși negrul a cheltuit opt mutări în loc de două, pentru realizarea scopului său, permițând turnului advers să ocupe orizontala 6-a, aceasta nu mai poate schimba rezultatul.

45. Tf6 — d6

Ta2 — b2

46. g2 — g3

Tb2 — a2

47. h3 — h4

Ta2 — h2

48. Td6 — d1

...

Acum, negrul trebuie doar să nu piardă turnul după 48. ... gh 49. hg, T : h4? 50. Rg3.

48. . . .	Rg7 — f6
49. e3 — e4	Rf6 — g6
50. h4 — h5+	Rg6 — f6
51. Td1 — d6+	Rf7 — g7
52. e4 — e5	Th2 — h1
53. e5 — e6	f7 : e6
54. Td6 : e6	Th1 : f1+
55. Rf3 — e4	Tf1 — e1+
56. Re4 — d5	Te1 — d1+

Remiză.

(Comentarii de L. Abramov, maestru al U.R.S.S.)

PARTIDA XIV-a

DESCHIDEREA CIGORIN

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. Cg1 — f3	e7 — e6
2. g2 — g3	d7 — d5
3. Nf1 — g2	c7 — c5
4. 0 — 0	Cb8 — c6
5. d2 — d3	g7 — g6

Nebunul din f8 avea o ieșire dealungul diagonalei f8 — a3 deaceia mutarea din partidă pare să nu cadreze cu jocul precedent al negrului. După continuarea simplă 5. . . Cf6 6. Cbd2 Ne7 7. e4 0 — 0, etc., poziția negrului nu e cătuși de puțin mai proastă. Dealtminteri, mutarea 5. . . g6 nu este nicidecum întâmplătoare. Oricare șahist, cât de tare ar fi, are o predilecție pentru o anumită dispoziție de figuri în faza inițială a partidei. Alături de alte sisteme, marele maestru M. Botvinnic pune adesea în practică o formație de piese, caracteristică pentru varianta închisă din apărarea siciliană (din partea negrului).

Acest sistem de joc are o mare valoare practică, deoarece poate fi folosit atât de alb cât și de negru și — lucru nu mai puțin important — adversarul aproape că nu poate împiedica aceasta. Cititorul poate verifica justetea acestei observații după cunoscu-

tele partide Alexander—Botvinnic (Nottingham 1936, varianta închisă din apărarea siciliană), Levenîș—Botvinnic (match 1937, deschiderea engleză), Botvinnic—Reshevsky (Amsterdam 1938, deschiderea engleză), Stoltz—Botvinnic (Grönningen 1946, deschiderea Cigorin: 1. e4 e6 2. De2).

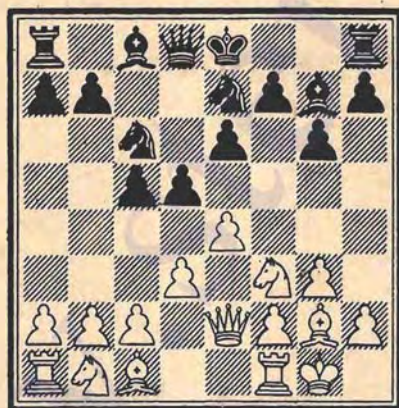
În sfârșit, în prima partidă din actualul match Botvinnic a dovedit forța acestei formații chiar și împotriva ... apărării olandeze!

6. e2 — e4

Nf8 — g7

7. Dd1 — e2

Cg8 — e7

Poziția rezultată se deosebește de varianta închisă a apărării siciliene, deoarece calul este postat mai activ la f3 decât la e2. În același timp (în locul mutării Cb1 — c3) dama este bine situată pe câmpul eliberat e2, ceea ce permite albului să înainteze cu avantaaj pionul la e5.

8. e4 — e5

Dd8 — c7

9. Tf1 — e1

h7 — h6

Provocând, prin amenințarea g6 — g5 — g4, înaintarea h2 — h4. Albul poate însă să nu se grăbească cu această mutare.

10. c2 — c3

Nc8 — d7

Temându-se de un atac al albului pe aripa regelui, negrul renunță la rocada mică, dar nici planul de contrajoc pe care îl pregătește nu contribuie mult la îmbunătățirea poziției sale. Ce-i drept, este greu de a se indica calea justă pentru negru; poziția lui este foarte strânsă, și el va fi nevoit, vrând nevrând, să înfruntă greutăți considerabile. Cum se explică aceasta? Este foarte posibil că aceasta se datorește unei abordări oarecum stereotipe a soluționării problemelor de deschidere.

11. Cb1 — a3

a7 — a6

12. Ta1 — b1

...

Pentru a avea posibilitatea, și în cazul rocadei mari, să pornească atacul cu mutarea b2 — b4.

12. ...

Ce7 — f5

13. Ca3 — c2

Ta8 — c8

Acum s'a lămurit că negrul nu va face rocada mare. Prin urmare, albul se poate decide fără teamă la o oarecare slăbire a poziției regelui său.

14. h2 — h4

Dd8 — a5

Manevră perspicace: după mutarea 15. a3 negrul obține posibilitatea de a împinge pionul c5 la c4, fără să se teme de subminarea prin b2 — b3.

15. a2 — a3

Da5 — d8

16. Nc1 — f4

0 — 0

Hotărâre îndrăznească și justă. Rocada este necesară oricum, și este mai bine să o facă acum, atâta vreme cât albul nu s'a regrupat în vederea asaltului direct.

17. Cc2 — e3

Cf5 : e3

18. De2 : e3

Rg8 — h7

19. Cf3 — h2

...

Prin manevra calului f3 — h2 — g4 albul silește calul negru c6 să ocupe o poziție defensivă pasivă la g8.

19. ...

Cc6 — e7

20. Ch2 — g4

Ce7 — g8

Dacă 20... Cf5, negrul ar fi trebuit să țină seama în mod permanent de eventualul şah Cg4 — f6+.

21. De3 — d2

Nd7 — c6

Deși avantajul albului este destul de simțitor, este greu de a se arăta care este cea mai puternică continuare a atacului, din toate cele posibile; soluționarea acestei probleme este o chestiune de gust. Un lucru este sigur: exercitând cu caim o presiune metodică, albul putea să-și sporească și mai mult avantajul. Dorind însă să ducă cu orice preț partida la victorie, albul joacă în continuare extrem de nervos și inconsecvent. Nu e de mirare că inițiativa trece treptat de partea negrului.

22. d3 — d4

c5 : d4

23. Dd2 : d4

Nc6 — b5

24. b2 — b3

a6 — a5

Se duce lupta pentru diagonală f1 — a6. Este primejdios de a se permite manevra nebunului g2 — f1 — d3.

25. a3 — a4

Nb5 — a6

26. Dd4 — d2

...

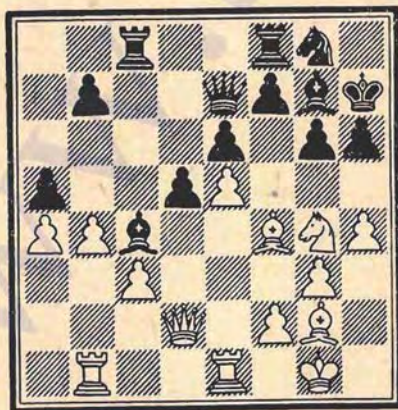
Dece nu imediat 26. b4?

26. . . .

Dd8 — e7

27. b3 — b4

Na6 — c4

28. b4 : a5

...

Inconsecvent. Planul ales de alb includea mutarea 28. b4—b5, restrângând activitatea nebulului negru. Aşa trebuia continuat.

Albul putea spera să câştige calitatea în variantele: 28. Ne3 ab 29. cb Dd7 30. Nc5 T : c5 sau 28. Ce3 g5 29. C : c4 gf 30. Cd6 fg 31. C : c8, gf+, etc., dar o astfel de achiziţie nu pare nicidecum atrăgătoare.

Alegând mutarea din partidă, albul nu a observat răspunsul 29. ... Dc5, ceea ce l-a silit să piardă un timp pentru mutarea Nb5.

28. . . .	Nc4 — a6
29. Ng2 — f1	De7 — c5
30. Nf1 — b5	. . .

Acum iniţiativa trece, fireşte, de partea negrului. Dealtminteri partida albului nu este încă mai rea.

30. . . .	Dc5 : c3
31. Dd2 : c3	Tc8 : c3
32. Nb5 : a6	. . .

Şi aci şi în continuare albul comite o serie de inexactităţi; de pildă, el nu trebuia să cedeze câmpurile c4 şi a4. Era bine 32. ... Nb2, clarificând poziţia turnului negru.

32. . . .	b7 : a6
33. Tb1 — b6	. . .

Şi acum nu era oare mai bine 33. Tec1, fără să se teme de răspunsul 33. ... Tc4?

33. . . .	Tc3 — c4
-----------	----------

Negrul trece la contraofensivă, pe care o desfăşoară cu o înaltă măiestrie. Este deosebit de frumos raidul îndrăzneţ al calului. Manevra Cg8 — e7 — c6 — b4 — d3 produce o puternică impresie.

34. Cg4 — h2	Cg8 — e7
35. Tb6 : a6	Ce7 — c6
36. Ch2 — f3	Cc6 — b4
37. Ta6 — b6	Cb4 — d3
38. Tel — a1	. . .

La prima vedere situația albului nu este atât de proastă: el dispune nu de unul singur, ci de doi pioni trecuți! Pe neașteptate iese la iveală faptul că albul are nevoie doar de un singur pion „a”. Existența a doi pioni reduce la zero însemnătatea pionului aflat înainte, deoarece acesta din urmă nu poate în nici un fel să fie apărat de turn din spatele frontului. Hotărîndu-se să joace toată această variantă forțată, negrul apreciază în mod extrem de perspicace poziția. În prezent, poziția albului este foarte grea, poate pierdută.

38. . . . Cd3 : f4

39. g3 : f4 Tc4 : f4

40. Rg1 — g2 . . .

Corect era, firește, numai 40. Ta3, dar la mutarea de control este totuși scuzabil să se spere în 40. ... Tg4+ 41. Rf1, Tf4 42. Ta3, deși nici aci albul nu se află într-o situație plăcută.

40. . . . g6 — g5

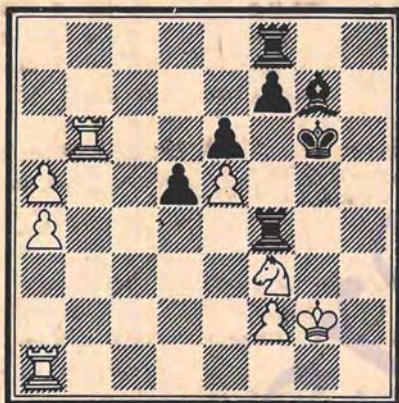
Mutare foarte tare. În toate variantele negrul obține un avantaj apreciabil și nu este vina lui dacă în vreuna din variante vreo șansă întâmplătoare salvează partida albului. Este foarte probabil că și mai tare este 40. ... f6, mutare mai mult decât evidentă. Trebuie să credem că negrul a renunțat la această continuare nedorind să schimbe pionul din e5 și sperând să-l ia cu nebunul, precum și pentru că nu avea timpul necesar pentru a calcula unele combinații care decurgeau în mod inevitabil din această mutare.

41. h4 : g5 h6 : g5

Apărarea nu este ușoară nici după 41. ... h5.

42. Cf3 : g5+ Rh7 — g6

43. Cg5 — f3 . . .

43. . . .

Tf8 — g8

La dispoziția negrului era o alegere plăcută: Tg8, Th8, Tg4+, Rf5, etc. Dece a ales negrul tocmai mutarea 43. . . Tg8?

Este probabil că el nu a reușit, la analiza de acasă, să găsească o încheiere decisivă a atacului în nici una din continuările sus menționate.

1) 43. . . Th8 44. Tg1 Rf5 45. Tb7;

2) 43. . . Tg4+ 44. Rf1 Th8 45. Re2 Te4+ 46. Rd2 Nh6+ 47. Rd3;

3) 43. . . Rf5 44. Th1.

Erau la dispoziție și variantele legate de înaintarea f7 — f6, imediat sau ceva mai târziu. Se înțelege că aceste variante nu epuizează toate posibilitățile. Printr'o studiere mai îndelungată a poziției va fi poate posibilă găsirea câștigului, dar eu nu am reușit acest lucru cu prilejul analizării partidei întrerupte. Mă temeam cel mai mult de mutarea 43. . . Tg8.

44. Ta1 — a3

. . .

Cel mai palpitant moment al partidei. Am gândit la această mutare peste o jumătate de oră. Numai în felul acesta se pot para mai multe amenințări puternice, în primul rând se evită pierderea calului din f3.

La analiza de acasă mutarea Ta3 a fost înlăturată. Era păcat să fie cedat fără compensație pionul „a”!

Albul a pregătit replica 44. Tb7, dar a observat în mod cu totul întâmplător (după ce această mutare fusese înscrisă pe fișă) răspunsul plin de venin 44... Rh7!!, după care albul putea să depună armele. Varianta principală este: 45. Cg5+ Rh6! 46. C : f7+ T : f7 47. T : f7 N : e5+. Deaceea am fost nevoit să caut de urgență o altă mutare. Am hotărît să încerc să creez, cu prețul a doi pioni, o poziție ce s'ar putea apăra pe aripa regelui.

44. . . . Ng7 — f8

45. Ta3 — d3 . . .

În ce caz poate spera albul într-o salvare? Numai dacă reușește să apere în mod sigur pionul e5. Deaceea negrul trebuie să împiedice prin toate mijloacele mutarea f2 — f4. Ce-i drept, nu este simplu să se obțină aceasta, deoarece regele negrului constituie o țintă comodă pentru piesele albe.

45. . . . Tf4 : a4

46. Rg2 — f1 . . .

Evitând un eventual șah cu turnul la g8.

46. . . . Ta4 — a1+

Sfârșitul partidei merită să fie studiat în mod minuțios. Negrul caută să-și atingă scopul în mod oarecum direct și albul izbuște să se descurce treptat. Este posibil că nu trebuia să se ridice controlul asupra câmpului d4, dar este greu de recomandat în mod sigur ceva mai tare decât 46... Ta1+, etc. De exemplu, 46... Nc5 47. Tb5 Na7 48. Tb7 cu atac.

47. Rf1 — e2 Ta1 — a2+

Silind turnul să ocupe o poziție mai puțin activă.

48. Td3 — d2 Ta2 : a5

49. Tb6 — b8 . . .

Albul vrea să schimbe un turn, după care resursele apărării vor crește simțitor.

49. . . . Tg8 — h8

Negrul nu împiedică planurile albului. Se părea că ar fi mai tare 49... Rh7, dar atunci pionul din f7 ar fi rămas fără apărare, și albul ar fi putut răspunde 50. Tb7 Tg7 51. Tb8, etc. cu contrajoc suficient.

50. Cf3 — d4

...

Situația albului a devenit mai ușoară, se conturează posibilitatea împingerii f2 — f4 — f5!

50. ...

Nf8 — g7

51. Tb8 : h8

Ng7 : h8

52. f2 — f4

...

Albul și-a realizat scopul și poate acum aștepta fără teamă desfășurarea evenimentelor.

52. ...

Ta5 — a6

Pentru ca să nu fie nevoit să răspundă la f4 — f5+ prin ef.

53. Td2 — d1

Ta6 — a2+

54. Re2 — f3

Ta2 — a3+

55. Rf3 — g4

Nh8 — g7

56. Rg4 — h4

Ng7 — f8

După toate posibilitățile, negrul nu a observat replica albului. După 56. ... Ta4, negrul păstra șanse practice. Dar și în acest caz poziția albului se putea apăra.

57. f4 — f5+

e6 : f5

58. Td1 — g1+

Rg6 — h7

59. Cd4 : f5

...

Și mai simplu era 59. Rg5, amenințând 60. Rf6, etc.

59. . . . Ta3 — a6

60. Tg1 — g5 . . .

Dacă 60. Td1, este neplăcut 60... Ta4+ 61. Td4 Tc4.

60. . . . Nf8 — h6

61. Tg5 — g3 . . .

Poate că era bine și 61. Th5 cu continuarea posibilă 61... d4 62. Rg4 d3 63. Rf3, etc.

61. . . . Ta6 — e6

62. Tg3 — f3 Te6 : e5

Ceva mai tare era 62... Ng7.

63. Cf5 : h6 Rh7 : h6

64. Tf3 : f7 Rh6 — g6

65. Tf7 — f4 Te5 — f5

66. Rh4 — g4

Remiză.

(Comentarii de D. Bronstein, mare maestru internațional)

PARTIDA XV-a

APĂRAREA FRANCEZĂ

M. BOTVINNIC

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4

e7 — e6

2. e2 — e4

d7 — d5

3. Cb1 — d2

c7 — c5

4. e4 : d5

e6 : d5

Vechea continuare 4... D : d5 este acum rar întrebuințată, deși ea este suficientă pentru egalizare. După 5. Cgf3 cd 6. Nc4 Dd8 7. 0 — 0 Cc6 8. Cb3 cea mai bună continuare pentru negru este 8... Ne7! (Rossolimo—Stahlberg, Amsterdam 1950). Acum 9. Cf : d4 C : d4 10. D : d4 (10. C : d4 a6!) 10... D : d4 11. C : d4 a6 nu dă avantaj aibului.

5. Cg1 — f3 . . .

În partida 3-a din match s'a jucat 5. Nb5+ Nd7 6. De2+ Ne7 7. dc Cf6 8. Cf3 0 — 0. Mutarea din text este preferabilă.

5. . . .	Cg8 — f6
6. Nf1 — b5+	Nc8 — d7
7. Nb5 : d7+	Cb8 : d7
8. 0 — 0	Nf8 — e7
9. d4 : c5	Cd7 : c5
10. Cf3 — d4!	. . .

Rezultatele fazei inițiale nu pot fi considerate drept satisfăcătoare pentru negru; el are un pion izolat slab în centru, în afară de aceasta, albul dispune de un joc bun de figuri.

10. . . .	Dd8 — d7
11. Cd2 — f3	0 — 0
12. Cf3 — e5	Dd7 — c8
13. Nc1 — g5	Tf8 — e8
14. Ce5 — d3	. . .

Merita atenție și continuarea liniștită 14. c3, de pildă 14. . . . Cce4 15. Nf4, Nd6 16. Cd3!

14. . . .	Cc5 : d3
15. Dd1 : d3	Dc8 — g4
16. Ng5 — e3	Ne7 — c5
17. h2 — h3	Dg4 — g6

După schimbul damelor albul are un vădit avantaj în finalul rezultat. Deaceea era mai bine 17. . . . Dh5.

18. Dg3 : g6	h7 : g6
19. Ta1 — d1	Te8 — e4
20. c2 — c3	b7 — b6
21. Cd4 — c2	Ta8 — d8
22. Td1 — d3	Rg8 — f8
23. Tf1 — d1	Rf8 — f8
24. Rg1 — f1	. . .

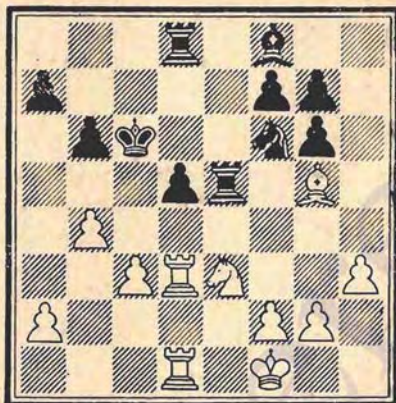
Un alt plan plauzibil era 24. g4 urmat de 25. Rg2.

24. . . .	Re7 — d7
25. Ne3 — g5	Rd7 — c6
26. b2 — b4	Nc5 — f8

După 26. . . . Ne7 albul putea continua ca în partidă 27. Ce3 sau 27. Cd4+ și 28. b5.

27. Cc2 — e3

Te4 — e5

28. f2 — f4?

Până acum albul a jucat foarte bine, dar acum el permite negrului să facă remiză. După 28. N : f6 gf albul putea prin 29. c4 (29. ... N : b4 30. C : d5 sau 29. ... d4 30. Cc2) sau prin mutarea simplă 29. a3 să obțină șanse considerabile de victorie.

[— Este și mai tare continuarea indicată de M. Botvinnic 28. N : f6 gf 29. f4, Th5 30. c4, N : b4 31. C : d5, Nd6 32. C : f6, Thh8 33. Ce4 Ne7 34. T : d8 T : d8 35. T : d8 N : d8 36. Re2 f5 37. Cg5, și negrul nu poate împiedica postarea calului la e5. — NR.]

28. ...

Te5 — e4

29. f4 — f5

La 29. N : f6 urmează, firește, 29. ... T : f4+ 30. Rg1, T : f6.

29. ...

Te4 : e5!

30. Ng5 — f4

...

După 30. N : f6 gf 31. c4 N : b4 nu merge 32. C : d5 din cauza 32. ... T : f5+ 33. Rg1 (33. Re2 Te8+) 33. ... Nc5+. Botvinnic se convinge acum că nu poate juca la câștig.

30. ...

Te5 — e4

31. Nf4 — g5

Te4 — e5

32. Ng5 — f4

Te5 — e4

33. Nf4 — g5

Remiză.

(Comentarii de G. Stahlberg)

PARTIDA XVI-a

APĂRAREA OLANDEZĂ

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4
2. c2 — c4
3. g2 — g3
4. Nf1 — g2
5. Cb1 — c3
6. e2 — e3

M. BOTVINNIC

- e7 — e6
- f7 — f5
- Cg8 — f6
- Nf8 — e7
- 0 — 0
- ...

Mutarea făcută de Botvinnic în prima partidă din match. Faptul că Bronștein a început el însuși să joace în felul acesta arată în mod vădit că 6. e3 este o mutare bună.

6. ...

d7 — d5

Este o chestiune de gust de a decide ce este mai bine. Bronștein preferă mutarea elastică 6... d7 — d6, Botvinnic este un vechi adept al formației „zidul de piatră”.

7. Cg1 — e2
8. b2 — b3
9. 0 — 0
10. Dd1 — c2
11. Cc3 — d1

- c7 — c6
- Ne7 — d6
- Dd8 — e7
- Cf6 — e4
- ...

O idee interesantă. Bronștein evită schimbul și intenționează să posteze calul din d1 la e5, prin câmpul d3. Mai simplu era însă 11. Nb2.

11. . . .

Cb8 — a6

Boleslavschi recomandă 11. . . . c5! (Buletinul consacrat mat-chului). Mi se pare însă că după 11. . . . c5 12. cd ed 13. Cdc3, albul are o vădită superioritate.

12. Cd1 — b2

Nc8 — d7

13. c4 — c5

Nd6 — c7

14. Cb2 — d3

Nd7 — e8

15. b3 — b4

Ca6 — b8

16. Nc1 — b2

a7 — a5

Jucând 13. c5 Bronștein a sperat să obțină libertatea de ac-țiune pe flancul damei. După 16. . . . a5 albul nu va mai reuși însă să pregătească înaintarea pionului. Deoarece punctul e5 este apărat în mod sigur, poziția negrului este de preferat.

17. a2 — a3

Cb8 — d7

18. Cd3 — e5

Ce4 — f6

19. Ce2 — c1

g7 — g5!

O cale bună de luptă pentru punctul e4. O manevră similară s'a întâlnit și în partida XXI-a.

20. f2 — f3

g5 — g4

21. Cc1 — d3

. . .

De bună seamă, cel mai rezonabil pentru alb era să blocheze centrul prin mutarea f4. Nu trebuie însă să trecem cu vederea faptul că Bronștein căuta în acest moment complicații, deoarece scorul matchului era în favoarea lui Botvinnic.

21. . . .

g4 : f3

22. Ng2 : f3

Cf6 — e4

23. Ta1 — e1

. . .

Lupta strategică s'a încheiat în favoarea negrului. Ocuparea de către negru a punctului e4 este mai importantă decât stăpânirea de către alb a punctului f4. În locul mutării din partidă, era mai bine 23. Ng2 sau 23. Rh1.

23. . . .	Cd7 — f6
24. Cd3 — f4	Rg8 — h8
25. Te1 — e2	. . .

Cu intenția de a deplasa turnul la g2, dar, prin următoarea mutare, Botvinnic împiedică aceasta.

25. . . .	Ce4 — g5
26. Nf3 — g2	Tf8 — g8
27. Nb2 — c3	. . .

Bronstein are un simț fin al jocului. Dacă îl amenință cea mai mică primejdie, el ia neîntârziat măsuri. În cazul de față el apără în mod sigur punctul g3, deplasând nebunul dela poziția pasivă b2 la e1.

27. . . .	Cg5 — e4
28. Nc3 — e1	a5 : b4
29. a3 : b4	Cf6 — h5

Este posibil și 29. . . Nh5, obținând schimbul. Avantajul perechii de nebuni nu are importanță în acest caz, dat fiind că Ce4 este foarte puternic.

30. Cf4 — d3	Ch5 — f6
31. Dc2 — b1	Ne8 — h5
32. Te2 — b2	Nh5 — e8
33. Tb2 — a2	Ta8 : a2
34. Db1 : a2	Nc7 — b8
35. Da2 — b2	h7 — h6
36. Cd3 — f4	Rh8 — h7
37. Rg1 — h1	Cf6 — g4
38. Ce5 : g4	Tg8 : g4
39. Ng2 — h3	Tg4 — g5
40. Db2 — a1	Ne8 — f7

Ultimele mutări au fost făcute în criză de timp. Poziția nu a suferit o modificare esențială și menține încă un caracter închis. Albul a postat în mod inutil nebunul la h3, unde el nu are ce face. Deaceia Bronstein a pus în plic mutarea nebunului.

41. Nh3 — g2	. . .

Nici 41. Da5 sau 41. Da4 nu era rău.

41. . . .	Tg5 — g8

42. Ng2 — f3

Ce4 — f6

43. Da1 — b2

Cf6 — g4

44. Db2 — e2

Cg4 — f6

45. Tf1 — g1

Cf6 — e4

46. Tg1 — f1

De7 — e8

Bronstein continuă „să bată pasul pe loc”. Dece să nu fie câștigat un tempo, jucând 46. b5? Era posibil deasemenea 46. h3 și eventual g3 — g4, potrivit recomandăției lui Boleslavschi.

46. . . .

De7 — e8

47. De2 — d3

Nb8 : f4

Mutarea neprecisă. Era mai bine 47. Dd1, pentru a se împiedica postarea nebulului la h5. Acum Botvinnic are timpul să efectueze schimburile ce îi sunt avantajoase.

47. . . .

Nb8 : f4

48. e3 : f4

Nf7 — h5

49. Dd3 — a3

. . . .

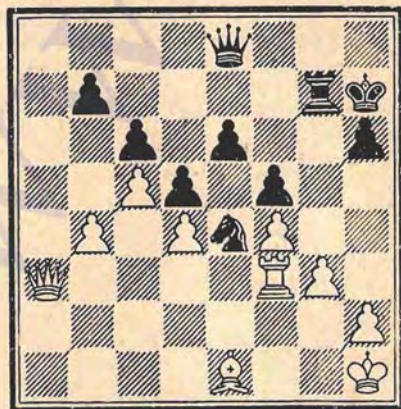
Jucând pasiv, Bronstein a intrat într-o poziție grea. El este silit să accepte schimbul nebulului de câmpuri albe. După 49. Ng2 Da8 piesele negre pătrund pe coloana „a”. Dacă 49. N : e4 de 50. Da3, atunci 50. . . . Nf3+, iar apoi 51. . . . Dh5 și negrul are atac. Bronstein găsește o eșire relativ mai bună din situație — el ocupă coloana „a”.

49. . . .

Nh5 : f3+

50. Tf1 : f3

Tg8 — g7

Încă la începutul luptei pentru punctul e4, negrul a visat la o asemenea poziție cu calul dominant din e4 față de nebunul „mort”. Din punct de vedere strategic partida este câștigată pentru negru. Alăta vreme cât coloana „a” este în stăpânirea albului, câștigul nu este însă simplu. În continuare Botvinnic manevrează bine și își întărește poziția cu fiecare mutare.

51. Rh1 — g2

De8 — d8

52. Rg2 — f1

Dd8 — f6

53. Tf3 — d3

h6 — h5

54. h2 — h4

Tg7 — g8

55. Td3 — d1

...

Corect era să se încerce obținerea unui contrajoc prin 55. Da7. Greșeala lui Bronstein se explică prin aceea că, fiind în cea mai mare criză de timp, el intenționa să mute 55. Tb3, dar a observat în ultima clipă că pionul din d4 este atacat. Deoarece Bronstein pusese deja mâna pe turn, el a fost nevoit să facă mutarea.

55. . . .

Df6 — g7

Atacând punctul g3 și amenințând să pătrunda la g4.

56. Da3 — f3

Rh7 — h6

57. Rf1 — g2

...

Nu mergea nici încercarea de a se incurca jocul prin 57. Td3 Ta8 58. Ta3 T : a3 59. D : a3 D : d4 60. Da8 Dc4+ 61. Rg1 Cf6 62. Dd8 (sau 62. D : b7 De2) 62. . . . Cg4 și negrul câștigă.

57. . . .

Tg8 — a8

Turnul negru a ocupat acum coloana „a”, și poziția albului a devenit disperată.

58. Td1 — d3

Ta8 — a2+

59. Rg2 — f1

Ta2 — a1

Negrul a gândit aproape 50 minute la această mutare și a intrat în criză de timp, pentru a treia oară în această partidă.

60. Df3 — g2

...

Dacă 60. Td1, se pierde pionul g3, iar apoi și ceilalți.

60. . . . Dg7 — g4

61. Dg2 — h2 . . .

Turnul nu poate pleca din cauza 61. . . Dd1, regele nu poate muta, iar dama dispune numai de două câmpuri — g2 și h2. Poziția albului este fără speranță. Era suficient acum ca Botvinnic să facă câteva mutări cu regele pentru a convinge pe adversar că ultima speranță a acestuia — criza de timp — nu poate ajuta în asemenea poziții.

61. . . . Dg4 — g8

62. b4 — b5 Dg8 — a8

63. Dh2 — b2 Da8 — a5

64. Td3 — e3 c6 : b5

65. Te3 — e2 Da5 — a4

66. Rf1 — g2 Ta1 — d1

Nu e rău (în poziții de acest gen aproape că nu se găsesc mutări slabe!), dar 66. . . Dd1, 67. D : b5 Tb1 decidea partida imediat.

67. Ne1 — f2 Da4 — c4

După 67. . . b4 albul putea ceda liniștit.

68. c5 — c6 . . .

Demult albul nu mai are ce să piardă și el folosește orice șansă.

68. . . . Dc4 : c6?

După 68. . . bc 69. Da3 b4 70. Da8 Cf6 negrul nu era amenințat de nimic și câștiga ușor.

69. Db2 — b4 Dc6 — e8

70. Te2 — c2 Td1 — d3

71. Nf2 — e1 De8 — g8

72. Db4 — e7 Td3 : g3+?

După câteva greșeli ale adversarului, albul a pătruns cu dama, a ocupat coloana cu turnul, dar poziția lui este disperată

ca și înainte. Negrul putea pur și simplu să bată pionul la d4. Era bine și 72... b4.

Acum comentatorul vede totul. Practica dovedește însă ca şahistul comite adesea greșeli când stegulețul său amenință să cadă.

73. Ne1 : g3

Dg8 : g3+

74. Rg2 — h1

Dg3 — e1+

75. Rh1 — h2

Remiză.

(Comentarii de S. Flohr, mare maestru internațional)

PARTIDA XVII-a

APĂRAREA NIMZOVICI

M. BOTVINNIC

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4

Cg8 — f6

2. c2 — c4

e7 — e6

3. Cb1 — c3

Nf8 — b4

4. e2 — e3

...

Continuarea favorită a campionului mondial în apărarea Nimzovici.

4. ...

b7 — b6

5. Cg1 — e2

Nc8 — a6

Această mutare nouă constituie, după toate probabilitățile, cea mai bună replică la ordinea de mutări aleasă de alb. Negrul proiectează să schimbe, după d7 — d5, nebunii de câmpuri albe. Configurația de pioni care se creează în centru și lipsa de perspective a nebunului din c1 sunt, fără îndoială, favorabile negrului.

În a 13-a partidă din acest match, Bronstein a jucat după șablon 5... Nb7 și a obținut, după 6. a3 N : c3+ 7. C : c3 0 — 0 8. Nd3 c5 9. d5, o poziție mai slabă.

6. a2 — a3

Nb4 — e7

7. Ce2 — g3

Albul vine în întâmpinarea planului adversarului. Era mai bine 7. b3 cu continuarea posibilă 7... d5 8. Nb2 0—0 (Nu e bine 8... dc 9. bc N : c4 din cauza 10. Da4+ b5 11. C : b5) 9. Cf4, dar și în această variantă, după 9... dc (9... c5 duce la pierderea unui pion — 10. cd, N : f1 11. R : f1, ed 12. dc și 13. Cc : d5) 10. N : c4, c5 este puțin probabil că albul să poată obține un avantaj din deschidere.

7. ...

d7 — d5

8. c4 : d5

Na6 : f1

9. Cg3 : f1

e6 : d5

10. Cf1 — g3

Dd8 — d7

Faza inițială a partidei s'a încheiat. Poziția negrului pare preferabilă, dar este încă prematur să se vorbească despre vreun avantaj serios.

11. Dd1 — f3

...

Acum este foarte greu pentru alb să realizeze cu avantaj înaintarea e3 — e4. După 11. 0—0 0—0 12. f3 e1 căpăta, ce-i drept, noi slăbiciuni în poziție, dar putea totuși, după 12... Ce6 13. e4 C : d4, să inițieze un joc interesant: de pildă, 14. Ne3 c5 15. e5 Ce8 (15... De6 16. N : d4 cd 17. Cb5) 16. Rh1.

11. ...

Cb8 — c6

12. 0—0

...

La 12. Cf5 este bine 12... Nf8 urmat de g7 — g6.

12. ...

g7 — g6

13. Nc1 — d2

0—0

14. Cc3 — e2

...

Albul preîntâmpină o eventuală deplasare a calului negru prin câmpul a5, dar era mai activ 14. b4, avându-se în vedere dublarea ulterioară a turnurilor dealungul liniei „c”.

14. ...

h7 — h5!

Mutare tăioasă și plină de inițiativă, tipică pentru marele

maestru Bronstein. Poziția este de așa natură, încât o tactică pasivă din partea negrului ar permite albului să organizeze cu ușurință un contrajoc dealungul liniei „c”.

15. Tf1 — c1

h5 — h4

16. Cg3 — f1

Cf6 — e4

17. Ce2 — f4

17. . . .

a7 — a5!

Bronstein conduce excelent partida. Mutarea făcută restrânge definitiv mobilitatea nebunului din d2 și preîntâmpină posibilitatea b2 — b4.

18. Tc1 — c2

. . .

Nu mergea 18. Dh3 din cauza 18... f5! și nu se poate juca 19. C : g6, deoarece după 19... Cg5 20. C : e7+ D : e7 albul ar pierde dama.

18. . . .

Ne7 — d8

Nu însă 18... Cd8 din cauza 19. T : c7! D : c7 20. C : d5 C : d2 21. C : d2.

19. Nd2 — e1

. . .

Este de neînțeles de ce, după ce a jucat 18. Tc2, Botvinnic renunță la mutarea 19. Tac1.

19. . . .	Cc6 — e7
20. Df3 — e2	Ce4 — d6
21. f2 — f3	g6 — g5
22. Cf4 — d3	Dd7 — e6
23. a3 — a4	Ce7 — g6
24. h2 — h3	f7 — f5
25. Ne1 — c3	. . .

Albul intenționează să ocupe ulterior câmpul e5 cu cal, dar nebunul din c3 restrânge activitatea propriului lui turn, permițând negrului să-și regrupeze și mai bine figurile. Și acum se impunea mutarea 25. Tac1, legând negrul de apărarea pionului c7.

25. . . .	Nd8 — f6
26. Ta1 — e1	Ta8 — e8
27. De2 — d1	Tf8 — f7
28. b2 — b3	Tf7 — e7
29. Nc3 — b2	f5 — f4

Negrul și-a întărit la maximum poziția și trece la atac. În acest moment Botvinnic resimțea lipsă timpului pentru gândire; poziția ivită necesita însă un calcul precis.

30. Cd3 — e5	. . .
--------------	-------

Era slab 30. ef din cauza 30. . . D : e1! 31. C : e1, T : e1 32. Dd2, C : f4 cu atac imparabil. Cea mai bună apărare ar fi fost 30. Cf2! cu ocuparea cât mai grabnică a punctului g4. În acest caz după 30. . . fe 31. T : e3 nu merge sacrificiul damei: 31. . . D : e3 32. C : e3 T : e3 33. Nc3 Cf5 34. Cg4 N : d4 35. C : e3 N : e3+36. Rh1 d4 37. Dd3. La 30. . . Cf5 albul ar fi răspuns 31. e4, iar la 30. . . Df5 — 31. Cg4.

La 30. Cf2 cea mai bună mutare pentru Bronstein era 30. . . fe 31. T : e3 Df7, menținând o tensiune favorabilă negrului.

30. . . .	Nf6 : e5
-----------	----------

Nu merge 30. . . C : e5, 31. de, N : e5 din cauza 32. ef, Nd4+ 33. D : d4!

31. d4 : e5	Cd6 — f7
-------------	----------

Este limpede că nu este în interesul negrului să permită un

atac al adversarului. După 31. . . . C : e5; de exemplu: 32. ef C : f3+ 33. gf, D : e1 34. D : d5+, De6 35. D : g5+, Rf8 36. Tg2.

32. e3 : f4

. . .

Această pierdere a unui timp important constituie o gravă neprecizie. Era tare aci, 32. Td2, la care negrul ar fi nevoit să răspundă 32. . . . c6, deoarece la 32. . . . Td7 ar urma 33. e4.

32. . . .

Cg6 : f4

33. Cf1 — h2

c7 — c5

34. Ch2 — g4

d5 — d4

Negrul se pregătește treptat să câștige pionul e5; de pildă, la 35. Te4 ar urma 35. . . . Cd5 36. Tce2 Ch6, etc.

35. Cg4 — f6+?!

. . . .

O gafă grosolană care duce la pierdere imediată. Negrui avea însă oricum o superioritate considerabilă.

35. . . .

De6 : f6

Albul cedează

(Comentarii de V. Zagorovski, maestru al U.R.S.S.)

PARTIDA XVIII-a

APĂRAREA SLAVĂ

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. d2 — d4

d7 — d5

2. c2 — c4

c7 — c6

3. Cb1 — c3

. . .

Apărarea slavă a fost jucată în acest match de patru ori, campionul mondial având negrele în toate partidele. Bronstein a continuat de fiecare dată cu Cc3, intenționând, după toate probabilitățile, să răspundă la 3. . . . e6 prin 4. e4, și să intre într-o variantă făioasă de gambit pe care a studiat-o bine.

3. . . .

Cg8 — f6

4. Cg1 — f3

e7 — e6

Acum Botvinnic este acela care invită albul să aleagă continuarea tăioasă 5. Ng5 dc 6. e4 b5, pe care a elaborat-o în mod amănunțit și care a fost denumită în teorie „varianta Botvinnic“.

5. e2 — e3

Numai în partida 24-a, hotărâtoare, Bronstein a riscat să joace 5. Ng5, dar după 5. . . . dc a continuat prin 6. a4. După 6. . . . Nb4 7. e4 c5 8. N : c4 cd 9. C : d4 h6! albul a sacrificat un pion prin mutarea 10. Ne3!, obținând o presiune puternică asupra poziției adversarului. În partida de față albul invită pe adversar să repete începutul partidei a 8-a, unde s'a jucat 5. . . . Cbd7 6. Nd3 dc 7. N : c4 b5 8. Nd3 a6 9. e4 c5 10. e5 cd 11. C : b5 C : e5 12. C : e5 ab 13. Df3.

5. . . .

a7 — a6

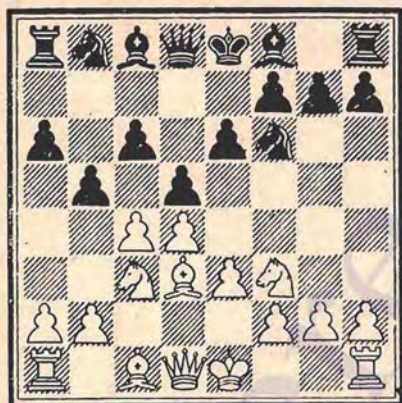
Această mutare a fost încercată de două ori de A. Alehin în matchul pentru campionatul mondial împotriva lui M. Euwe (1935), însă fără succes deosebit.

Partida a 8-a din matchul Euwe—Alehin a continuat 6. c5 b6 7. cb Cbd7 8. Ca4 C : b6 9. Nd2, și negrul a căpătat o poziție mai slabă. În partida 10-a Alehin a jucat 6. . . . Cbd7 7. b4 a5 8. b5 Ce4, dar după 9. C : e4 de 10. Cd2 f5 11. f3 nu a fost în măsură să egaleze jocul.

În matchul-turneu pentru campionatul mondial (1948) P. Keres a continuat împotriva lui S. Reshevski nu cu 8. Ce4, ci cu 8. . . . e5, dar după 9. Da4! Dc7 10. Na3 e4 11. Cd2 s'a abătut dela drumul corect, jucând 11. . . . Ne7, și a obținut o poziție grea. Era necesar 11. . . . g6 urmat de 12. . . . Nh6..

6. Nf1 — d3

b7 — b5

Continuarea obișnuită este 6... dc 7. N : c4 b5, trecând în gambitul damei acceptat. În partida Florian—Cotov (match-tur-neul Moscova—Budapesta, 1949) a urmat: 8. Ne2 c5 9. dc D : d1+ 10. N : d1 N : c5 11. 0—0 Cbd7 12. b3 Nb7 13. Nb2 Re7 cu joc aproximativ egal. În loc de 8. Ne2 este posibil 8. Nd3, așa cum a jucat Lasker împotriva lui Reshevsky (Nottingham 1936); după 8... c5 9. 0—0 cd 10. ed Nb7 11. Ng5 Ne7 12. De2 0—0 13. Tad1 Cbd7 s'a ajuns la o poziție complicată cu șanse aproximativ egale. Continuarea adoptată de Botvinnic este indicată, printre altele, în cartea lui P. Keres „Match-tur-neul pentru campionatul mondial de șah”. Negrul nu se teme de împingerea c4—c5, considerând că, după mutarea e6—e5 pregătită la timp, el va obține contrașanse suficiente.

7. b2—b3

Cb8—d7

Ar fi interesant 7... bc 8. bc dc 9. N : c4 c5, dar în poziție deschisă mai buna dezvoltare a albului putea avea efect.

8. 0—0

Nc8—b7

9. c4—c5!

...

Negrul amenința să joace 9... bc 10. bc, dc 11. N : c4, c5 cu poziție bună.

9. ...

Nf8—e7

Putea oare negrul să mute aci 9... e5? O analiză minu-

țioasă arată că albul își păstra și în acest caz avantajul. La un joc foarte tăios ar fi dus 10. e4 (după 9. ... e5). De pildă: 10. ... e4 11. ed! C : c5 12. Te1+ Ne7 13. C : d4 C : d5 14. C : d5 D : d6 15. Cf5! Ce6 16. Dc2 cu puternică presiune pentru pionul sacrificat. Albul putea însă să mențină un oarecare avantaj pozițional și după mutarea liniștită 10. Nc2. De pildă: 10. ... e4 11. Cd2 Ne7 (11. ... g6 12. f3 Nh6 13. Dc2, și negrul este silit să bată la f3), 12. f3! ef 13. D : f3 0 — 0 14. e4.

Este esențial în toate aceste variante faptul că negrul rămâne în urmă cu dezvoltarea. Deaceia Botvinnic a hotărât să-și încheie mai întâi dezvoltarea. Totuși, în continuare, albul împiedică străpungerea e6 — e5, lăsând pe adversar într-o poziție strâmtorată.

10. a2 — a3

a6 — a5

11. Nc1 — b2

0 — 0

La 11. ... e5 putea urma 12. de Cg4 13. Nf5 Cg : e5 14. C : e5 C : e5 15. C : d5.

12. Dd1 — c2

g7 — g6

După părerea noastră, este mai precis 12. ... Dc7 și dacă 13. b4, atunci 13. ... ab 14. ab T : a1 15. T : a1 Ta8, și nu dă nimic 16. T : a8+ N : a8 17. N : b5 cb 18. C : b5 Db8.

13. b3 — b4

a5 : b4

14. a3 : b4

Dd8 — c7

Dacă negrul ar fi jucat 14. ... T : a1 15. T : a1 Dc7, atunci ar fi fost posibil sacrificiul imediat 16. N : b5 cb 17. C : b5.

15. Ta1 — e1

...

O înțelegere profundă a poziției. Bronstein cedează adversarului singura coloană deschisă, dar evită schimbul. Albul dispune acum de un spațiu mai mare și, prin urmare, de o libertate mai mare de manevrare a figurilor.

Negrul trebuie să țină seamă în mod permanent de sacrificiul unei piese la b5; în afară de aceasta, albul amenință să pornească atacul prin înaintarea pionilor „f” și „g”, deschizând eventual coloana „e” prin mutarea e3 — e4.

15. ...

Tf8 — e8

Inceputul unei profunde regroupări a forțelor. Negrul inten-

ționează, după Ne7 — f8 — g7, Cf8 și Cf6 — d7, să realizeze înaintarea e6 — e5.

16. Cc3 — e2

...

Era de considerat imediat 16. Ce5; era rău atunci 16.... C : e5 17. de, D : e5 18. Ce4!

16. ...

Ne7 — f8

17. h2 — h3!

...

Albul este vigilant. Se amenința 17.... e5 18. ed Cg4.

17. ...

Nf8 — g7

18. Cf3 — e5

Cd7 — f8

Luarea la e5 ar fi fost dezavantajoasă pentru negru. De pildă: 18.... C : e5 19. de Cd7 20. f4 f6 21. ef C : f6 (21.... N : f6 22. N : g6!) 22. Ne5 Df7 23. Cd4.

19. f2 — f3

...

Albul caută să realizeze e3 — e4, dar nu izbuteste și se dovedește în felul acesta că mutarea 19. f3 este o pierdere de timp. Era de preferat imediat 19. f4, și negrul nu are nimic mai bun decât 19.... C6 — d7, după care rezultă aceiaș poziție ca și în partidă, dar cu un tempo în plus pentru alb.

19. ...

Cf6 — d7

20. f3 — f4

f7 — f6

21. Ce5 — f3

Te8 — e7

La 21.... e5 22. fe fe 23. e4!, deschiderea jocului în centru este favorabilă albului.

22. Ce2 — c3

f6 — f5

Hotărîrea importantă și justă. Deși negrul renunță la contra-jocul în centru, el previne în schimb eventuala înaintare e3 — e4. La 22.... Tae8, de pildă, ar fi urmat 23. Ta1, și dacă 23.... e5, atunci 24. e4.

23. Te1 — a1

...

Albul profită de izolarea pieselor negre și începe să pregătească sacrificiul la b5. El putea însă să pună în aplicare și un plan legat de înaintarea pionilor de pe flancul regelui, de pildă 23. Ce5 T7e8 24. g4, combinând amenințarea de a sacrifica la b5 cu atacul pe flancul regelui.

23. . . .	Te7 — e8
24. Cf3 — e5	Ta8 : a1
25. Tf1 : a1	Te8 — a8
26. Dc2 — b1	Dc7 — c8

Mai precis 26. . . . Db8, deoarece atunci nu mergea 27. N : b5, C : e5 28. fe, Nh6 29. Nc1, cb 30. C : b5 din cauza 30. . . . T : a1 31. D : a1, Nc6.

27. Nd3 : b5!

. . .

Sacrificând figura, albul nu riscă nimic, deoarece nebunul din b7, stânjenit în acțiunile sale, este mai slab decât cei doi pionii trecuți și legați.

27. . . .	Cd7 : e5
28. f4 : e5	Ng7 — h6
29. Nb2 — c1	c6 : b5
30. Cc3 : b5	Cf8 — d7
31. Cb5 — d6	Ta8 : a1
32. Db1 : a1	Dc8 — a8!
33. Da1 — c3	. . .

Albul este obligat să evite schimbul damelor. Dacă 33. D:a8 N : a8 34. b5, atunci 34. . . . Cb8 35. Nd2, Ng5! 36. Rf2, Nd8!, și negrul s'a apărut cu succes. Este mai precis însă imediat 33. Db2 și dacă, cum s'a jucat în partidă, 33. . . . Nf8, atunci 34. b5, N : d6

35. ed , Da4 36. Rh2, Cf6 37. Nd2, Rf7 38. Db4, Dc2 (38. ... D : b4
39. N : b4 urmat de c5 — c6) 39. Da5, și albul câștigă.

33. ... Nh6 — f8
34. b4 — b5 Nf8 : d6

Pentru a elibera dama dela apărarea nebunului b7, negrul este nevoit să schimbe la d6, lăsând adversarului trei pioni trecuți și legați. La 34. ... Cb8 ar fi urmat 35. Nd2, Ne7 36. Da5.

35. e5 : d6 Da8 — a4
36. Dc3 — b2 Rg8 — f7
37. Rg1 — h2 ...

Pe cât se pare, o mutare inutilă. Era corect imediat 37. Nd2 și dacă 37. ... Cf6, atunci 38. Db4, Dd1+ 39. Ne1.

37. ... h7 — h6

Nu trage folos de pe urma inexactității adversarului. Trebuia continuat 37. ... Cf6, și dacă 38. Nd2, atunci 38. ... Re8 39. Db4 (39. c6 N : c6 40. bc, D : c6 41. Db8+ Rd7 42. Da7+ Rc8 43. De7, Ce4 44. D : e6+ Dd7) 39. ... D : b4 40. N : b4, Rd7.

38. e3 — e4 f5 — f4

La 38. ... de urmează 39. d5! urmat de 40. Dh8 cu atac de mat. La 38. ... fe — 39. N : h6.

39. e4 — e5 g6 — g5
40. Db2 — e2 Rf7 — g7

Pierdea imediat 40. ... D : d4 din cauza 41. Dh5+ Rg7 42. De8. In această poziție partida a fost întreruptă, și albul a dat mutarea în plic.

41. De2 — d3 ...

Scapă câștigul care putea fi realizat prin 41. c6! N : c6 42. bc, D : c6 43. N : f4, g1 (fără speranță este și 43. ... Dc4 44. D : c4, dc 45. Nd2, Rg6 46. g4) 44. Dg4+ Rf7 45. D : f4+ Rg6 46. Dg4+ Rf7 47. Dh4! (47. Dh5+ Rg7 48. De8, C : e5!) 47. ... Cf8 48. D : h6.

41. . . .	Cd7 — b8
42. h3 — h4	Da4 — c4!
43. Dd3 — h3	Dc4 : b5!

Dacă 43. . . D : c1, atunci 44. hg, hg 45. D : e6.

44. h4 : g5	h6 : g5
45. Dh3 : e6	Db5 — d3!
46. De6 — f6+	Rg7 — h7
47. Df6 — f7+	Rh7 — h8
48. Df7 — f6+	Rh8 — h7
49. Nc1 : f4	. . .

Ultima încercare de joc la câștig, care nu-și mai atinge scopul.

49. . . . g5 : f4 50. Df6 — f7+ Rh7 — h8! 51. Df7 — e8+ Rhg — g7 52. De8 — e7+ Rg7 — h8 53. De7 — e8+ Rh8 — g7 54. De8 — e7+ Rg7 — h8 55. De7 — f8+ Rh8 — h7 56. Df8 — f7+ Rh7 — h8 57. Df7 : b7, Dd3 — g3+ 58. Rh2 — h1.

Remiză.

(Comentarii de I. Averbach, mare maestru internațional)

PARTIDA XIX-a

APĂRAREA GRÜNFIELD

M. BOTVINNIC

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4	Cg8 — f6
2. c2 — c4	g7 — g6
3. g2 — g3	Nf8 — g7
4. Nf1 — g2	d7 — d5
5. c4 : d5	Cf6 : d5
6. Cg1 — f3	. . .

În partidele turneului dela Budapesta, Najdorf—Boleslavschi și Stahlberg—Smislov, albul a jucat 6. e4, Cb6 7. Ce2 și acum

Smislov a răspuns 7. ... e5, dar după 8. d5, c6 9. Cbc3, cd 10. ed negrul nu a reușit să se elibereze. Boleslavschi a permis formarea unui centru puternic, dar a reușit, după 7. ... Ng4 8. f3, Nc8 9. Cbc3, Cc6 10. d5, Cb8 11. Ne3, 0—0 12. Db3, să-l submineze prin mutările e7—e6 și c7—c6, obținând remiză. Botvinnic nu se grăbește să facă mutarea e2—e4, care clarifică poziția, și își desăvârșește mai întâi dezvoltarea.

6. . . .	0—0
7. 0—0	c7—c5
8. e2—e4	Cd5—f6
9. e4—e5	Cf6—d5
10. d4 : c5	. . .

Această continuare simplă menține avantajul albului. În mai multe partide Najdorf a mutat cu succes 10. De2, la care Boleslavschi și Cotov (la turneul internațional dela Saltsjöbaden) au răspuns 10. ... Cc6, depunând, după 11. dc, multe eforturi pentru a recâștiga pionul. La 10. De2 negrul poate juca însă 10. ... cdt 11. C : d4, Cc6, ca în partida Tarasov—Zac (semifinala celui de al XIX-lea Campionat al U.R.S.S.), în care negrul a obținut o poziție mai bună.

10. . . .	Cd5—b4
-----------	--------

După 10. ... Ca6 11. De2, C : c5 12. Td1 negrul are o poziție pasivă. Bronștein tinde spre inițiativă. Mutarea făcută de el duce la o luptă de figuri, plină de conținut. Cu toate acestea, albul reușește, printr'un joc precis, să mențină o formație favorabilă de pioni.

11. Cb1—c3	Cb8—c6
------------	--------

Nu se poate juca 11. ... D : d1, T : d1, Cc2, deoarece după 13. Tb1, Nf5 14. Ch4 negrul ar rămâne cu un pion mai puțin.

12. a2—a3	Cb4—d3
-----------	--------

Răspunsul cel mai tare. După cum s'a arătat mai sus, schimbul damelor urmat de Cc2 duce la o poziție pierdută. Retragerea calului la a6 ar fi permis însă albului să păstreze un avantaj

apreciabil de poziție, de pildă: 12. ... Ca6 13. b4, C : e5 14. C : e5, N : e5 15. Nb2, și albul este minunat desvoltat, având totodată un pion mai mult pe aripa damei.

13. Nc1 — e3!

...

Albul își termină desvoltarea figurilor și izbutește să păstreze presiunea pe aripa damei. Negrul nu poate muta 13. ... C : b2, deoarece după 14. De2 calul se pierde.

13. ...

Nc8 — g4

Dacă 13... Cd : e5 14. C : e5, C : e5 albul ar obține o poziție superioară prin 15. Db3!

14. h2 — h3

Ng4 : f3

15. Dd1 : f3

Cd3 : e5

Negrul și-a recăștigat pionul și a terminat desvoltarea pieselor, dar cu prețul unor mici sacrificii poziționale: el a trebuit să-și schimbe nebunul de câmpuri albe, slăbind astfel flancul damei. Deschiderea s'a terminat în favoarea albului. Dacă el va reuși să joace b2 — b4, vor lua naștere amenințări reale, și nebunii albi vor putea desfășura o mare forță.

16. Df3 — e4

Dd8 — d3

17. De4 — a4!

...

La 17. Dh4 ar fi urmat 17... Tad8 18. Tad1 Dc4, și negrul menține inițiativa.

17. ...

Dd3 — c4

18. Ta1 — d1

Ta8 — d8

19. Ng2 — d5

...

Botvinnic duce lupta în mod foarte consecvent. Acum se forțează schimbul damelor, ceea ce este favorabil albului, dată fiind superioritatea incontestabilă a poziției sale.

19. ...

Dc4 : a4

20. Cc3 : a4

e7 — e6

Unde trebuie albul să posteze nebunul? Pe diagonala mare el contribuie la întărirea presiunii asupra flancului damei al adversarului, iar pe diagonala a2 — g8 el va avea un rol defensiv.

Botvinnic adoptă, pe neașteptate, cea de a doua hotărâre și lasă să-i scape avantajul după o luptă grea în deschidere. Corect era 21. Ng2! Nu dădea nimic 21...Cc4 22. Nc1, și albul realizează treptat, în continuare, străpungerea cu pionii pe flancul damei. Schimbul turnurilor este de asemenea în avantajul albului, de ex: 21. Ng2! T : d1 22. T : d1 Td8 23. T : d8+ C : d2 24. Rf1.

Intr'adevăr, dacă nebunul ar fi menținut pe diagonala cea mare, caii negrului ar fi fost încătușați în acțiunile lor, în timp ce în partidă ei capătă o mare forță.

21. Nd5 — a2?

Ce5 — f3+

22. Rg1 — g2

Cf3 — d4

Această poziție puternică a calului în centru îngăduie negrului să treacă primul la operațiuni active pe flancul regelui, unde are un pion în plus. Acum șansele părților s'au egalat.

23. g3 — g4

...

După 23. b4 la dispoziția negrului era puternicul răspuns 23... a5!

23. ...

h7 — h6

24. Td1 — d2

Rg8 — h7

25. f2 — f4

f7 — f5

26. Ca4 — c3

e6 — e5!

Bronstein a profitat bine de eroarea albului. Poziția ia acum un caracter de remiză.

27. f4 : e5

Ng7 : e5

28. Cc3 — d5

...

Nu dădea nimic 28. Nd5, la care putea urma 28... f4! 29. N : d4 N : d4 30. N : c6 N : c3.

28. ...

f5 : g4

29. h3 : g4

Tf8 : f1

30. Rg2 : f1

Td8 — f8+

31. Td2 — f2

Tf8 : f2+

32. Ne3 : f2

a7 — a6

O mutare utilă. Nu merge acum 33. b4 din cauza 33... Cc2.

33. Rf1 — g2

Rh7 — g7

34. Na2 — c4

Cd4 — e6

35. b2 — b4

Ne5 — b2

36. a3 — a4

Cc6 — e5

37. Nc4 — e2

Nb2 — d4

38. Nf2 — g3

a6 — a5!

39. b4 : a5

Ce6 : c5

40. Cd5 — c7

Ce5 — c6

În această poziție partida a fost întreruptă. Nimeni nu se în-
doia că ea se va termina remiză. Lupta a continuat însă și negrul
și-a creiat, pe neașteptate, mari dificultăți în calea spre remiză.

41. a5 — a6

b7 : a6

42. Cc7 : a6

Cc5 — e4

Sacrificând o figură, negrul putea obține o poziție clară de
remiză, de pildă, 42... C : a4 43. Nb5 Cc5 44. C:c5 N:c5 45. N:c6
Ne3, și albul nu poate împiedica schimbul pionilor. Dacă 46. Nh4,
atunci 46... Nd4 47. Rf3 Nf6, urmat de h5; dacă 46. Rf3, atunci
46... Ng5, și albul nu poate din nou să preîntâmpine h6 — h5.

Dece a renunțat oare Bronștein la aceasta? Mi se pare că
el considera poziția ca fiind o poziție de remiză sigură și nu ve-
dea deocamdată necesitatea de a sacrifica o figură. Mutarea din
text duce deasemenea la remiză, dar negrul este nevoit acum să
fie oarecum precaut.

43. Ng3 — c7

Ce4 — c3

44. Ne2 — f3

Cc6 — e5

45. a4 — a5

h6 — h5

Și mai simplu era 45... C : f3 46. R : f3 Rf6 47. Cb4 Re6.

46. g4 — g5

Ce5 — c4?

Această greșeală are urmări fatale. Era necesar să se schimbe
calul pentru nebun. După 46... C : f3 47. R : f3 Rf7 48. Cb4 Cb5
49. Nb6 Re6 remiza ar fi fost evidentă.

47. Ca6 — b4

Cc3 — b5

48. Nc7 — d8

Rg7 — f8

49. Cb4 — c6

Nd4 — c5

50. Nf3 — e2

Cc4 — e3+

Nebunul de câmpuri albe începe să desfășoare o uriașă forță.
Negrul este forțat să-și retragă piesele de pe aripa damei, deoa-
rece niciunul din cai nu poate fi retras la d6 din cauza 51. Ne7+
Re8 52. N : b5 (52. N : c4).

51. Rg2 — f3

Cb5 — d4+

52. Cc6 : d4

Nc5 : d4

53. Ne2 — d3

Ce3 — g4

53... Rf7 pierde imediat din cauza 54. Nb6.

54. Nd3 : g6	Cg4 — e5+
55. Rf3 — e4	Ce5 — c6
56. Nd8 — b6	...

Spulberă ultima speranță a negrului: 56. N : h5? C : d8 57. R : d4 Cc6+ cu remiză.

56. ...	Nd4 : b6
57. a5 : b6	h5 — h4
58. Ng6 — f5	Rf8 — e7
59. Re4 — f4	Re7 — d6,

Și negrul a cedat, fără a mai aștepta mutarea albului.

În afara greșelii din mutarea 21-a Botvinnic a condus întreaga partidă cu mare forță. Bronstein, care obținuse un final de remiză, a pierdut din cauza încrederii excesive în rezistența poziției sale.

(Comentarii de V. Ragozin, mare maestru internațional)

PARTIDA XX-a

DESCHIDEREA RETI

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. c2 — c4	e7 — e6
2. Cg1 — f3	Cg8 — f6
3. g2 — g3	b7 — b6
4. Nf1 — g2	Nc8 — b7
5. 0 — 0	Nf8 — e7
6. b2 — b3	...

Albul renunță la 6. d4, ceea ce ar fi dus la poziția normală a apărării indiene noi, și îndreaptă partida pe făgașul deschiderii Reti.

6. ...	0 — 0
7. Nc1 — b2	d7 — d5

Deobicei se joacă aci 7...c5; mutarea făcută de negru este deasemenea bună,

8. c4 : d5

După acest schimb nu se mai poate vorbi despre păstrarea vreunui avantaj de către alb. Mai mult decât atât, pregătind înaintarea pionilor de pe aripa damei, negrul ia în curând inițiativa.

Dacă albul ar fi vrut să obțină un joc complicat, el ar fi trebuit să joace acum 8. Ce5, menținând tensiunea din centru.

8. . . .	e6 : d5
9. Dd1 — c2	Tf8 — e8
10. e2 — e3	Cb8 — d7
11. d2 — d3	Ne7 — f8
12. Cb1 — c3	a7 — a6
13. Ta1 — d1	b6 — b5!

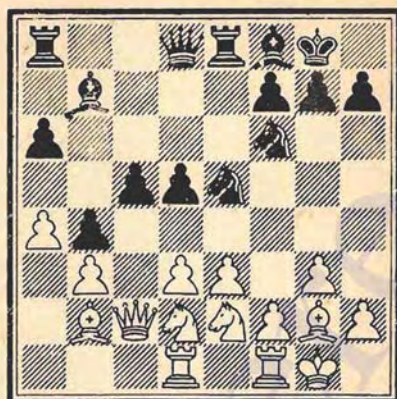
După ce negrul și-a așezat piesele în modul cel mai potrivit el trece la ofensiva de pioni. Este greu acum pentru alb să întreprindă operațiuni active, și el își propune deocamdată ca scop să frâneze ofensiva adversarului.

14. a2 — a4	b5 — b4
15. Cc3 — e2	c7 — c5
16. Cf3 — d2	. . .

Se părea că era avantajos pentru alb să mute d3 — d4, creând adversarului un pion izolat la d5. Această continuare ar fi fost însă acum favorabilă negrului. La 16. d4 putea urma 16...Tc8! 17. dc (Altfel 17...c4) 17...C : c5 amenințând 18...C : a4. Este interesant deasemenea, ca răspuns la 16. d4, un sacrificiu de pion prin 16...c4 17. bc dc 18. D : c4 Nd5 19. Dd3 Da5.

16. . . .	Cd7 — e5
-----------	----------

Această mutare ușurează albului realizarea înaintării d3 — d4. Era de considerat 16...a5!, cu intenția de a se împiedica, după 17...Na6 și 18...Tc8, mutarea d4. Dacă imediat 17. d4, negrul putea continua 17...Na6 18. Tfel c4! 19. bc dc 20. N : a8 D : a8, cu avantaj pentru negru. De pildă: 21. Nc1 (21. C : c4? Tc8) 21...c3 22. Cb3 Df3 cu amenințarea hotărîtoare 23...Nb7

17. Ce2 — f4	Ta8 — c8
18. Dc2 — b1	a6 — a5
19. Tf1 — e1	Tc8 — c7
20. d3 — d4	...

Acum albul obține un oarecare avantaj.

20. ...	Ce5 — g6
21. Cf4 : g6	h7 : g6
22. d4 : c5	Nf8 : c5
23. Db1 — a1	Dd8 — e7
24. Td1 — c1	Cf6 — g4

Negrul urmărește, pe bună dreptate, simplificarea poziției. Slăbiciunea pionului d5 nu constituie un factor suficient de important pentru a promite albului șanse reale de succes, deoarece și pionul b3 va trebui să fie apărat.

25. Nb2 — d4	...

Altfel albul trebuie să țină mereu seama de eventualul sacrificiu la f2.

25. ...	Te8 — c8
26. Cd2 — f3	Cg4 — f6
27. Ng2 — h3	Nc5 : d4
28. Cf3 : d4	Tc7 : c1
29. Tel : c1	Tc8 : c1+
30. Dal : c1	Cf6 — e4!

Poziția activă a calului negru la c3 va constitui o compensație suficientă pentru formația mai bună de pioni a albului.

31. Nh3 — c8	Ce4 — c3
32. Nc8 : b7	De7 : b7
33. f2 — f3	Rg8 — f8

Remiza devine tot mai probabilă.

34. Dc1 — f1	Db7 — c8

Impiedicând accesul damei albe la h3

35. Rg1 — g2	g6 — g5
36. g3 — g4	g7 — g6
37. Df1 — e1	Dc8 — e8
38. De1 — d2	De8 — e5
39. Dd2 — d3	De5 — f6
40. Cd4 — c2	Rf8 — e7
41. Dd3 — d4	Df6 : d4
42. Cc2 : d4	Cc3 — d1

Această mutare, cea mai tare în poziția de față, a fost pusă în plic de Botvinnic, la întrerupere.

43. Cd4 — c2	...

După 43. Cc6+ Rb6 44. C : a5, duce cel mai simplu la remiză 44.... C : e3+ 45. Rf2, Cc2..

43. ...	Cd1 — b2
44. Cc2 — d4	Cb2 — d1
45. Cd4 — c2	Cd1 — b2
46. Cc2 — d4	

Remiză.

De bună seamă, cea mai liniștită partidă a matchului.

(Comentarii de L. Aronin, maestru al U.R.S.S.)

PARTIDA XXI-a

INDIANA VECHE

M. BOTVINNIC

- d2 — d4
- c2 — c4

D. BRONSTEIN

- Cg8 — f6
- d7 — d6

3. Cb1 — c3	e7 — e5
4. Cg1 — f3	Cb8 — d7
5. g2 — g3	g7 — g6
6. Nf1 — g2	Nf8 — g7
7. 0 — 0	0 — 0
8. e2 — e4	c7 — c6

Ambele părți și-au consolidat substanțial pozițiile în centru. Albul caută să mențină tensiunea de pioni, negrul îi urmează pilda.

9. h2 — h3	Cf6 — h5
------------	----------

O nouă încercare, al cărei scop este să provoace clarificarea în centru prin pretinsa amenințare f7 — f5. Albul dispune însă de mai multe căi bune de dezvoltare a pieselor.

10. Nc1 — e3	Dd8 — e7
11. Cf3 — h2	...

Era mai simplu 11.. Dd2 sau 11. Te1. Prin mutarea 11. Ch2, albul împiedică înaintarea f7 — f5, dar calul lui ocupă o poziție tot atât de nefericită ca și cel negru.

11. ...	Rg8 — h8
---------	----------

Era mai indicat imediat a7 — a6 și Td8, intenționând să se joace b7 — b5.

12. Tf1 — e1	a7 — a6
13. a2 — a3	...

Această mutare nu era necesară. Slăbirea punctului b3 se va resimți ulterior.

13. ...	Ta8 — b8
14. Ng2 — f1	Ch5 — f6
15. Dd1 — d2	b7 — b5
16. c4 : b5	...

Era foarte posibil 16. b3, menținându-se un pion la c4.

16. ...	a6 : b5
17. Ta1 — d1	Cd7 — b6

Era mai precaut 17... Te8, deoarece albul putea juca acum 18. de de 19. b4 urmat de Dd6, obținând o poziție foarte avantajoasă.

18. Ne3 — h6

...

Acest schimb este, firește, inoportun, deoarece nebunul din g7 nu a participat deocamdată la joc.

18. ...

Ng7 : h6

19. Dd2 : h6

Nc8 — e6

20. Ch2 — f3

...

Dacă 20. de de 21. Dg5, negrul avea apărarea 21...Nb3! (Este mai rău 21...Cbd7 22. Cf3 Nb3? 23. T : d7 sau 21...Cbd7 22. Cf3, Dc5 23. Tc1, Dd6 24. Ted1 și la 24...Dc7 — 25. Cd5), și dacă 22. Cg4, atunci 22...N : d1 23. C : f6, Cd7! Așa dar, slăbiciunea câmpului b3 împiedică în această variantă dezvoltarea inițiativei albului. Era posibil însă 20. de, de 21. Dh4, Nb3 22. Td2.

20. ...

Ne6 — b3

21. Td1 — d2

Cf6 — d7

22. Dh6 — e3

Nb3 — c4

23. Nf1 — g2

f7 — f6

Prin urmare, negrul a reușit să-și consolideze poziția și să pună stăpânire pe punctele de sprijin de pe aripa damei (c4, b3). Scopul final al manevrelor sale îl constituie deschiderea coloanei „b” în vederea atacării pionului b2.

24. Td2 — c2

Nc4 — b3

25. Tc2 — e2

...

Era mai bine să se posteze acest turn la c1, pentru a nu stânjeni celelalte piese.

25. ...

Cb6 — c4

26. De3 — d3

Cc4 — a5

27. Te2 — d2

Cd7 — b6

28. Dd3 — b1

Cb6 — c4

29. Td2 — e2

b5 — b4!

30. a3 : b4

Tb8 : b4

31. h3 — h4

...

Albul nu poate, desigur, privi în liniște intensificarea rapidă a presiunii adversarului asupra pionului b2.

31. ...

Cc4 — b6

32. Cc3 — a2

Nb3 : a2

33. Db1 : a2

Cb6 — c4

34. h4 — h5

Tf8 — b8

Nu era rău nici 34... g5.

35. h5 : g6

36. Da2 — b1

37. d4 : e5

h7 : g6

Rh8 — g7

f6 : e5

Este tare și 37... de, fără să slăbească poziția regelui (punctul g5) și deschizând damei negre o eșire dealungul diagonalei a3 — f8.

38. Db1 — c1

39. Dc1 — c3

40. Dc3 — c1

Cc4 : b2

Cb2 — a4

Tb4 — c4

Mutarea de control (în criză de timp) și așa cum se întâmplă des, o mutare greșită.

Era mult mai tare 40... c5!, după care turnurile negrului ar fi acționat în mod coordonat dealungul coloanei „b”, iar calul a5 s’ar fi putut îndrepta spre d4. Pionul trecut „c” ar fi fost mai aproape de scop.

41. Dc1 — g5

...

Mutarea dată în plic. Nu era ușor să se aleagă continuarea oferind cele mai multe șanse (campionul mondial a gândit aproape 30 de minute la această mutare).

Dacă, de pildă, 41. Da3, atunci 41... Tcb4! 42. Cd2 c5 43. Cf1 Cc6 și apoi 44... Cd4.

La 41. Da1 ar urma 41... Cb3 42. Da3 c5, și negrul trebuie să câștige (43. Tb1? Cc3 44. T : b3, C : e2+ 45. Rf1 T : b3 46. D : b3, Tb4 și 47... Cd4).

Jocul cel mai complicat rezulta după 41. Tc2 Tcb4 42. Ch2! Cb3 43. De3 Cd4 sau 41. Tc2 Cb3 42. Dd1 T : c2 43. D : c2 Cac5 (De pildă, 44. Tb1 Tb4 45. Dc3 Db7 46. Ch2 Td4 47. Nf1 Df7 48. Cf3 Td3! 49. N : d3 D : f3 50. Tb2 Cd4 și negrul câștigă. Firește, întreaga această variantă nu este forțată). Albul a preferat însă schimbul damelor, sperând să tragă folos, în continuare, din situația precară a regelui negru.

41. . . .	De7 : g5
42. Cf3 : g5	Ca5 — b3
43. f2 — f4!	. . .

Era mai rău 43. Nh3 Cd4.

43. . . .	Cb3 — d4
44. Te2 — a2	Tb8 — b2!

Era necesar să se pareze amenințarea 45. Te1.

45. Ta2 : b2	Ca4 : b2
46. Rg1 — h2	. . .

Relativ mai bine era 46. Ta1, Tc1+ 47. T : c1 Ce2+ 48. Rf2, C : c1 49. Nf1, și albul ar fi putut să se apere dârz.

46. . . .	Cb2 — d3
47. Te1 — e3	. . .

După 47. Tf1 Tc1 48. T : c1 C : c1 albul are mai puține șanse de salvare decât în varianta precedentă dată fiind poziția nefavorabilă a regelui său.

47. . . .	Tc4 — c3
48. Ng2 — f1	Tc3 — c2+
49. Rh2 — h3	. . .

După 49. Rg1 regele s'ar fi aflat deasemenea într-o poziție deplorabilă (49... Cc1! amenințând 50... Ce2+).

49. . . .	Cd3 — f2+
50. Rh3 — h4	Tc2 — c1!
51. Nf1 — g2	Tc1 — g1
52. Ng2 — h3	Tg1 — h1

Acum albul este complet legat. Tot atât de tare era și 52...
Ta1 cu amenințarea Ta1 — a8 — h8+.

53. f4 : e5	d6 : e5
54. Te3 — a3	Rg7 — fb
55. Cg5 — h7+	. . .

Se amenința 55... Ce6, iar la 55. Ta7? urmează mat în două mutări.

55. . . .	Rf6 — e7
56. Ch7 — g5	Re7 — d6

Din nou mutarea de control în criză de timp... Era mai simplu 56... Ce6.

57. Cg5 — f7+	Rd6 — e7
58. Rh4 — g5	Re7 : f7
59. Ta3 — a7+	Rf7 — e8
60. Nh3 — d7+	Re8 — d8
61. Rg5 : g6	Cf2 : e4
62. g3 — g4	Th1 — f1
63. Nd7 — f5	Cd4 : f5
64. g4 : f5	Rd8 — e8

Albul cedează

(Comentarii de A. Constantinopolski, maestru internațional)

PARTIDA XXII-a

APĂRAREA OLANDEZĂ

D. BRONSTEIN

M. BOTVINNIC

1. d2 — d4	e7 — e6
2. c2 — c4	f7 — f5
3. g2 — g3	Cg8 — f6

4. Nf1 — g2	Nf8 — e7
5. Cb1 — c3	0 — 0
6. e2 — e3	...

Acest sistem de dezvoltare a fost aplicat de Botvinnic împotriva lui Bronstein în prima partidă din match. Bronstein a răspuns 6... d6 7. Cge2 c6 8. 0 — 0 e5 9. d5 De8 10. e4 Dh5 11. ef N : f5 și Botvinnic putea să obțină aci avantaj prin mutarea 12. c5! (în loc de 12. f3?, cum s'a jucat în partidă).

În partida 16-a Bronstein a aplicat acest sistem împotriva lui Botvinnic. Ca și în partida de față, Botvinnic a răspuns prin formația „zidul de piatră”. Bronstein nu a obținut avantaj din deschidere, dar analiza a arătat că jocul albului putea fi întărit. În partida de față Bronstein pune din nou pe campionul lumii în fața problemei de a lupta împotriva propriei sale variante.

6. ...	d7 — d5
7. Cg1 — e2	c7 — c6
8. b2 — b3	Cf6 — e4

În partida 16-a Botvinnic a jucat 8... Nd6 și 9... De7, dar continuând astfel, negrul rămâne în urmă cu dezvoltarea; de aceea în actuala partidă Botvinnic postează de îndată un cal la e4 și dezvoltă apoi pe celălalt la d7.

9. 0 — 0	Cb8 — d7
10. Nc1 — b2	Cd7 — f6
11. Dd1 — d3	...

Albul pune în aplicare un plan just, dar ordinea mutărilor pe care o alege este inexactă, corect era imediat 11. f3. Dacă negrul schimbă la c3, albul efectuează străpungerea în centru fără a mișca dama, dacă însă la 11. f3 negrul joacă 11... Cd6, abia atunci urmează 12. Dd3 și apoi e3 — e4.

11. ...	g7 — g5
---------	---------

Negrul este obligat să ia măsuri împotriva amenințării de străpungere în centru, dar această mutare energetică slăbește grav flancul regelui.

Negrul avea la dispoziție o altă cale, mai puțin riscantă, de

12. . . .

e6 : d5

Era mai tare 12...cd; albul nu ar fi avut atunci joc la aripa damei, dar după 13. f3 C : c3 14. C : c3 g4 15. fg C : g4, albul ar fi putut să realizeze sacrificiul, menționat în nota de mai sus.

13. f2 — f3

Ce4 : c3

14. Nb2 : c3

. . .

Mai slab era C : c3; după 14...g4 15. fg, C : g4, ofensiva pe flancul damei ar mai fi necesitat măsuri pregătitoare.

14. . . .

g5 — g4

După această mutare pionul f5 devine slab, dar, pentru a rezista cu succes ofensivei albului pe flancul damei, negrul este nevoit să preîntâmpine în mod radical o străpungere în centru.

15. f3 : g4

Cf6 : g4

16. Ng2 — h3

Cg4 — h6

17. Ce2 — f4

Ne7 — d6

18. b3 — b4

a7 — a6

19. a2 — a4

Dd8 — e7

20. Ta1 — b1

b7 — b5

Această mutare a fost criticată pe nedrept de comentatori și ea nu constituie cauza greutăților ce urmează.

21. Nh3 — g2

. . .

După aceasta, calul negru ocupă în mod forțat puternicul câmp e4; era de considerat 21. Tf1 și la 21...Nd7 — 22. Nd2, urmat de Db3. Menținând calul într-o poziție pasivă, albul ar fi avut șanse mai bune decât în partidă.

21. . . .

Ch6 — g4

22. Nc3 — d2

Cg4 — f6

23. Tb1 — b2

Nc8 — d7

24. Tf1 — a1

Cf6 — e4

25. Nd2 — e1

Tf8 — e8

Până acum negrul a jucat consecvent, ultima lui mutare este însă de neînțeles; era necesar 25...Rh8, pregătind luarea calului din f4.

26. Dd3 — b3

Rg8 — h8

Și aci și la următoarea mutare negrul nu găsește planul corect care constă în schimbul calului f4; după 26... N: f4, nici 27. ef Df6, nici 27. gf Rh8 urmat de 28... Tg8 nu dădea avantaj albului.

27. Tb2 — a2

De7 — f8

28. Cf4 — d3

...

O poziție neplăcută pentru negru, mai ales dacă ținem seama de criza de timp. Calul amenință acum să pătrundă la e5 și c5.

28. ...

Ta8 — b8

29. a4 : b5

a6 : b5

30. Ta2 — a7

Te8 — e7

31. Cd3 — e5

Nd7 — e8

Schimbul nebunului de câmpuri negre ar fi slăbit în mod amenințător câmpurile negre. Se pare acum că negrul a apărât totul, dar Bronstein rezolvă în mod strălucit problema atacului.

32. g3 — g4!!

...

După această mutare surprinzătoare, iese la iveală faptul că soliditatea poziției negrului era iluzorie. Nebunul de câmpuri negre al albului, care fusese închis, intră în joc cu forță hotăritoare.

32. ...

f5 : g4

33. Ng2 : e4

d5 : e4

34. Ne1 — h4

Te7 : e5

Dacă 34... T: a7, atunci după 35. T: a7 nu există apărare împotriva 36. Cf7+, iar după 34... Tg7 35. T: g7 D: g7, albul câștiga, continuând 36. Ta7 D: a7 37. Cf6+.

35. d4 : e5

Nd6 : e5

36. Ta1 — f1

Df8 — g8

37. Nh4 — g3!

...

Lovitură finală; luarea damei sau nebunului duce la mat, iar retragerea nebunului la pierderea turnului.

37. ...

Ne5 — g7

38. Db3 : g8+

Negrul cedează.

Bronstein a condus cu mare forță sfârșitul partidei.

(Comentarii de I. Boleslavski, mare maestru internațional)

PARTIDA XXIII-a

APĂRAREA GRÜNFIELD

M. BOTVINNIC

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4

Cg8 — f6

2. c2 — c4

g7 — g6

3. g2 — g3

c7 — c6

Continuările 3. ... d6 sau 3. ... d5 duc la o luptă complicată. Negrul juca probabil la remiză, căutând în acest scop simetria care rezultă de obicei după 3. ... c6.

4. Nf1 — g2

d7 — d5

5. c4 : d5

...

Nici albul nu evită poziția simetrică. Aceasta îi garantează un minimal avantaj de deschidere.

5. ...

c6 : d5

În poziții analoage, V. Smîslov și S. Reshevsky au continuat adeseori 5. ... C : d5.

6. Cb1 — c3

Nf8 — g7

7. Cg1 — h3

...

Desvoltarea calului la h3 are avantajul față de cea obișnuită (pe câmpul f3) de a nu restrânge acțiunea nebunului din g2.

7. ...

Nc8 : h3

Aproape toți comentatorii au aprobat această mutare. În adevăr, negrul economisește timp și obține o bună dezvoltare în deschidere. Totuși, în jocul de mijloc sau în final, dacă lupta va avea un caracter deschis, cei doi nebuni ai albului pot deveni destul de periculoși.

8. Ng2 : h3

Cb8 — c6

9. Nh3 — g2

...

Împiedicând mutarea 9. ... Ce4; totuși, această manevră este legată de pierdere de timp. Este preferabil poate 9. 0 — 0, cum s'a jucat în partida Stahlberg—Kramer (Amsterdam, 1950).

9. . . .	e7 — e6
10. e2 — e3	0 — 0
11. Nc1 — d2	Ta8 — c8
12. 0 — 0	Cf8 — d7

Mai firească pare manevra Cf6 — e8 — d6, cum s'a jucat în partida citată. Peste două mutări calul din d7 se va întoarce la f6.

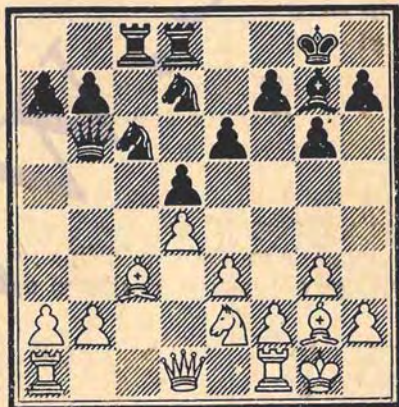
13. Cc3 — e2 . . .

Albul, desigur, caută să-și aducă calul pe câmpul d3, unde va ocupa o poziție foarte comodă; în plus, va fi luat sub control câmpul a5.

13. . . . Dd8 — b6
14. Nd2 — c3 . . .

O ezitare, cu urmări serioase. Corect ar fi fost 14. Db3! (vezi nota la mutarea 7-a a negrului), dar e ușor să te decizi la schimbul damelor într-o partidă, pe care trebuie neapărat s'o câștigi? Evident, nu e ușor și albul a amânat această hotărîre importantă „numai” cu o mutare . . .

14. . . . Tf8 — d8!

Bine jucat. Negrul caută să schimbe nebunul de negru al adversarului prin Ng7 — f8 — b4. Din această cauză albul nu mai

poate juca 15. Db3 din cauza 15. ... Nf8! și amenințarea Nf8 — b4 va fi greu de parat; albul este nevoit să pregătească grabnic aducerea calului la d3.

15. Ce2 — f4

Cd7 — f6

Și această mutare este foarte bună. Acum albul nu poate juca nici 16. Cd3, căci după 16. ... Ce4 17. Ne1, e5! presiunea negrului este destul de neplăcută. Albul este obligat, cu oarecare întârziere și în condiții mai puțin favorabile, să încerce singura sa șansă: oferta schimbului de dame.

16. Dd1 — b3

Cf6 — e4

Moment important: ce este preferabil pentru negru — să dubleze pionii albului, sau să permită dublarea pionilor în propria sa tabără?

Și una și alta prezintă avantajii și dezavantajii; în orice caz, acum valoarea pionilor negri de pe flancul damei este oarecum scăzută, de altfel ca și „superioritatea“ perechii de nebuni, cum se va vedea în viitor.

17. Db3 : b6

a7 : b6

18. Nc3 — e1

...

O unică dar slabă modalitate de a juca la câștig, păstrând nebunul de negru. Acum, negrul capătă o oarecare inițiativă, în particular posibilitatea de a pătrunde cu turnul pe linia 2-a, ceiace însă nu prezintă pericol pentru alb din cauza bunei poziții a calului la d3.

18. ...

Cc6 — a5

19. Cf4 — d3

Ng7 — f8

Probabil, negrul voia să împiedice Ne1 — b4, continuare de care însă nu trebuia să se teamă, deoarece după 19. ... Cc4! 20. Nb4 (sau 20. Td1, Nf8) 20. ... Nf8 21. N : f8, R : f8 22. Tfcl negrul, deși pierdea inițiativa, avea toate șansele de remiză.

De remarcat, că la 19. ... Tc2 ar fi putut urma 20. Cb4 (20. ... T : b2 21. N : e4 de 22. Nc3, Te2 23. Tfcl și 24. Rf1) și turnul trebuie să se retragă.

20. f2 — f3

Ce4 — d6

21. Ne1 — f2

...

O mutare slabă. Necesari era 21. Tf2 (impiedicând intrarea turnului negru pe linia 2-a) și după 21. ... Cc4 22. Te2, Cf5 23. Nf2, Nh6, rezultând o poziție asemănătoare celei din partidă. Aci negrul ar fi putut juca 21. ... Tc2! și albul nu poate conta decât pe un desnodământ de egalitate.

21. ...

Nf8 — h6

22. Ta1 — c1

...

Necesar era să fie apărat câmpul c2. Acum, negrul capătă posibilitatea să provoace f3 — f4. La aceasta cel mai simplu se ajunge prin 22. ... Cf5.

22. ...

Ca5 — c4

23. Tf1 — e1

Cc4 — a5

De dragul unei curse în două mutări (24. T : c8, T : c8 25. Tc1, T : c1+ 26. C : c1, Cc4, cu câștig de pion) negrul renunță la continuarea logică 23. ... Cf5, ceiace deasemeni ar fi provocat 24. f4; varianta 24. g4, C : e3 25. Nh3, C : g4 (se amenința 26. b3) 26. fg, N : c1 27. T : c1, Cd2! ar fi fost deasemeni favorabilă negrului. După mutarea din partidă, negrul pierde inițiativa și nu va mai avea nici o compensație pentru perechea de nebuni a adversarului și pionii săi dublați de pe coloana „b”.

24. Rg1 — f1

Nh6 — g7

25. g3 — g4

Ca5 — c6

Bronștein continuă să aștepte — o tactică prin care a obținut succes în câteva partide ale matchului. Și în acest moment, această tactică aduce roade...

26. b2 — b3

...

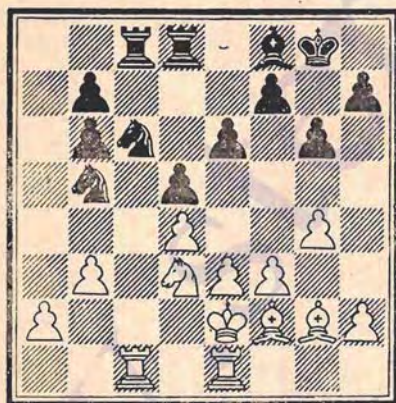
Din nou o mutare neinspirată, care trece inițiativa adversarului; negrul are acum un joc ușor din cauza slăbiciunii câmpurilor negre de pe flancul damei în tabăra albului. Se impunea 26. Nh4, după care 26. ... f6 ar fi dus numai la limitarea acțiunii ne-

bunului din g7, iar amenințarea Ta8 se para oricând prin mutarea Ta1.

26. . . . Cd6 — b5!
27. Rf1 — e2 . . .

Încă o mutare slabă — regele ar fi stat mai bine pe câmpul f1. Era necesar imediat 27. a4; dar aci, negrul ar fi putut prin 27. . . . Ca3 să blocheze flancul damei.

27. . . . Ng7 — f8

Forțează 28. a4 (se amenința 28. . . . Na3) — mutare la drept vorbind folositoare pentru alb. Chiar dacă el va trebui să piardă pionul b3, cu acest prilej s'ar fi produs schimbul nebunului negru cu calul din d3, și în acest caz pierderea pionului nu are mare importanță deoarece un singur pion a4 ține pionii b7 și b6.

28. a2 — a4 Cb5 — c7
29. Nf2 — g3 Cc7 — a6
30. Ng2 — f1 f7 — f6

Probabil că negrul intenționa de pe acum să atace pionul b3 prin Ca5. Aceasta trebuie să ducă la egalitate ca și alte continuări de altfel. De exemplu: 30. . . . Na3 31. Ta1 sau 30. . . . Cb4.

În acest timp, negrul continuă tactica de așteptare: „poate“

albul va alege continuarea 31. Rd2, Ca5! 32. Tc3, T : c3 33. R : c3, Tc8+ 34. Rb2, Cb4 35. C : b4, N : b4 cu avantaj clar pentru negru?

31. Te1 — d1

Cc6 — a5

Calea cea mai simplă spre remisă.

32. Tc1 : c8

Td8 : c8

33. Td1 — c1

...

Singura apărare.

33. ...

Tc8 : c1

34. Cd3 : c1

Nf8 — a3

35. Re2 — d1

Na3 : c1

O greșală gravă, datorită unei false evaluări a poziției.

Era greu pentru alb să-și întărească jocul. (36. Rc2, Cb4+ 37. Rb1, Ca6 sau 36. N : a6, ba 37. Nc7, N : c1 38. R : c1, C : b3+ 39. Rc2, Ca5), și deaceia negrul ar fi putut să continue liniștit 35. ... Rf7.

Schimbând nebunul din a3, negrul se privează de piesa cea mai activă și cu acțiune lungă (vezi comentariile la mutarea 27-a a negrului).

36. Rd1 : c1

Ca5 : b3+

37. Rc1 — c2

Cb3 — a5

38. Rc2 — c3

Rg8 — f7

39. e3 — e4

...

Aci devine clar că negrul nu trebuia să meargă la câștigul pionului. Calul din a6, are o poziție nefavorabilă la marginea tablei și dacă albul va reuși să deschidă jocul și să lărgască în acest fel sfera de acțiune a nebunilor săi, negrul se va putea găsi într-o poziție disperată.

39. ...

f6 — f5

Bazându-se pe criza de timp în care se afla adversarul (pe ceasul lui D. Bronștein mai erau încă mai mult de zece minute) negrul se grăbește și comite o nouă inexactitate — prin mutarea

din partidă, el slăbește pionul din h7 și contribuie la activizarea nebunilor albi.

40. g4 : f5

g6 : f5

41. Nf1 — d3

Rf7 — g6

Aci partida a fost întreruptă și albul a trebuit să dea mutarea în plic. Planul de câștig este evident: unul dintre nebuni va fi așezat la b1, celălalt la d6 (ca să nu mai poată exista mutarea Ce7) după aceia vor fi schimbați pionii centrali și prin mutarea Na2 se câștigă pionul din d5.

Gândind 20 minute la mutare, albul avea de „rezolvat” o singură problemă: ce nebul să mute mai întâi?

42. Ng3 — d6

...

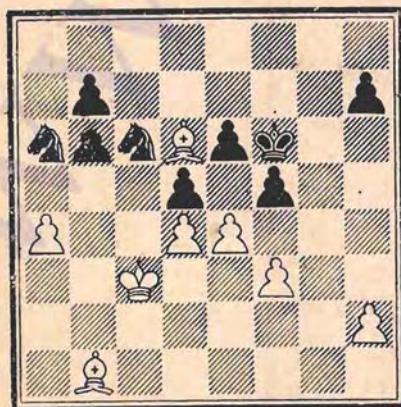
Alegere greșită. În cazul continuării 42. Nb1, Cc6 (42. ... Cc4 43. Nf4 și 44. Na2) 43. ed, ed 44. Na2, Ce7 (sau 44. ... Cb4 45. Nb3) 45. Nh4 negrul pierde pionul; iar după 42. Nb1, fe 43. fe, de 44. N : e4+ Rg7 cei doi nebuni deveneau stăpâni pe situație și poate ar fi câștigat aci și 45. N : b7, C : b7 46. Rc4 cu urmarea Rc4 — b5 : a6 (ultima variantă a fost indicată de S. Flohr).

42. ...

Ca5 — c6

43. Nd3 — b1

Rg8 — f6

Pare perfect logic, deoarece după 44. ed, ed 45. Na2, negrul se apără prin 45. ... Re6.

Albul nu obține nimic nici prin 44. h4, Cab8 45. Nf4 Cd7 46. Ng5+ Rg6 47. ed, ed 48. Na2, h6 49. Nf4, Ce7 (riscat ar fi 49. ... Cf6 50. Ne5) 50. Nd6, Cc8 și albul nu poate să-și întărească jocul.

Totuși după mutarea din partidă albul a găsit un plan corect de joc și negrul s'a aflat într-o poziție grea dacă nu chiar pierdută. Intre altele, tocmai acum negrul ar fi putut să îngreuieze mult sarcina adversarului prin 43. ... Ca7! și din cauza amenințării b6 — b5 nebunul alb trebuie să se întoarcă la d3.

Varianta demonstrată de alb imediat după terminarea partidei — 43. ... Ca7 44. ed, ed 45. Ne2, b5 46. a5 (sau 46. N : d5 ba și se amenință Cb5+) 46. ... Cc6 47. N : d5, C : a5 48. f4 — nu este pe deplin convingătoare, căci negrul după 46. ... b4+! 47. Rd3, Cb5 48. Ne5, Cac7 (49. Rc2, Rf7 50. Rb3, Ca6) putea să se apere.

44. Nd6 — g3!!

...

Această mutare liniștită, găsită după o analiză de multe ore consolidează avantajul albului. Negrul nu are mutări suficiente — „sarea” manevrei constă în aceea că după 44. ... Cab4 45. Ne5+!! (După 45. Nc7 negrul obține remiză; de exemplu 45... de 46. fe, fe 47. N : e4, Cd5+ etc.) 45. ... Rg6 (sau 45. ... C : e5 46. de+ R : e5 47. R : b4 și cu o figură în plus, albul câștigă cu ușurință) 46. Nd6, Ca6 47. ed, ed 48. Na2 negrul pierde pionul din d5.

Pentru a-și elibera regele de apărarea pionului f5, negrul schimbă pionii „f”, aceasta însă duce la deschiderea jocului și la noi greutăți.

44. ...

f5 : e4

45. f3 : e4

h7 — h6

Pe câmpul h7 pionul era în pericol. Dar nici pe câmpul h5 situația lui nu este sigură.

46. Ng3 — f4

h6 — h5

47. e4 : d5

...

Schimb necesar. Altfel, ar fi fost posibil 47. ... Ce7! urmat de mutările de și Cd5, negrul obținând câmpul d5 pentru figurile sale.

47. ...	e6 : d5
48. h2 — h4	Ca6 — b8
49. Nf4 — g5+	Rf6 — f7
50. Nb1 — f5	Cc6 — a7

Apărându-se (câmpul c8) și atacând în același timp (b6—b5). Interesant de remarcat că după 50. ... Ce7 continuarea 51. N : e7, R : e7 52. Ng6, Cc6 53. N : h5, Ca7! ar fi fost neclară și negrul avea toate șansele să schimbe calul și trei pioni pe cei doi pioni albi de pe flancul damei.

Totuși prin 51. Nh3! (după 50. ... Ce7) 51. ... Cbc6 52. Ng2, Rg7! 53. N : e7, C : e7 54. Rb4, Cc6+ 55. Rb5, C : d4+ 46. R : b6 albul trebuie să transforme pionul „a” în damă.

51. Ng5 — f4	Cb8 — c6
52. Nf5 — d3	Ca7 — c8
53. Nd3 — e2	Rf7 — g6
54. Ne2 — d3+	...

Dela sine înțeles că albul ar fi putut să forțeze imediat aceeași poziție de zugzwang ca și în partidă, dar într-o întâlnire atât de decisivă el a hotărît să repete poziția pentru a forța zugzwangul după controlul dela mutarea 56.

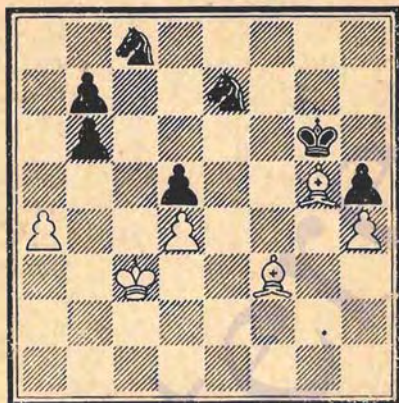
54. ...	Rg6 — f6
55. Nd3 — e2	Rf6 — g6
56. Ne2 — f3	Cc6 — e7

După 56. ... C8e7, decide atât 57. Nc7, Cf5 58. N : d5, Cf : d4 59. N : b6, ca și 57. Ng5, Cf5 58. N : d5, Cf : d4 59. N : e4, Rf7 60. Rc4.

57. Nf4 — g5! Negrul cedează.

După o analiză de 40 minute, negrul s'a convins de inutilitatea oricărei rezistențe. Într'adevăr, după 57. ... Cc6 58. N : d5

Cd6 59. Nf3, Rf5 60. Nc1! (indicat de V. Smislov) 60. ... b5 61. N : c6, bc 62. a5 negrul rămâne fără apărare.

Poziția finală.

(Comentarii de M. Botvinnic)

PARTIDA XXIV-a

SISTEMUL BOTVINNIC

D. BRONSTEIN

1. d2 — d4
2. c2 — c4
3. Cg1 — f3
4. Cb1 — c3
5. Nc1 — g5

M. BOTVINNIC

- d7 — d5
- c7 — c6
- Cg8 — f6
- e7 — e6
- d5 : c4

Această continuare tăioasă, pe care Botvinnic a analizat-o un timp îndelungat, a fost pusă în aplicare de el cu succes în cel de al XIII-lea Campionat împotriva lui Lilienthal și Mikenas, precum și în matchul prin radio URSS—SUA împotriva lui Denker. Sistemul Botvinnic a găsit numeroși adepți în rândurile șahiștilor sovietici și ale șahiștilor din țările de democrație populară.

Timp de mai mulți ani acest sistem s'a întâlnit în mod frecvent la turnee și matchuri și a fost studiat în mod intens de teoreticienii șahiști.

În ultimul timp au fost găsite pentru alb câteva continuări puternice care pun în fața negrului probleme foarte grele, dar toate posibilitățile acestui sistem tăios și profund nu sunt încă, firește, epuizate.

În decursul întregului match, ambii adversari au evitat cu îndârjire această variantă, temându-se de surprize, dar acum, în ultima partidă, Bronstein care trebuie să câștige cu orice preț, adoptă cu bucurie această continuare. Din partea lui, Botvinnic acceptă fără teamă provocarea.

6. a2 — a4

...

Adoptând această mutare rară, Bronstein spera, după toate probabilitățile, că Botvinnic era mult mai puțin pregătit pentru aceasta decât pentru mutarea obișnuită 6. e4. Socotelile lui Bronstein au dat însă greș, campionul mondial a găsit o continuare care creează dificultăți albului.

6. ...

Nf8 — b4

7. e2 — e4

c6 — c5!

În partida Donner—Cotov (turneul din Veneția) negrul a continuat 7. ... N : c3+ 8. bc Da5 9. e5 Ce4, aci însă jucând 10. Tc1!, în locul mutării pasive 10. Nd2?, albul ar fi obținut un joc mai bun. După mutarea din text rezultă poziția variantei vieneze, cu deosebirea esențială că pionul alb „a” se află pe câmpul a4, și nu la a2.

8. Nf1 : c4

c5 : d4

9. Cf3 : d4

h7 — h6!

Dacă pionul alb s'ar fi aflat la a2, negrul nu ar fi avut la dispoziție această mutare, din cauza șahului cu dama la a4.

10. Ng5 — e3

...

Bronstein se decide să sacrifice un pion. Dată fiind situația matchului, această hotărîre trebuie să fie considerată ca justificată, deoarece după 10. N : f6 D : f6, negrul nu întâmpină nici un fel de dificultăți.

10. . . .

Cf6 : e4

11. 0 — 0

Ce4 — f6

Desigur nu 11. . . . C : c3 12. bc N : c3 13. Nb5+ Cd7 (13. . . . Nd7 14. C : e6 fe 15. Dh5+ Rf8 16. Dc5+ și 17. D : c3) 14. Tc1 Na5 (14. . . . N : d4 15. D : d4 0—0 16. Tfd1) 15. Dg4 cu un atac foarte puternic. Merita atenție însă 11. . . . Cd6; de pildă, 12. Nd3 0—0 13. Dh5 Df6, etc.

12. Dd1 — f3

0 — 0

13. Ta1 — d1

Dd8 — e7

14. Tf1 — e1

Cb8 — c6!

Tactica justă. Negrul nu se cramponează de avantajul său material, ci caută să-și încheie cât mai grabnic dezvoltarea.

15. Cd4 : c6

b7 : c6

16. Df3 — g3

. . .

Albul renunță la 16. D : c6, deoarece după 16. . . . Nb7 inițiativa este de partea negrului.

16. . . .

Rg8 — h8

17. Ne3 — d4

Tf8 — d8

18. Td1 — d3

Nc8 — b7

19. Tel — e3

. . .

Permite negrului să simplifice poziția printr'o combinație elementară. Trebuia jucat 19. Td1; de pildă, 19. ... Ce8 20. De3 Rg8 21. N : a7 T : d3 22. N : d3 c5 cu joc aproximativ egal.

19. . . .

Td8 : d4!

20. Td3 : d4

Nb4 — c5

21. Td4 — d1

Nc5 : e3

22. Dg3 : e3

La propunerea negrului remiză.

Firește, după 22. ... Db4 negrul are șanse destul de bune de câștig, dar partida era prea importantă, și campionul mondial a hotărât să nu riște.

(Comentarii de I. Boleslavski, mare maestru internațional)

www.stere.ro

DESPRE PARTIDELE MATCHULUI PENTRU CAMPIONATUL MONDIAL

de I. BONDAREVSKI
mare maestru internațional

Matchurile pentru campionatul mondial au lăsat întotdeauna o urmă adâncă în dezvoltarea teoriei deschiderilor. Repertoriul de deschideri al primilor doi jucători din lume avea, se înțelege, o mare influență și asupra repertoriului de deschideri al majorității marilor maeștri și maeștri.

În această privință matchul Botvinnic—Bronștein se va bucura multă vreme de o atenție deosebită. Rolul de frunte al șahiștilor sovietici în rezolvarea științifică a problemelor legate de prima fază a partidei de șah. Și tocmai în acest domeniu marii maeștri Botvinnic și Bronștein ocupă un loc deosebit. Ei sunt amândoi mari teoreticieni și creațiunile lor în deschidere oglindesc poziția principală, fundamentală, a școalei șahiste sovietice — tendința către inițiativă, către lupta complicată plină de un conținut bogat.

Deaceia este pe deplin de înțeles faptul că în match s'a jucat des apărarea olandeză. Începem analiza noastră cu cele șapte partide în care ea a fost utilizată.

1. APĂRAREA OLANDEZĂ

Șase partide s'au început prin 1. d4, e6 2. c4, f5.

Această ordine de mutări a fost întâlnită de două ori (în partidele 1 și 9), când cu negrul a jucat Bronștein, și de patru ori, când cu negrul a jucat Botvinnic (în partidele 10, 12, 16 și 22).

Chiar aci pot fi trase unele concluzii.

În primul rând, ambii mari maeștri, după cât se pare, consideră prima mutare a negrului 1. ... e6 ca necesară pentru jucarea apărării olandeze, deoarece direct 1. ... f5 provoacă negrului

greutăți însemnate după continuarea de gambit 2. e4. La o astfel de concluzie se poate ajunge pe baza cercetărilor maeștrilor sovietici în ultimii ani. Un loc important în aceste cercetări ocupă analizele maestrului Furman din Leningrad.

În al doilea rând, jucând 2. c4 albul permite dezvoltarea nebulului f8 la b4, lucru care, de regulă, era evitat înainte vreme, restrângându-se posibilitățile negrului prin 2. Cf3. În cazul acesta însă, negrul are posibilitatea de a trece, prin intervertire de mutări, în apărarea indiană nouă, ceea ce s'a și întâmplat odată în match (în partida 11-a).

Alături de aceasta este interesant faptul că niciunul dintre adversari n'a utilizat în match șahul cu nebulul la b4.

După 1. d4, e6 2. c4, f5 campionul lumii a acordat preferință dezvoltării laterale a nebulului de câmpuri albe. În cele două partide amintite mai sus (1-a și a 9-a) el a ales mutarea 3. g3.

Marele maestru Bronștein a utilizat continuări diferite: 3. Cc3 în partida 10-a, 3. e3 în partida 12-a și, în sfârșit, 3. g3 în partidele 16 și 20. Astfel, tânărul mare maestru a ajuns, probabil, spre sfârșitul matchului, la concluzia că dezvoltarea laterală a nebulului este cea mai potrivită.

Deaceia, să examinăm mai întâi acele partide în care albul a utilizat această metodă de dezvoltare.

1. d4, e6 2. c4, f5 3. g3, Cf6, 4. Ng2, Ne7 5. Cc3, 0 — 0.

În această poziție până acum se juca deobicei 6. Cf3, dar în match mutarea aceasta n'a fost utilizată.

În prima partidă a matchului Botvinnic a ales continuarea 6. e3. Mulți maștri au criticat această variantă, ca prea modestă, nepretinzând la obținerea unui avantaj de deschidere. Este oare justificată această critică?

A da un răspuns afirmativ acestei întrebări este încă prea devreme. Trebuie avut în vedere faptul că prin dezvoltarea obișnuită a calului regelui (6. Cf3) negrul are greutăți deosebite, cum arată partidele din anii trecuți ale lui Botvinnic, în care s'a utilizat trecerea în sistemul „zid de piatră“ cu 6. ... d5.

Pregătirea dezvoltării calului regelui la e2 urmărește scopuri bine precizate. Albul nu închide diagonală nebunului regelui care exercită o presiune puternică pe diagonală mare. Deaceia albului îi este mai ușor să lupte pentru importantul câmp central e4, iar în cazul adoptării de către negru a formației „zid de piatră“, el păstrează mai multe posibilități de a organiza străpungerea de pionii în centru prin f3 și e4.

Defectele mutării 6. e3 constau în închiderea diagonalei nebunului damei, ceea ce însă nu este atât de important; în afară de aceasta, după dezvoltarea calului la e2 negrului îi este cu mult mai ușor să realizeze importanta înaintare e6 — e5.

Deaceia, după 6. e3, negrul trebuie să renunțe la formația „zid de piatră“ și să treacă la sistemul de dezvoltare elaborat pe timpul său de către maestrul sovietic Ilin-Jenevski.

La această decizie a și ajuns Bronștein în prima partidă, în care a urmat 6. ... d6 7. Cge2, c6 8. 0 — 0, e5.

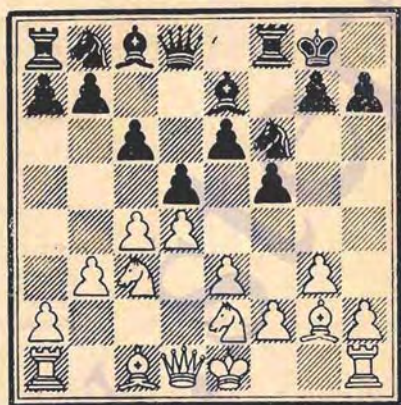
Realizând importanta înaintare a pionului regelui, negrul obține un joc satisfăcător.

În a 9-a partidă a matchului Botvinnic a renunțat la mutarea 6. e3 (vezi diagrama) și a angajat jocul în centru prin 6. d5. Negrul și-a activizat imediat nebunul jucând 6. ... Nb4. După 7. Nd2, e5 8. e3, d6 9. Cge2, a6 negrul a obținut o partidă bună; el n'are niciun fel de greutăți cu dezvoltarea forțelor sale și presiunea sa în centru este destul de însemnată.

Poate că pentru alb ar fi fost mai bine să continue cu 8. a3 pentru a obține avantajul perechii de nebuni.

Jocul relativ ușor pe care l-a obținut negrul în prima partidă după 6. e3 și faptul că Botvinnic a renunțat la această mutare în partida 9-a, s'ar părea că vorbesc în favoarea deplinei posibilități de utilizare a sistemului lui Ilin-Jenevski. Cu toate acestea, sistemul acesta ca răspuns la 6. e3, n'a mai fost utilizat niciodată în match, deoarece campionul lumii, jucând cu negrul, a folosit în partidele 16 și 22 formația sa preferată „zid de piatră“.

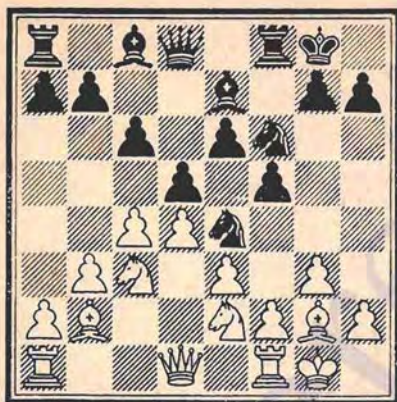
Amândouă aceste partide s'au desfășurat la fel până la mutarea 8-a a negrului: 6. e3, d5 7. Cge2, c6 8. b3.

În partida 16-a Botvinnic a continuat cu 8... Nd6. Este în-
doelnic dacă nebunul este așezat aci mai activ. După 9. 0 — 0, se
înțelege că n'are sens pentru negru să continue cu 9... dc 10. bc,
e5, deoarece jucând 11. Db3 albul își întărește simțitor poziția.
În consecință, în loc de 8... Nd6, este mai bine pentru negru să
aleagă o altă mutare, în mai mare măsură corespunzătoare spi-
ritului poziției.

Probabil și campionul lumii a ajuns la această concluzie,
când în a 22-a partidă a jucat 8... Ce4. A urmat: 9. 0 — 0, Cd7
10. Nb2, Cdf6. (Vezi diagrama de sus din pag. 147).

Aci Bronștein a jucat 11. Dd3, la care a urmat 11... g5. Ul-
tima mutare a negrului nu a fost făcută câtuși de puțin pentru
atac pe flancul regelui ci are de scop lupta pentru punctul e4.

Acum albul nu poate executa străpungerea de pioni în centru, deoarece la 12. f3 ar urma 12... C : c3 13. C : c3, g4 14. fg, C : g4.

Intorcându-ne la diagramă, se poate recomanda 11. Dc2 în loc de 11. Dd3. În acest caz albul amenință cu operații active în centru atât prin 12. f3, cât și prin 12. C : e4 urmat de 13. f3.

Să examinăm acum acele partide în care Bronștein a ales alte sisteme în locul dezvoltării laterale a nebulului regelui.

Partida 10-a: 1. d4, e6 2. c4, f5 3. Cc3, Nb4 4. Dc2, Cf6 5. e3.

Planul de dezvoltare ales de către alb a fost utilizat pe vre-

muri cu succes de marele maestru A. Rubinstein. În partida de față campionul lumii a jucat la fel ca în partida sa cu A. Cotov din turneul în memoria lui M. I. Cigorin (Moscova 1947) — 5... 0 — 0 6. Nd3, d6 7. Ce2, c5 8. a3.

În partida amintită Cotov—Botvinnic, albul a continuat cu 8. d5. Comentând această partidă în cartea turneului, Botvinnic a pus la mutarea 8. d5 un semn de exclamare, dar a remarcat ca „s'ar putea ca totuși albul să fi trebuit să joace acum 8. a3 și numai după 8... Na5 să continue ca în partidă cu 9. d5”.

După cum vedem, Bronștein a urmat sfatul adversarului său, 8... N:c3+ 9. C:c3, Cc6 10. dc, dc 11. b3, Nd7 12. Nb2, Ce5. Continuând acum cu 13. 0 — 0 — 0 (în loc de 13. Ne2), albul ar fi păstrat un avantaj minimal.

Original, dar după părerea noastră, superficial, a jucat Bronștein cu albul deschiderea partidei a 12-a.

1. d4, e6 2. c4, f5 3. e3, Cf6 4. Ce3, d5 5. Ch3.

Este îndoelnic dacă se poate recomanda dezvoltarea figurilor pe marginea tablei când lucrul acesta nu este câtuși de puțin cerut de poziție.

5... c6 6. Nd2, Nd6 7. Dc2, 0 — 0 8. 0 — 0 — 0, De7 9. f3.

Acum este clar că albul, jucând 5. Ch3, a avut în vedere deschiderea poziției prin f3 și e4, dar ce face oare calul la h3? Ar fi putut rămâne și la g1.

9... dc 10. e4 (Cu aceasta albul face un sacrificiu incorect de pion) 10... fe 11. C:e4 (După 11. fe, e5 negrul are deasemeni o partidă excelentă) 11... b5 și albul n'are compensație suficientă pentru pionul sacrificat.

În a 7-a partidă a matchului apărarea olandeză a rezultat din apărarea slavă prin intervertire de mutări. Această partidă este singura în care Bronștein a adoptat formația „zid de piatră”.

1. d4, d5 2. c4, e6 3. Cf3, c6 4. g3, f5 5. Ng2, Cf6, 6. 0 — 0, Ne7 7. b3, 0 — 0 8. Na3, b6.

Prin schimbul nebunilor Botvinnic slăbește câmpurile negre din lagărul adversarului și în special câmpul central e5. Manevra aceasta este de multă vreme cunoscută și practica a arătat că albul obține un avantaj neînsemnat, dar negrului îi este greu să

organizeze un contra-joc. Deaceia negrul trebuie să utilizeze o astfel de ordine de mutări când adoptă formația „zid de piatră”, care să împiedice pe alb să obțină schimbul nebunilor de câmpuri negre.

În încheierea analizei apărării olandeze este interesant de observat că negrul a utilizat de zece ori în match mutarea 1... e6, după 1. d4 și câte o dată ca răspuns la 1. c4 și 1. Cf3.

2. APĂRAREA SLAVĂ

Această apărare a fost utilizată în match numai de Botvinnic.

În partida 4-a după 1. d4, d5 2. c4, c6 3. Cc3, Cf6 4. Cf3 negrul și-a flanchetat imediat nebunul prin 4... g6. Deobicei lucrul acesta se face numai după ce albul joacă e2 — e3, închi-zându-și nebunul de câmpuri negre.

A urmat 5. cd, cd (5... C : d5 duce la o poziție din apărarea Grünfeld, negrul pierzând un tempo pentru înaintarea c7 — c6 — c5) 6. Nf4, Ng7 7. e3, 0 — 0 8. Ne2. Albul a obținut un avantaj neînsemnat, dar indiscutabil. Nebunul din g7 joacă un rol foarte modest.

După partida aceasta campionul lumii a renunțat la dezvoltarea laterală a nebunului și a jucat 4... e6.

Varianta de Meran a fost întâlnită în partida 8-a. După 1. d4, d5 2. c4, c6 3. Cc3, Cf6 4. Cf3, e6 5. e3, Cbd7 6. Nd3, dc 7. N : c4, b5 8. Nd3, a6 9. e4, c5 10. e5, cd 11. C : b5, C : e5 12. C : e5, ab, Bronștein a continuat cu 13. Df3.

Nu vom reproduce aci analizele cunoscute ale acestei poziții, care au fost făcute la timpul lor de către maeștrii sovietici.

După 13... Nb4+ 14. Re2, Tb8 albul a făcut o încercare de a obține avantaj jucând 15. Cc6, Nb7 16. Nf4, dar negrul a lichidat atacul adversarului cu mutarea simplă 16... Nd6. În urma schimburilor care au urmat: 17. C : d8, N : f3+ 18. R : f3, T : d8 19. N : b5+, Re7 s'a ajuns la o poziție foarte complicată, care trebuie apreciată ca aproximativ egală, deși la prima vedere s'ar părea că negrul stă mai bine datorită posibilității unei înaintări energice în centru.

Faptul că albul are doi pioni liberi legați și perechea de nebuni ne determină să nu facem o astfel de apreciere.

În partida 18-a campionul lumii după 1. d4, d5 2. c4, c6 3. Cc3, Cf6 4. Cf3, e6 5. e3 a făcut o încercare de a evita varianta de Meran prin 5... a6.

Nu este prima oară când mutarea aceasta a fost utilizată în întâlniri decisive. Astfel, de ex. a jucat marele maestru Keres într'una din partidele match-turneului pentru campionatul mondial din 1948.

Bronștein n'a jucat mutarea obișnuită 6. c5, decidându-se să mențină pentru moment tensiunea în centru. Numai după 6. Nd3, b5 7. b3, Cbd7 8. 0 — 0, Nb7 albul a jucat 9. c5, obținând un joc ceva mai bun, deoarece poziția negrului este strânsă. Între altele este mai greu de adus în joc nebunul b7 decât nebunul c1.

Probabil, după 6. Nd3 este mai bine pentru negru să continue cu 6... dc, etc.

Deosebit de interesant s'a desfășurat partida 24-a, decisivă. Marele maestru Botvinnic a ales o variantă care în teoria deschiderilor poartă de mult numele său.

1. d4, d5 2. c4, c6 3. Cc3, Cf6 4. Cf3, e6 5. Ng5, dc 6. a4.

Într'o întâlnire atât de importantă Bronștein a evitat varianta 6. e4, b5 7. e5, h6, analizată amănunțit de adversarul său și a utilizat o continuare mai puțin cercetată.

După 6... Nb4 7. e4 campionul lumii, la rândul său, a evi-

dat mutarea 7...b5, la care, se pare, „il invita“, tânărul mare maestru.

În partidă a urmat 7...c5 și s'a ajuns la o poziție din varianta vieneză cu un tempo (a2 — a4) în plus pentru alb.

După cum se știe, în această variantă (pionul stând la a2), albul poate juca 7. e5. Trebuie să prevenim încă odată pe cititor că în acest caz mutarea e5 ar fi fost într'adevăr a 7-a, dar în diagramă este dată poziția înaintea mutării a 8-a a albului; mutarea în plus a fost pierdută pentru a2 — a4 și înaintarea c7 — c6 — c5.

În varianta vieneză după 7. e5, cd albul continuă cu 8. Da4+, deoarece în poziția din diagramă nu mai este posibil. Deaceia Bronștein a jucat 8. N : c4 la care a urmat 8...cd 9. C : d4.

Acum a fost rândul negrului să nu poată accepta cunoscutul sacrificiu de pion, continuând cu 9...Da5. Ar fi putut urma 10. N : f6, N : c3+ 11. bc, D : c3+ 12. Rf1, D : c4+ 13. Rg1 și acum după 13...Cd7 albul ar fi obținut un atac puternic, jucând 14. Cb5. Pionul fiind la a2, mutarea 13...Cd7 a fost cu succes utilizată într'una din partidele campionatului Poloniei 1948.

Campionul lumii a ales continuarea 9...h6 și Bronștein,

răspunzând 10. Ne3 a făcut un interesant sacrificiu de pion, asupra corectitudinii căruia este greu de judecat pe baza unei singure partide.

A urmat 10... C : e4 11. 0 — 0, Cf6.

După acceptarea sacrificiului celui de-al doilea pion (10... C : c3 11. bc, N : c3) albul ar fi obținut un atac puternic prin mutarea 12. Nb5+. Acum însă albului îi este greu să folosească superioritatea sa de dezvoltare, deoarece în poziția negrului nu sunt puncte slabe.

Prin continuarea din partidă 12. Df3, 0 — 0 13. Tad1, De7 14. Tfel, Cc6! etc. albul n'a reușit să obțină nimic real, iar pionul în plus al negrului a căpătat curând o importanță simțitoare.

Unii maeștri au propus în loc de 13. Tad1 mutarea 13. Tfd1, pentru ca după 13... De7 să înceapă urmărirea nebunului negru prin 14. Ca2. Dar și în acest caz după 14... Na5 este greu pentru alb să-și întărească poziția, de exemplu 15. b4, Nc7 (la 15... N : b4 e posibil 16. N : h6) 16. Cb5, Nb6 etc. Jucabil este și 14... Nd6.

3. APĂRAREA GRÜNFELD

O noutate deosebit de interesantă a fost utilizată de către marele maestru Bronștein în a 2-a partidă a matchului.

1. d4, Cf6 2. c4, g6 3. Cc3, d5 4. cd, C : d5 5. e4, C : c3 6. bc, c5 7. Nc4, Ng7 8. Ce2, 0 — 0 9. 0 — 0, Cd7.

Majoritatea maștrilor joacă aci 9...cd, pentru a disloca apoi centrul albului prin atacul asupra pionului d4. Botvinnic însă a preferat întotdeauna mutarea făcută în partidă. Negru pregătește dezvoltarea celui de-al doilea nebun pe diagonala mare pentru a presa asupra celui alt pion central al albului.

Bronștein a făcut aci o mutare nouă — 10. Ng5!, care constituie o întărire sensibilă a jocului alb. Ea împiedică mutarea 10...Dc7, iar la 10...b6 poate urma 11. e5 cu neplăcuta amenințare 12. e6.

În partidă a urmat 11...h6 12. Ne3 și flancul regelui negru este slăbit.

După partida aceasta campionul lumii n'a mai utilizat niciodată în match apărarea Grünfeld.

În partida 19-a ea a fost utilizată de către Bronștein. Primele 9 mutări au fost adeseori întâlnite în practică: 1. d4, Cf6 2. c4, g6 3. g3, Ng7 4. Ng2, d5 5. cd, C : d5 6. Cf3, 0 — 0 7. 0 — 0 c5 8. e4, Cf6 9. e5, Cd5.

În poziția din diagramă Najdorf a jucat la turneul dela Saltsjöbaden 1948, mutarea 10. De2 (în partidele Najdorf—Cotov și Najdorf—Boleslavski).

Campionul lumii a preferat 10. dc, la care în locul mutării obișnuite 10... Ca6, a urmat 10... Cb4.

Continuarea partidei a fost: 11. Cc3, C8c6 12. a3, Cd3 13. Ne3 și, după părerea noastră, albul stă mai bine.

Apărarea Grünfeld a fost utilizată de Bronstein și în partida 23-a, care a avut o deosebit de mare importanță pentru rezultatul matchului.

1. d4, Cf6 2. c4, g6 3. g3, c6 4. Ng2, d5 5. cd, cd 6. Cc3, Ng7.

Cu o poziție analoagă ne-am mai întâlnit în partida 4-a, la analiza apărării slave. Deosebirea constă în poziția nebunului regelui alb.

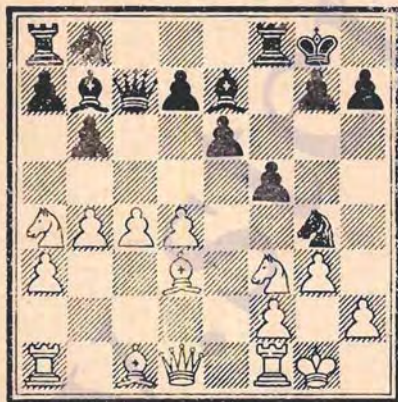
Campionul lumii a jucat aci 7. Ch3. Mutarea aceasta n'a mai fost jucată în turneele noastre. Albul intenționează să pună calul la f4, provocând e7 — e6. Negrul l-a schimbat imediat pentru nebun și după 7... N: h3 8. N: h3, Cc6 9. Ng2, e6 10. e3, 0 — 0 a obținut un joc egal, deoarece perechea de nebuni a albului nu-și poate arăta forța poziția fiind închisă.

4. APĂRAREA NIMZOVICI

Apărarea aceasta a fost utilizată numai de către marele maestru Bronștein. De fiecare dată campionul lumii a ales continuarea sa preferată — 4. e3.

A 5-a partidă s'a desfășurat în felul următor: 1. d4, Cf6 2. c4, e6 3. Cc3, Nb4 4. e3, 0 — 0 5. Nd3, c5 6. Cf3, b6 7. 0 — 0, Nb7 8. Ca4, cd 9. a3, Ne7 10. cd, Dc7 11. b4, Cg4 12. g3, f5.

Este interesant de remarcat că toată această serie de mutări nu este nouă, cum au presupus unii comentatori. Aceiaș poziție a rezultat, cu o oarecare intervertire de mutări, acum 14 ani în partida Alatorzev—Lisițin (Al X-lea campionat al URSS, Tbilisi 1937).

Probabil, participanții matchului nu cunoșteau această partidă. În orice caz campionul lumii a utilizat pentru mutările făcute foarte mult timp, ceea ce, fără îndoială, și-a spus cuvântul în jocul de mijloc. Poziția trebuie considerată ca aproximativ egală. Albul a obținut avantaj pe flancul damei, dar slăbiciunile sale pe flancul regelui dau negrului un bun contra-joc. Este interesant că a 5-a partidă a matchului, ca și partida Alatorzev—Lisițin, s'au terminat cu victoria negrului.

În partidele 13 și 17 Bronștein a răspuns la 4. e3 pregătind imediat dezvoltarea laterală a nebunului.

Partida 13. 1. d4, Cf6, 2. c4, e6 3. Cc3, Nb4 4. e3, b6 5. Ce2, Nb7 6. a3, N : c3+ 7. C : c3, 0 — 0 8. Nd3.

Nimic nu dă albului 8. d5, cum a jucat Euwe într'una din partidele matchului său cu Capablanca din 1931. O bună apărare împotriva acestei mutări a urmat în partida Furman—Levenfiș (XVI campionat al URSS, 1948): 8...cd 9. cd, c6 10. Nc4, cd 11. C : d5, Cc6 12. 0—0, Ce5, etc.

Ca răspuns la mutarea 8. Nd3 este primejdios pentru negru să accepte sacrificiul de pion 8...N : g2 9. Tg1, Nb7 10. e4, etc., dar el poate juca 8...d5. Continuarea 8...c5, aleasă de Bronstein, a dus la avantaj pentru alb după 9. d5.

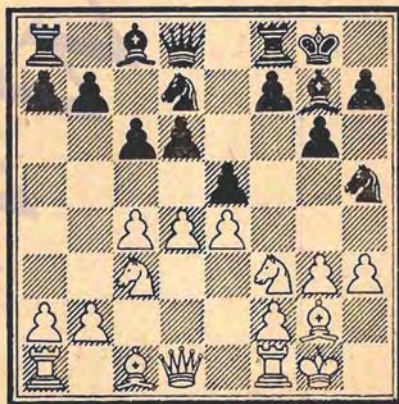
Partida 17. 1. d4, Cf6, 2. c4, e6 3. Cc3, Nb4 4. e3, b6 5. Ce2, Na6.

Negrul caută să provoace schimbul nebunilor de câmpuri albe, jucând la momentul oportun d7—d5. Ideia aceasta necesită să mai fie verificată practic. În partidă negrul n'a avut niciun fel de greutate după 6. a3, Ne7 7. Cg3, d5 8. cd. N : f1 9. C : f1, ed.

5. CELELALTE JOCURI INCHISE

În această secțiune trebuie să amintim în primul rând noua manevră a marelui maestru Bronstein în Indiana Veche, care, oricât s'ar părea de curios, n'a fost utilizată decât o singură dată în match.

Partida 21. 1. d4, Cf6 2. c4, d6 3. Cc3, e5 4. Cf3, Cbd7 5. g3, g6 6. Ng2, Ng7 7. 0—0, 0—0 8. e4, c6 9. h3, Ch5.

Ultima mutare a negrului constituie o inovație. De obicei se joacă în felul acesta numai după închiderea centrului prin d4—d5.

În partidă a urmat **10. Ne3, De7**. Aci în loc de **11. Ch2**, ar fi fost probabil mai bine pentru alb să joace **11. Te1**. Negrului nu-i este ușor să-și termine dezvoltarea forțelor. După părerea noastră, manevra calului la h5 nu îmbunătățește schemele cunoscute de apărare ale negrului în această deschidere.

În partida 11-a Bronșteîn a utilizat apărarea Indiană Nouă. Este interesantă ordinea primelor mutări: 1. d4, e6 2. Cf3, Cf6.

Prima mutare a negrului este considerată în mod obișnuit ca o pregătire pentru apărarea olandeză. După 2. Cf3 el n'a jucat însă 2... f5. Deoarece la 2. c4 Bronșteîn a utilizat apărarea olandeză fără șahul la b4, trecerea în Indiana Nouă a fost puțin neașteptată. Poate că de aci se poate trage concluzia că Bronșteîn consideră Indiana Nouă mai solidă decât olandeza? Sau aceasta este o tactică originală în match — punerea adversarului, dacă se prezintă ocazia, în fața unor probleme neașteptate?

A urmat mai departe 3. c4, b6 4. g3, Nb7 5. Ng2, Ne7 6. 0—0, 0—0 7. b3, d5 8. cd, ed și negrul n'are niciun fel de greutăți. După lichidarea tensiunii pionilor în centru prin 8. cd, albul are puține perspective de a spera să obțină ceva din deschidere.

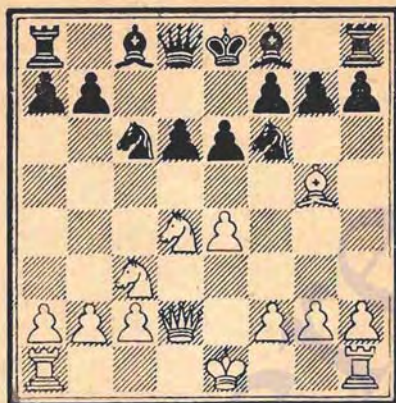
Partida 14-a a fost începută de Bronșteîn cu mutarea 1. Cf3, după care s'a străduit să obțină poziția Indianei Vechi la alb, cu un tempo în plus.

În partida 20-a Bronșteîn a ales deschiderea Reti, dar negrul a obținut destul de ușor o poziție bună.

6. JOCURI SEMI-DESCHISE

În singura partidă începută de către Bronșteîn cu mutarea 1. e4, s'a jucat apărarea siciliană.

Partida 6-a. 1. e4, c5 2. Cf3, Cc6 3. d4, cd 4. C : d4, Cf6 5. Cc3, d6 6. Ng5, e6 7. Dd2.

În această cunoscută poziție a variantei Rauzer, campionul lumii a utilizat o continuare rar întâlnită — 7... h6. După 8. N : f6, gf (8... D : f6 9. Cdb5) se ajunge la un joc foarte complicat. Deși poziția de pioni a negrului este stricată, perechea de nebuni îi dă perspective de viitor destul de bune.

În două partide campionul lumii a evitat după 1. d4, e6 apărarea olandeză și a trecut în apărarea franceză.

Partida 3-a s'a desfășurat după scheme cunoscute. Primele 8 mutări — 1. d4, e6 2. e4, d5 3. Cd2, c5 4. ed, ed 5. Nb5+, Nd7 6. De2+, Ne7 7. dc, Cf6 8. Cf3, 0 — 0 constituie repetarea începutului partidelor lui Keres din al XVI-lea campionat al URSS, cu Holmov și Bondarevski (cu negrul).

În a 15-a partidă Botvinnic a reușit să pună adversarului său probleme mai grele:

1. d4, e6 2. e4, d5 3. Cd2, c5 4. ed, ed 5. Cgf3, Cf6.

După 5... Ce5 negrul are deasemeni de luptat cu greutate (vezi, de ex. partidele lui Botvinnic cu Boleslavski din match-turneul din 1941).

6. Nb5+, Nd7 7. N : d7+, Cb : d7 8. 0 — 0, Ne7 9. dc, C : c5 10. Cd4!

După manevra aceasta poziția albului este mai bună. Negrului nu-i este ușor să organizeze contra-jocul.

CUPRINSUL

Scurt istoric al campionatelor mondiale	5
Desfășurarea matchului Botvinnic-Bronstein	11
Partidele matchului	21
Partida I-a	21
II-a	24
III-a	30
IV-a	35
V-a	39
VI-a	45
VII-a	50
VIII-a	55
IX-a	59
X-a	64
XI-a	68
XII-a	72
XIII-a	77
XIV-a	81
XV-a	90
XVI-a	93
XVII-a	99
XVIII-a	103
XIX-a	110
XX-a	116
XXI-a	119
XXII-a	124
XXIII-a	129
XXIV-a	138
Despre partidele matchului pentru campionatul mondial	143

Redactor de carte: Samarian Sergiu
Tehnoredactor: Ionescu N.
Corector: Constantinescu C.

*Dat la cules: 22 X. 1952. Bun de tipar: 2. II. 1953; Tiraj
12.000 + 100 ex. Hârtie cărți școlare 64 g./m. p. ft. 61×86/16.
Coli editoriale 9,2. Coli tipar 10. Prețul unui exemplar
4,55 lei. Comanda editurii: 5.509 — A. 9215.*

Pentru bibliotecile mari indicele de clasificare 796.092.
Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare K. 84.

